

**MACYAR
PAPI EGYSÉG**

PÜSPÖK ATYÁNK EZ ÜSTMISÉJE

Dr. László István eisenstadti püspök, az ausztriai magyarok apostoli vizitátora július 19-én tartja ezüstmiséjét.

A burgenlandi papság három napon át a papi lelkiség elmélyítésével készül erre a jubileumra.

A Magyar Papi Egység fiúi szeretettel és tisztelettel köszöni a jubiláló Főpásztort, aki egyházmegyéje kormányzása mellett annyi odaadással vállalta a sok-sok magyar gondot is. Isten áldását kívánja apostoli munkájára és kéri, hogy a jövőben is szeretettel támogassa a rábízottakat s ne hagyja el számkivetésükben árva magyarjait.

A magyar paptestvéreket kérjük, hogy hálás szívvvel gondoljanak a Püspök Atyára és zárják sokszor mementóikba.

MAGYAR PAPI EGYSÉG

a külföldi magyar katolikus papság lapja

1961, Szent Péter és Pál ünnepén

16. sz.

PROGRAMMUNK

Óry Miklós SJ.: Öt év után 3

LELKI ÉLET

Király István SJ.: Kinek a szolgája? 10

P.F.: Elmélkedés a szentséglátogatásról 19

PAPI ARCÉL

B.: Egy paptanár a „rég jó világban” 27

ÖNKÉPZÉS

Simor György SJ.: A Szentírás teljesebb megértéséhez 30

Morel Gyula SJ.: Új irányok a filozófiában és teológiában 38

JÓPÁSZTORI SZELEM

Gánóczy Sándor: A munkáspapok mozgalma (2.rész) 45

Kandó Ferenc SJ.: A lelkigyakorlatos mozgalom Európában 55

Cser László SJ.: Aranyeső 66

Elmenvén az egész világra... (Papszentelések) 68

KÖNYVEK

H.M.: Dr. Tölgyes Lajos: Das Volk Mariens im Mittelalter 69

Kedvezmény: Prohászka Naplójegyzetek és Mindszenty Okmánytár 69, 81

EMIGRÁCIÓ

Borsányi Balázs OFM.: Perui levél 70

Király István SJ.: Belgiumi beszámoló 75

MISSZIÓ

...é...e...: A svájciak missziós éve: 1960 - 1961 77

Sr.Juventia: Az első formózai noviciátus 79

HAZAI HIREK

Hazai helyzet 82

Erdélyi helyzet 84

Aranymise, gyémántmise 76, 85

HALOTTAINK	86
Felvétel a magyar Szent Benedek Rendbe	88
Felvétel a Jézus Társaságába	89
Ima a Szentlélekhez	90

A lapot szerkeszti: Óry Miklós SJ. - A kiadásért felel: Marosi László.

Levelezés, megrendelés, kéziratok Marosi László címére küldendők:
Spittal/Drau, Austria Europa.

MAGYAR PAPI EGYSÉG (Einheit Ungarischer Priester) Klerusblatt der ungarischen Priester im Ausland. - Mit Druckerlaubnis des Erzbischöflichen Ordinariates, Wien. - Eigentümer, Herausgeber und Verleger: Ladislaus Marosi, Spittal/Drau, Kapellengasse 15. Im Selbstverlag als Manuskript vervielfältigt bei Österr. Seelsorge-Institut Pastorale Ungarnhilfe, Wien. Für den Inhalt verantwortlich: Ladislaus Marosi.

ÖT ÉV UTÁN

Öt éve jelent meg a Papi Egység első száma. Egy lustrum távlata és 15 szám tapasztalata fölbátorít, hogy néhány vonásban megjelöljük a lap célját, irányát, kerétét, módszerét, programját.

Az első innsbrucki „egység-napon”, 1955 decemberében 14 magyar pap vett részt: a keresztjáró magyar nép tizennégy stációja. Nyomasztó gondok terhével a lelkükben egymás szívét keresték, hogy forró imádságban és felelősségteljes megbeszélésekben kutassák az Isten akaratát a magyar szenvedés éjszakájában. Mint a lelki nap vezetője ezzel a csendes óhajjal és sóhajjal kezdtem elmélkedésemet: Az Egyház első egyetemes zsinatáról a hitvalló atyák egy symbolum fideivel távoztak, mekkora áldást jelentene a szét hullani készülő magyar papság és magyar emigráció számára, ha mi egy symbolum caritatis-szal válnánk el egymástól. Pár hónap múlva, 1956 tavaszán, az első bécsi rekollekción, P. Varga fölolvasta a Papi Egység első számát. Egyetlen elmélkedésből állt, de új, friss hangjával egyszerre meghódította a papok szívét. A bújdosó örömről szólt. - Az Úr Jézus szeretetparancsával és a rendithetetlen bizalom imádságával indult el útjára a magyar szabadságharc vigiliáján a Magyar Papi Egység mozgalma. A következő év nyarán, a königsteini kongresszus alkalmával már több mint 60 európai magyar pap jelenlétében mutatkozott be először. Itt nyert végleges formát a mozgalom. Azóta a gyermek megnőtt, a szeretet árama rég áttörte Európa határait, behálózta az egész világot, és a múlt év nyarán a müncheni Eucharisztikus Kongresszus keretében a külföldi magyar papság megtarthatta első világtalálkozóját. Deo gratias!

CÉLKITŰZÉSÜNK

Az innsbrucki elindulásakor három feladatban jelöltem meg mozgalmunk célját: szent barátságban és krisztusi szeretetben összeforva segítségük egymást Isteni hivatásunk betöltésében, a bújdosó magyarok összefogásában és kegyelmileg erőt sugározzunk hazafelé. Szent Pál szavaival ezt így formuláznám meg: 1. alter alterius onera portate (ut sitis sancti), 2. in aedificationem Corporis Christi (ut sint unum), 3. pro vincitis in Christo (ut sint testes). Papi létünk, lelkipásztori munkánk, emigrációs hivatásunk függ attól, hogy egyek leszünk-e.

1. Alter alterius onera portate

A vasárnapi officium sextája figyelmeztet: egymás terhét hordozzátok! Minden kegyelem, a kiválasztás és a hivatás kegyelme fokozottan Isten ingyenes ajándéka, de alázatos imával kikönyöröghető. Leedése azonban sokszor felülmúlja az egyén erőit: ide lelki összefogás kell. A kegyelem szükségességét P. Hunya hármasság fokozódó élményben jelöli meg:

Az ember kicsi és törekeny, a hivatás nagy és súlyos. Saját elégtelenségét marcangolóan átéli a saját jellemén faragó pap. Érti, hogy kiút csak fölfelé van: ez a fölséges vállalkozás sikerülhet, de csak magasból jövő erők zuhatagában, amely benne mozgó energiává alakul.

Feszültebb élményben éli meg a bőségesebb kegyelem szükségességét az önmagával küzdő, viaskodó pap: a belső kettősség párbaját vívó, ösztöneitől öklözött Krisztus-bajnok, aki a természet és kegyelem, az önfeláldozó szeretet és végső kiábrándulás, az isteni magasság és állati mélység szörnyű harcát vívja. Főnséges ez az imádkozó, önsanyargató bajvívás, meg nem torpanás. Igazi szabadságharc!

Legdöbbenetesebben éli meg a kegyelem szükségességét az önmagával meghasonlott pap. Számára a kegyelem fénye már kialudt, lelke meghasadt, régi melege megfagyott. Életének színpadán megjelent az ősember a maga durvaságaival, ösztönösségeivel. Lelkében a szentségi jegy tetemre hívó jel. Kiút csak fölfelé van. De a kapaszkodás nehéz. Csak egy fölfoghatatlan, kegyes és szívós szeretet halálosan komoly öleléssel mentheti meg.

Micsoda erőt jelent ilyenkor a tudat, hogy mellette paptestvéreinek az önzetlen szeretete virraszt és a hívekkel egyesült imájuk száll az ég felé...érte!

Lapunk ennek az egymásért aggódó szeretet és imádság szellemének ébren tartását tűzte ki főcéljának.

2. In aedificationem Corporis Christi

Mi nemcsak önmagunk tökéletességén faragó emberek vagyunk, hanem Isten kiválasztása folytán a lelkek pásztora. Az istengyermekek atyja vagyok, a betegek orvosa, a tudatlanok tanító mestere, a bolyongók vezércsillaga, a Krisztussereg kapitánya, a Krisztustest építő mestere: aedificator Corporis Christi, hogy istenszolgálatra neveljem a szenteket és felépísem Krisztus testét.

Krisztus követe vagyok, evangéliumának a hirdetője: szóban és tanúságtételben. Krisztus annyit ér híveim előtt, amilyenek én mutatom. Küldetésünk legfőbb bizonyítéka, ha egyek vagyunk. Egyek egymás között és egyek a hívekkel. „És így elhiggye a világ, hogy Te küldöttél engem.”

P. Varga ezt a célkitűzést Lapunk 11. számában az egységes ige-

hirdetésben jelölte meg. „Az egész magyar élet olyan most, mint a vér-szágú csatater, amelyre iszonyatos éjszaka borult. Itt most nagy fényt kell gyűjtani: a teljes keresztény világnézetet kell feltárnunk a néptünk előtt, mert csak abban találja meg lelke nyugalmát és az isteni erőt, hogy képes legyen nyomorultnak látszó életét királyi öntudattal vállalni.” Ugyanebben a számban közölt értékes indítványa, hogy most idekint dolgozzuk fel az új magyar nevelés módszerét, pedagógusaink körében élénk visszhangra talált. A kivitelezés módozatán még töprengünk.

3. Pro vincitis in Christo

A bilincsbevert Pál írta egykor efezusi kúveinek: Én Pál, aki fogoly vagyok az Úrban, kérlek titeket, hogy méltóan éljete ahhoz a hivatáshoz, amelynek részesei lettetek, igaz alázatosságban, szelídségben, türelemben. Viseljétek el egymást szeretettel. Törekedjete arra, hogy a béke kötelékeiben fönntartsátok a lelki egységet.

Magányos örhelyeiken virrasztó testvéreink, a híveikért aggódó lelkipásztorok, börtönben sýnylódó Krisztus-tanúk és az ezer veszélyben forgó otthoni ifjúságunk ugyanazt a kérést intézik hozzánk:

legyetek egyek az imádsásban - értünk!

legyetek virrasztók az áldozatban - értünk!

legyetek hűek a szeretetben - értünk!

Ezt az imádságban-áldozatban-szeretetben való egységet akarjuk ápolni mozgalmunkkal és lapunkkal, hogy kegyelmet-erőt-kitartást-hűséget sugározzunk a hazai testvéreknek. Az imádság áttör a vasfüggönyön és a szeretet nem ismer határt. Programmunk sarkpontjává tettük, hogy a gyűlölet tobzódó áramával szemben a szeretet lángtengerét fogjuk vetni.

Hármas célkitűzésünket a következő eszközökkel szeretnők megvalósítani:

LAPUNK IRÁNYA

Otthon több kifejezetten papi folyóirat jelent meg: az Egyházi Lapok, a Theológia, a Papi Lelkiség, ezenkívül az egyes egyházmegyei egyesületeknek volt levelező lapjuk. Az Egyházi Lapok elsősorban a lelkipásztorok között nyújtottak segédkezet: gyakorlati teológiai elirányítást, egyház-kormányzati tájékoztatót és anyagforrást. A Theológia szaktudományi elmélyítést adott. A Papi Lelkiség a papság lelkiségének volt nevelője és szócsöve. A paptestvéri szeretet és a papi hírek szolgálatában álltak az u.n. Levelező Lapok. Itt külföldön a Papi Egység az egyetlen közlönyünk, azért bizonyos fokig az előző lapok szintézisét kellene adnunk. Keretünket azonban a folyóirat terjedelme és világraszóló útja miatt erősen le kell szűkítenünk.

Igy, bár több helyről érkezett igény és kérés, hogy lelkipásztori anyagárral bővítsük, ezt nem tartjuk sem lehetségesnek, sem szükségesnek. Minthogy az egész világ lett működési területünk, a konkrét feladatok annyira sokoldalúak, hogy ezt egy központból megítélni és irányítani lehetetlen. Másrészt, ha a pap lelkileg telített, akkor a szív bőségétől majd túlcserdül a száj. Az Ön képzés rovatban nyújtott teológiai tartalom is inkább általános el-
irányítást vagy a lelkiség teológiai elmélyítését célozza.

Bennünk is fölmerült a sajtó kérdés, nem beképzelés-e, hogy a nyugati kultúrkör lelki áramába bekapcsolt testvéreknek akarunk lelki gazdagodást nyújtani. A beérkezett levelek azonban mindinkább meggyőztek arról, hogy az anyanyelven közvetített tápláléknak egészen különleges íze van: a magyar betűt mindig szívesen fogadják, és ha fáradt, csüggedt a paptestvér, akkor leginkább a hazai olvasmány üdíti fel lelkét. Itt is áll a költő alkalmazott szava: Jobb ízű a hazai fekete kenyér, mint a külföldi fehér. Papi lelkiséget akarunk nyújtani magyar nyelven, a magyar léleknek és a magyar szívnek megfelelően. Az otthoni Papi Lelkiség remekbekészült kötetivel nem tudunk és nem is akarunk lépést tartani. Ehhez hiányzik első sorban a nagy látókörű, biztoskezü vezér. P. Hunya a szenvedésben megérett lelkével szemesen figyelte a magyar életet és érző szívvel mindenkor a magyar papság útőterén tartotta a kezét. Ezért volt lapja annyira életszerű és annyira izzóan papi lap. De hiányzik a jól megszervezett hazai úrgárda és az írásokra csodálatosan reagáló olvasótábor is. Otthon 4500 világi pap mellett 2500 férfiszerzetes és 7500 szerzetesnő dolgozott az egyháziak táborában. A Papi Lelkiség közel 10.000-es olvasótáborra számíthatott. Itt külföldön a 800 magyar pap, talán 500-600 kedves nővér és a mindinkább megfogyatkozó néhány teológus a hazai olvasótábornak talán egytizedét teszi ki. Így is csodálatos ez az egymásra találásunk: a száműzetés keserű kenyere és az emigráció gyökértelensége hajtott össze bennünket.

ROVATAINK

A hazai Papi Lelkiség anyagelrendezését ismerjük: 12 állandó rovatban hozta az egységes témakör köré csoportosuló cikkeket. Állandó rovatok voltak: Lelki élet, Jópásztori szellem, Önképzés, Egység, Confiteor, Liturgia, Szerzetespap, Magyar népünk papja, Világiak a papokért, Szeminárium, Irodalom, Dolgozatok. Ehhez csatlakozott később mint külön melléklet a Kispapegység. Mi rovatainkat a lap szűkebb volta miatt kénytelenek vagyunk váltogatni. Állandó rovatunk marad a Lelki élet, mert elsődleges célunk, hogy minél közvetlenebbül segítsük a lelkészkedő papság elmélyülését. Eddigi számainkban a Liturgia és a Szerzetes-papság kérdései nem kerültek még külön tárgyalásra. A többi rovatot megtartottuk,

sőt néhány újjal növeltük. - Róma szava az Egyház tanító hivatalának útmutatásait közli, de nem akar egyházi hírszolgálatot adni. Hazai és emigrációs magyar hírek közlésével is inkább csak a magyar élettel való szoros kapcsolatot igyekszünk megtartani és minél elevehetőbbé tenni. Ebben az eljárásunkban Mindszenty bíboros egyik szavát követjük: „Róma és hazám, ti lesztek életem útmutató csillagzatai.” A Szentek földje összeköt a Pannonia Sacra múltjával. Ha igaz, hogy „historia est magistra vitae”, meny-nyivel inkább a magyar egyháztörténelem, ez a tüzzel-vérrel írt és a keszttel eljegyzett történelem lesz életünk tanítómestere. Más két új rovatunk a Papi arcél és Halottaink rovata. Mind a kettő ugyanazt a célt szolgálja: a lelkiség elméleti fejtegetése mellett bemutatják azokat a hősokeket, akik azt életükben megvalósították. Azért egy-egy újonnan „hazatért” paptestvérrel vagy a múlt példaképeiről élesebb arcélt faragunk ki. Jelentősebb személyiséget néha külön számban is megörökítünk. Ilyen a Prohászkaról és az arsi plébánosról szóló számunk. A jövőben is tervezünk ilyen Papi arcél-különszámot, pl. Pázmányról, Newmanról, Mindszentyről. Halottaink jegyzéke imádságra szólít fel és figyelmeztet arra a tanításra, amelyet a temetők beérkezett néma lakói, megdicsőült testvéreink adnak nekünk. Egy formózái misszionárius írta a szerkesztőnek: „Lelki szempontból nagyon hasznos a halottakról írt hosszabb-rövidebb nekrológium. Ez a magyar pap utolsó, leghatásosabb exhortációja a 800 magyar paptestvérehez. Egy egész életnek, nehéz, keserves munkában eltöltött éveknek, sok-sok testi-lelki szenvedésnek, de Istenben boldogult dicső halálnak a pecsétje van rajta.”

Missziós rovatunkban nemcsak az Egyház legistenibb feladatának tudatát akarjuk ébrentartani, hanem főleg a magyar hithirdetőkkel az eleven kapcsolatot kiépíteni. Kegyelmi sugárzást az anyaországtól is kapnak, de szellemi és anyagi támogatást csak tőlünk várhatnak. Hősies küzdelmeik látásától a mi lelkünkben új fény támad, szívünkben új tűz gyullad ki. Régi tapasztalat igazolja: a missziós buzgóság jelzi a papság lelkiségének és a hazai hitéletnek a hőfokat. A Jópásztori szellem rovatban a magyar lelkipásztori tapasztalatok és az egyes országok sajátos módszerei mellett rá akarunk mutatni az Egyház mai karizmatikusaira, az „Isten kopói”-ra, akik a Szentlélek szimatjával keresik a mai kor emberét. Gondunk lesz rá, hogy a külföldi példák mellett meg ne feledkezzünk a hazai apostolokról sem. A Visszhang beszámolóival is az a célunk, hogy egymástól tanuljunk: buzgóságot, lelkipásztori módszert, erőt kisebb keresztsjeink hordozására, amikor látjuk paptestvérünk nagyobb keresztsjét. A Confiteor valóságába őszinte papi lélekfeltárások kerülnek. Belső küzdelmek, vágyak, kudarcok. Mély lelki papok körében ez ma komoly gyakorlat. Ez az önis-

meret fontos a papi lelkiesség kialakításában, mert igaz és talpig becsületes jellegétől függ százak és ezrek földi és örök üdvössége.

Az Önképzés rovatában felhívjuk paptestvéreink figyelmét a teológia újabb irányaira és a papi továbbképzés módozataira. A Bibliotheca sacerdotalis egységes téma köré csoportosuló könyvészetével is ezt a célt szolgáljuk. A magyar könyvekre külön is felhívjuk a figyelmet, hiszen a magyar szellem termékeit idekint a külföldi könyvek áradatában olyan könnyen elfelejtjük.

A Kispagegység rovat a 8. számtól kezdve nem egy élénk színnel, fiatalos eredeti ötlettel gazdagította Lapunkat. Teológusaink létszáma azonban az évek folyamán annyira megcsökkent, hogy a mellékletet fenntartani nem tudják. Így ezt is a váltakozó rovatok sorába kell tennünk: hozzuk, valahányszor elegendő anyag gyülemlik össze.

ELŐÁLLITÁS

Megtartottuk a hazai Papi Lelkiesség külső formáját. Követjük abban is, hogy számainkat nem zárjuk évi turnusban, hanem folyamatos számolásban jelentetjük meg. Évenként négyszer kopogtatunk be testvéreinkhez: az iskolaév elején, karácsony és húsvét táján és az iskolaév végén. A lap terjedelme - a vékony papíros miatt alig hinnők - a hazainak majdnem a fele.

A hazai témaegységet nem tudjuk keresztülvinni. De a 8. számtól kezdve igyekeztünk tárgyközpontosításra. A Prohászka és az arsi-szám után a 11. szám az egység, a 12. az Eucharisztia, a 14. és 15. a lelkipász-torkodás szolgálatában állt. A papi lelkiesség lényeges és aktuális kérdéseinek tárgyalása mellett a jövőben is tervezünk néhány különszámot egységes témakörrel: így pl. a papi hivatásról (dogmatikája, morális kérdései, testi-lelki higiénája, a hivatás jelei, a hivatás-toborzás problémái, a világ papságának helyzete és a papságról szóló bibliográfia.)

A hazai Papi Lelkiesség minden száma pedagógiai és lelkiességi remekmunka volt. Ezekből néhány klasszikus cikksorozatot a Papi Lelkiesség Füzetei sorozatában megismételünk. A Halász Pius szám megmutatta, micsoda gyöngyök rejlenek azokban a kötetekben.

IRÓINK

Valamennyi egyházmegyes és szerzetespapot szeretettel meghívunk, hogy írásaikkal siessenek paptestvéreik segítségére. Kisapok, szerzetesnők, sőt néha világiak hangját is szívesen vesszük. Ezek az írások lehetnek elmélkedések, tanulmányok, elbeszélések, élmények, lelkipásztori beszámolók, közvetlen testvéri levelek, biztatás vagy bírálólat, ötletek és tervek. Kü-

lönös gondot fordítunk arra, hogy lapunk hasábjain eltűnjék minden, ami a nagy közös papi testvériséget gyöngíthetné. Ez nem azt jelenti, hogy a különböző irányoknak és vitatott kérdéseknek is helyet ne adjunk.

Írói tiszteletdíjat egyelőre nem tudunk adni. A megjelent cikkből azonban szívesen küldünk a szerzőnek 10-15 példány különlenyomatot.

KIKNEK JÁR A LAP?

Minden elérhető magyar papnak, kispapnak, néhány magyarul tudó külföldi papnak, egyes szerzetesnői közösségeknek. Ez utolsó csoportot azért kapcsolunk be olvasóink táborába, hogy imádságuk támogassa a papság frontmunkáját. Kedves nővéreink jól tudnak imádkozni, buzgóságukat csak fokozni fogja, ha látják apostoli fáradozásunkat és kemény belső harcainkat.

ANYAGI KÉRDÉS

Lapunk eddig csak hathatós külföldi támogatással tudta magát fenttartani. A jövőben szeretnénk saját lábunkra állni. Szándékunk megvalósításában számítunk paptestvéreink nagylelkűségére. Az ausztriai magyar papság idei Találkozásán elhatározta, hogy a négy számnak megfelelően négy szerkesztést vállal. Gondolom, nem sok, ha az ausztriai példát jelöljük meg általános normának. Az évi négy szám ellenszolgáltatásaként vagy négy miseintenció elvégzését vagy négy kismise stipendiumának a beküldését kérjük. Ha valaki ezt nem tudná vállalni és a lapot mégis szívesen venné, kérjük, jelezze, és mi továbbra is ellenszolgáltatás nélkül küldjük neki közlönyünket. Azért kérjük ezt az összeget, mert olvasóink egy részét tehermentesíteni akarjuk a hozzájárulástól. Gondolunk elsősorban

összes misszionáriusainkra,

a külföldi közösségekben élő szerzetesnőkre

és esetleg szerzetesekre, ha az előfizetés nehézségekbe ütközik,

a még tanulmányaikat folytató papokra és kispapokra.

Tőlük tehát nem kérünk kötelező hozzájárulást, de ha tehetik, szívesen vesszük. Szerzeteseknél a hozzájárulás olyan formában is történhetnék, ahogyan a jezsuiták provinciális teszi, aki a rendtartomány összes tagjainak az előfizetését magára vállalta.

+

A hazai Papi Lelkiségtől kölcsönöztük címlapunkat. Szeretnők képviselni a szellemét is. Azért szívesen átveszem P. Hunya programcikkének zárógondolatát: Egész értékű és hivatása munkájában egészen rugalmas, életerős papságot akarunk. A magyar papság még nem jegyezte el magát az enyészettel. Nekünk hivatásunk van: papi és magyar. Ezt be akarjuk tölteni és pedig maradéktalanul. - Magyar papnak lenni főleg a mai vérzivataros időben: minden eddiginél szentebb hivatás, öntudat, akarat és fonséges jövődől

Óry Miklós SJ

KINEK A SZOLGÁJA ?

A francia Közvéleménykutató Intézet megkérdezte a 18-30 év közötti fiatalokat: mi a véleményük a papokról, szükség van-e rájuk vagy sem? A francia ifjúság 75 százaléka azt a választ adta, hogy szükség van rájuk. A következő kérdésre: miért van rájuk szükség, mit várnak az emberek a papoktól, kétféle választ adtak. Egyesek azt kívánják, hogy a pap legyen egészen Istené, az Isten szolgája. Mások azt akarják, hogy legyen az embereké, az emberek szolgája.

A magyar fiatalokat még nem kérdezték meg a közvéleménykutatók, így statisztikák nem állnak rendelkezésünkre. Csak azt tudjuk, hogy az elmúlt tíz év alatt szervezett propagandával arról igyekeztek meggyőzni a magyar ifjúságot, hogy nincs szükségük papokra. Sőt úgy kell tekinteni a papságot, mint a haladás és a nép ellenségeit. Már tíz évvel ezelőtt így indokolta meg egy magyar miniszter a szerzetesek feloszlatását: nincs rájuk szükség. Csak egy feltétellel ismerik el a pap létjogosultságát, ha ki zárólag az ember szolgája akar lenni. Két évvel ezelőtt ezt olvashattuk a Népszabadság-ban: „Tisztelettel, megbecsüléssel adózunk a papnak, ha küzd a békéért, a szocializmus építéséért; de attól kezdve, hogy ez a pap a túlvilági életet hirdeti és népünk törekvéseinek sikerét az isteni irgalomtól teszi függővé, már nem értünk egyet. Kérlelhetetlen harcot kell folytatnunk, hogy megszabadítsuk az emberiséget a titokzatos erőktől való félelemtől.”

Ennek a nevelésnek eredményét látjuk menekült ifjúságunk viselkedésében. A menekültekkel foglalkozó magyar lelkészek mindenütt tapasztalhatják, hogy honfitársaink, főleg a fiatalok nem tartják szükségesnek a papot, csak azt kívánják tőle, hogy az emberek szolgája legyen. Azt becsülik bennünk, ha segítünk rajtuk anyagi és egyéb gondjaikban. Ezt elvárják, sőt ezt követelik is tőlünk. Volt, aki így mutatkozott be nekem: „Eddig nem volt szükségem Önre az elmúlt három év alatt, azért nem találkoztunk. De most eljöttem, mert bajban vagyok.” A menekülteknek csak kisebb csoportja várja tőlünk azt is, hogy Isten szolgájaként Isten üzenetét, kegyelmét közvetítsük számukra és Istenhez vezessük őket. Tudok esetekről, amikor szemináriumba is azért mentek fiataljaink, mert az emberek szolgái akartak lenni. Többen pedig azért hagyták el az egyházi rendet, mert

úgy találták, hogy nem tudják eléggé szolgálni embertársaikat, ha papokká lesznek.

Mi hogyan gondolkozunk hivatásunkról? Milyen szerepet foglal el a mi életünkben az Isten és az emberek szolgálata? - Ebben a kérdésben nem lehet irányadónk az emberek véleménye, de még saját kívánságunk, hajlamunk sem. A papi hivatás nem az emberektől van. Nem az emberek megbízásából, nem a hívek választása alapján kaptuk küldetésünket. Még azt sem mondhatjuk, hogy mi választottuk ezt az életutat. „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket” (Jn 15,16).

Hivatásunkról tehát csak akkor gondolkozunk helyesen, ha Isten szándékához, gondolatához igazodunk. Szükség van-e ránk, miért van ránk szükség, mi a legfőbb feladatunk? - Ezekre a kérdésekre Istentől kell feleletet várnunk. Megpróbálom röviden összefoglalni Isten válaszát a szentírási szövegek alapján.

1. ISTEN SZOLGÁJA

Az Ószövetségben

A Szentírás első lapja már azt hirdeti, hogy az ember hivatása: Isten szolgálata. A következő fejezet pedig azt mondja, hogy az első ember és nyomában minden ember megtagadta ezt a hivatását. Ennek az lett a következménye, hogy saját vágyainak és a teremtményeknek vált rabszolgájává. Isten azonban a rosszat is jóra tudja fordítani. A rabszolgaság keserves élményén keresztül el akar vezetni bennünket a szabad, önkéntes szolgálatra, az engedelmességre.

Ezt tanítja Izrael népének története. A Szentírás szerint a zsidó nép Isten szolgája lett, amikor tisztelettel adózott az egyetlen igaz Istennek: áldozatokkal, ünnepekkel, imádságokkal, szertartásokkal. Ezen a címen Isten szolgáinak nevezi a papokat, levitákat, mint az istentisztelet fő szereplőit. Az Isten szolgálata azonban nem korlátozható csupán a vallásos szertartásokra, a kultusz különféle megnyilatkozásaira. Izrael Ura azt kívánta, hogy Őt szolgálják az emberi lét minden területén engedelmeskedve az Ő parancsainak. Azért nevezi szolgájának a zsidó népet, mert kiválasztotta, hogy akaratainak végrehajtója legyen. A Szentírás Isten szolgáinak hívja azokat a személyeket is, akiket az Úr arra rendelt, hogy hírnökei, eszközei legyenek tervének megvalósításában. Így Isten szolgái Ábrahám, Jákob, Mózes, Dávid és a próféták.

Isten legfőbb terve a bűn zsarnokságának megtörése és az Ő uralmának diadalra juttatása. Ebben kívánja leginkább az emberek közreműködését. Az ószövetségi kinyilatkoztatás tetőfoka Izaiás könyvének jövendölése: Isten szent szolgájáról, aki felajánlja magát engesztel-

lő áldozatul az emberek bűneiért. Mivel ő ártatlan, mások bűne miatt szenved. Helyettük ad engesztelést Istennek, hogy áldozati báránnyként megtisztulást szerezzen minden bűnösnek. Így állítja helyre a szövetséget Isten és emberek között. „Az Úr ōrá helyezte mindnyájunk gonoszságát - mondja a próféta. Viszik, mint a leülésre szánt báránnyt... A mi gonoszságainkért sebesítették meg, a mi békességünkért van rajta a fenyíték... az ő kék foltjai által gyógyultunk meg... Ha életét bűnért való áldozatul adta... az Úr akarata által teljesül" (Izai, 53, 1-12).

Kiről mondja ezt a próféta? - kérdezték Izaiás után minden században a zsidók. Fülöptől, az első diakonusok egyikétől is ezt kérdezte az etióp udvarnok (Ap.Csel. 8, 34), Fülöp erre beszélni kezdett és ebből az írásból kiindulva, Jézust hirdette neki.

Az Újszövetségben

Az apostolok és az első keresztények meggyőződése az volt, hogy a történelemben Izaiás jóvendölése teljes joggal csak a Názáreti Jézusra alkalmazható. Hogyan győződtek meg erről? Keresztelő Szent János tanuságát hallották először, aki látta Jézusra szállni a Szent Lelket és megértette az égi szózatot: „Ez az én szeretett Fiam, aki-ben kedvem telik”. Izaiás ezekkel a szavakkal vezette be Isten szolgájáról szóló jóvendöléseit. Keresztelő János megsejtette ekkor, hogy Jézus váltja majd valóra azt, amit Izaiás jóvendölt Isten szolgájáról, aki magára veszi sokak bűnét, mint áldozati bárány. Ezért így mutatta be Jézust tanítványainak: „Nézzétek, az Isten báránya! Ő veszi el a világ bűnét”.

Nem tudjuk, hogyan értették akkor e szavakat az első tanítványok. Azt se tudjuk, észrevették-e az Izaiás jóvendölésével való összefüggést. Tény az, hogy az első apostoli, papi hivatás meghívás volt annak követésére, aki odaadja magát engesztelő áldozatul, mint Isten Szolgája.

Jézus nyilvános működése során fokozatosan közli jövetelének a célját. Azért jött, hogy váltságul adja életét az emberekért, hogy megszabadítsa őket a bűn rabszolgaságából, és megnyerje őket Isten szolgálatára. Az apostolok nehezen értették ezt meg. Ők Jézusban dicsőseges, földies Messiást láttak, akinek hatalmából, dicsőségéből ők is részesedhetnek. Amikor a Mester arra kezdte őket oktatni, hogy sokat kell majd szenvednie és meg fogják ölni, Péter félrehívta és szemrehányást tett neki. Le akarta őt erről a tervéről beszélni. Jézus hátrafordult, tanítványaira nézett, és így korholta Pétert: „Takarodj előlem Sátán! Emberi módon és nem Isten tervei szerint gondolkodol.” - Jézus tanítványaira nézett, miközben Pétert korholta és ezzel jelezte, hogy Péter a többiek gondolatát is képviselte (Mk 8, 31-33).

Jézus már háromszor jövendőlte meg szenvedését, de a tanítványok még mindig nem akarták megérteni. Zebedeus fiai azt kérik tőle, hogy osztozkodhassanak vele a dicsőségben. A Mester figyelmezteti őket, hogy nem tudják mit kérnek, mit jelent az Ő követése. Jézus abban látja életének célját, hogy „szolgáljon és váltságul adja oda életét sokakért”; ahogy azt Izaías Isten Szolgájáról megjövendőlte. Követőitől is ezt kívánja: „aki utánam akar jönni tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és kövessen engem.” (Mk 8, 34-38, 10, 37)

Az utolsó vacsorán, amikor átváltoztatja a kenyeret és bort, azt mondja, hogy sokakért fogja a vérét ontani a bűnök bocsánatára és az új szövetségért. Ez a két eszmény: az engesztelő áldozat és a szövetség közvetítése Isten szolgájának fő feladata, Izaías jövendőlése szerint.

Nagycsütörtökön tehát azt hirdette Jézus, amit másnap a kereszten megvalósított. Apostolait pedig arra rendelte, hogy ezt az áldozatot ők is megújítsák. „Értük áldozom fel magam - mondotta főpapi imájában, - hogy ők is szentek legyenek, áldozattá legyenek”.

Az apostolok még ekkor sem értik igazán Jézus szerepét és saját hivatásukat. Ezért hagyták el Őt, amikor letartóztatták. Nemcsak gyengeségből, hanem azért is, mert kiábrándultak Jézusból, mivel nem valósította meg a Messiás-király eszményét (Lk 24, 21). Más dolog egy hatalmas király követőjének lenni, mint egy halálraítélt tanítványának. Péter is megtagadta Mesterét, még nem fogta fel az Isten Szolgájának titkát.

Pünkösöd után

Jézus feltámadása és a Szentlélek eljövele meghozta a világosságot. Ekkor megértették Jézus titkát meg saját hivatásukat. Szent Péter hirdette először, hogy Jézus szenvedésében beteljesült Izaías jövendőlése Isten Szolgájáról (Ap. Csel. 3, 13-26). Ő értette meg elsőnek, hogy neki, mint Jézus követőjének szintén Isten szolgájává kell lennie és utánoznia kell a Mester önfeláldozó szeretetét. Többé már nem fél az ellenség fenyegetésétől, bátran hirdeti Jézust és örül, hogy szenvedhet Vele. Nagy nyomatékkal hirdeti azt is, hogy Jézus minden hívének Isten szolgájává kell lennie, Istennek tetsző áldozattá. „Úgy éljétek, mint Isten szolgálói, hiszen erre kaptatok hivatást, mert Krisztus is szenvedett értetek, példát hagyva nektek, hogy nyomdokaiba lépjétek” (1 Pét. 2, 5-25).

Az eddigi elmondottakat Szent Pál szavaival foglalhatjuk össze. Mivel az első ember minden ember egyenlő akart lenni Isten-nel, nem engedelmeskedett, megtagadta Isten szolgálatát, ezért Jézus az Isten Fia, szinte lemondott az Istennel való egyenlőségről, fölvette a szolgálga alakját és engedelmes volt a kereszthalálig (V. ö. Rom 5, 12-21, Fil. 2,

5-10). Jézus kereszttáldozata megszabadított minket a bűntől, a bűn szolgá-
ságából, hogy Isten szolgálói legyünk (Róm. 6, 22).

Jellemző, hogy az apostolok nem dicsekszenek azzal, hogy Jézus barátainak nevezte őket (Jn 15, 15), hanem inkább úgy mutatkoznak be híveiknek, mint Istennek és Jézusnak szolgálói (Róm 1, 1 Fil. 1, 1 Tit 1, 1 Jak 1, 1 2 Pét. 1, 1 Jud 1, 1 Apoc. 1, 1). Ez is azt bizonyítja, hogy megértették: azáltal lesznek Jézus barátai, ha követik az emberré lett Isten Fiát az Isten szolgálatában.

Az Egyházban

Az Egyház a mai napig Isten szolgálójának nevezi a megkeresztelt híveket és különös címen Isten szolgálója az, aki az egyházi rend szentségét fölvette. A szentmise, a szentségek liturgikus imái mind erre figyelmeztetnek bennünket. Isten szolgálói vagyunk tehát a teremtés, a keresztség és az egyházi rend révén. Hívásunknak csak akkor felelünk meg, ha Isten leg-szentebb Szolgáját, Jézust követjük az önfeláldozásban, engesztelésül a bűnökért és az isteni szövetség megnyeréséért.

Ezt a feladatunkat elsősorban a szentmise méltó bemutatásával teljesítjük. „Ha igaz az, hogy a pap azért részesült az egyházi rend szentségében, hogy az oltárnak szolgáljon, és ezt a hivatálát az eucharisztikus áldozattal töltsse be: akkor éppúgy igaz az is, hogy az eucharisztikus áldozat Isten szolgálója részére egész életén át a személyes életszentség és önfeláldozó apostoli tevékenység kiindulópontja és forrása marad” (XXIII. János: Sacerdotii nostri primordia).

„Kell, hogy ami az áldozati oltáron történik, azt a papi lélek magára vonatkoztassa. Amint Jézus Önmagát feláldozta, úgy szolgálja is áldozza fel magát Vele együtt. Amint Jézus engesztelést nyújt az emberek bűneiért: úgy kell a papnak is a keresztény aszkézis magaslati-útján önmaga és embertársai lelki megtisztulásához eljutnia” (XII. Pius: Menti Nostrae).

Az áldoztatás liturgiája megismétli a jordánparti jelenetet. A pap úgy mutatja be Jézust a híveknek, mint Isten bárányát, aki elveszi a világ bűneit. Ezzel összefoglalja Jézus életének titkát: Isten szolgálatát. Ez a hívők és a pap életének is a titka, hogy Isten bárányának erejével, szeretetével töltekezve Isten szolgálói legyenek.

2. EMBEREK SZOLGÁJA

Jézus kívánsága

Jézus nemcsak az Atyának adott engesztelést, dicsőséget, szolgálót, azzal, hogy feláldozta akaratát és életét, hanem az embereket is szolgálta. Megszabadított minket a bűntől, megszerezte Isten kegyelmét. Apos-

tolait, amikor megbízta, hogy folytassák művét, nemcsak Isten szolgálatára, akaratának teljesítésére biztatja, hanem az emberek szolgálatára is. Sőt azt mondja, hogy azzal mutatjuk ki iránta szeretetünket, ha szolgáljuk embertársainkat, ha kell a legegyszerűbb szolgálatokkal is. „Amit a legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek”. És felsorolja az irgalmasság testi cselekedeteit, mint az emberek önzetlen szolgálatának jellemző példáit (Mt 25, 31-46).

Ő maga példát adott erre, amikor megmosta tanítványai lábát. Az elsőbbségért versengő apostoloknak pedig ezt mondta: „Aki nagyobb akar lenni, legyen szolgátok, és aki első akar lenni legyen mindenképpen cselédje. Az Emberfia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon”. Jaj annak a szolgának, aki Ura távollétében rosszul bánt embertársaival. (Mk 10, 43-45, Lk 12, 45)

Az apostolok példája

Az apostolok Pünkösöd után megértették Jézus tanítását és követték. „Nem magunkat hirdetjük, hanem Jézus Krisztust, magunkat pedig, mint Jézus kedvéért szolgátokat”, olvassuk Szent Pál levelében. „Bár mindenkéntől független voltam, mindenkinek szolgáivá lettem, hogy minél többet megnyerjek” (2 Kor. 4, 5, 1 Kor. 9, 19).

A híveket is arra intik, hogy legyenek egymás szolgálói. „Szeretettel szolgáljatok egymásnak” - írta Szent Pál a Galatáknak (5, 13). Olvassuk el újra meg újra az apostolok buzdításait, hogy sorolják fel a kölcsönös szolgálat gyakorlati példáit a társadalmi élet minden területén. Nem félnek még a rabszolgákat sem arra serkenteni, hogy úgy szolgálják gazdájukat, mint Krisztust. Ez a kölcsönös szeretetszolgálat a köteles tiszteletben, engedelmességben és alárendeltségben is megnyilvánul. „Mindenképpen becsüljétek, a testvéri közösséget szeressétek. A császárt tiszteljétek.” A császárt, akinek tiszteletére Péter híveit buzdítja, Néronnak hívták... (1 Pét. 2, 13-17, Kol. 3, 18, Ef. 6, 15).

Az Újszövetségnek az írói „szolgálat” (diaconia) szóval jelölik mindazokat a feladatokat, hivatalokat, amelyeket az Egyház tagjai végeznek: az apostolok munkáját, egyes hívek feladatát, és minden keresztény kötelességét, hogy testvérei szolgálatára legyen. Nem a szókincs szegénysége miatt van az, hogy ugyanazt a szót használják három különböző értelemben. Ellenkezően, ezzel akarják aláhúzni, hogy szolgálat a hivatása és kötelessége Jézus minden követőjének. Mivel a Mester a szolgálatot tette országában minden nagyság és elsőbbség mértékévé.

A keresztények emberszolgálatában azonban nemcsak humanizmus, hanem földi szeretetre épül, nem emberi megfontolásokon alapszik. A századok folyamán akadtak az emberi testvériségnek hirdetői a pogányok körében is,

politikai, filozófiai megfontolások alapján. Idézhetnők az ókori és újkori példákat. Korunk is hatalmas mozgalmakat, szervezeteket hozott létre az emberiség, testvériség nevében. Az emberszolgálatnak hősi példái is akadnak Keleten, Nyugaton egyaránt. De ez még nem a keresztény eszménykép. Mi nem az emberért szolgáljuk az embert, hanem Istenért, sőt Istent szolgáljuk, szeretjük embertársainkban. Csak Isten kegyelme teszi lehetővé, hogy így tudjunk szolgálni az embereket.

Erre figyelmeztet minket Szent Péter: „Szolgáljatok egymásnak azzal a kegyelmi ajándékkal, amit kiki nyert... azzal az erővel, amit Isten juttat, hogy Jézus Krisztus által mindenben megdicsośüljön az Isten” (1 Pét. 4,10-11).

Apostoli szolgálat

Bár minden hívő szolgálatra van hivatva az Egyházban, egyes hívek ezen felül megkülönböztetett ember-szolgálatra is hivatást nyernek az egyházi rend szentsége által. Miben különbözik a papok szolgálata a többi hívőtől?

A papok emberszolgálatát apostoli. Manapság, ha apostolkodásról beszélünk, mindjárt azokra a munkákra gondolunk, amelyek által az emberek megnyerésén fáradozunk. Pedig az apostoli szolgálat jellemzője elsősorban az, hogy aki ezeket a feladatokat végzi, nem a saját nevében cselekszik, hanem küldetést kapott rá. Jézus megbízásából, Jézus képviselőjeként, eszközeként szolgálja az embereket. Bennünk, szegény bűnös emberekben, a mi papi tetteinkben Krisztus, az Isten adja magát az embereknek, általunk szolgálja őket.

Ezért mondta Jézus: „Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket... Aki titeket befogad, engem fogad be, aki pedig engem befogad, azt fogadja be, aki küldött engem... Veletek vagyok mindennap a világ végéig.” Nem túlzás tehát azt állítani, hogy ez a nagy újsága az Újszövetségnek: az Isten, Jézus valóban jelen van küldötteiben, apostolaiban. Miként Jézus, az Atya küldötte, megjelenítette köztünk az Atyát, hasonlóképp az Egyház megjeleníti köztünk Krisztust papjai szolgálata által. A szentségek valódiságát az adja meg, hogy Jézus jelen van azokban, akik a szentségeket kiszolgáltatták az emberek javára. A pap Jézus nevében, az ő személyében, az ő eszközeként imádkozik, konzekrál, osztja ki Isten áldását.

Jelen van bennünk, hogy megismertesse magát az emberekkel a mi szavaink által, közölje kegyelmét, szeretetét amikor mi kiszolgáltattuk a szentségeket. Amikor az embereket szolgáljuk a Jó Pásztor követségében járunk. Őt képviseljük, Őt mutatjuk meg a világnak. Annak a

szeretetéről tanúskodunk, aki elhagyta az égi dicsőséget, hogy „keresse és megmentse, ami elveszett”. Ez jellemzi a pápi apostoli emberszolgálatot.

A Jó Pásztor Szívével

Mivel az isteni Pásztor követői, társai, eszközei vagyunk, az Ő lelkületével kell szolgálatunkat teljesítenünk. Figyeljük meg jól Jézus szavait, hogyan jellemezte a jó pásztor. „Megy az elveszett bárány után, keresi, amíg meg nem találja.” - Tehát nem várja meg, amíg az eltévedt bárány visszatér. Még azzal sem elégszik meg, hogy a visszatérő elé siet, hanem utána megy, keresi, amíg meg nem találja. Ne felejtjük el soha, bennünk, általunk keresi a Jó Pásztor az elveszett bárányokat, hogy megmentse őket. Amikor a pásztor megtalálta az elveszett bárányt, vezeti őt. Azaz előtte megy. „Nevükön szólítja juhait, és kivzeti őket. Megindul előttük és a juhok követik őt, mert ismerik hangját.” Nem lehet tehát a nyáját vezetni, ha utánuk megy a pásztor. Erre célzott az ari-szent plébános, amikor azt mondta: „Ha a pásztor szent, a nyáj buzgó, ha a pap buzgó, a hívek csak lanyhák, ha a pásztor maga is lanyha, a nyáj szétszóródik és hűlenné válik.” Ha pedig valaki „nem törődik a juhokkal, otthagyja őket és elfut, amikor látja, hogy jön a farkas, az nem pásztor, hanem béres” (Jn 10, 11-13).

Ha nem akarunk méltatlanná lenni a Jó Pásztor nevéhez, az Ő Szívének szeretetével kell töltekeznünk. Így leszünk „Krisztus szeretetének képviselői” - szent Ambrus szavai szerint. Akkor tudja szolgálni, szeretni és megmenteni általunk az embereket. Ezért imádkozott Assisi Szent Ferenc: „Uram, add, hogy a Te szereteted eszköze legyek”. Loyolai Szent Ignác szerint: „Kevesen értik meg, hogy milyen sokat tenne bennük és általuk az Isten, ha egyeszen átadná magukat Nekí, mint kezének eszközei, az Ő igazgatására, kormányzására”.

Az apostoli lelkipásztori emberszolgálat pedig ezen múlik. Az apostol nem lehet csupán tevékeny, vezetésre született ember, aki minden tehetségét, idejét az emberek szolgálatára szenteli. Nem lehet csupán emberi szeretettől, könyörülettől buzgó szív. Ha csak ez volna, mit sem használna, mert - Szent Pál szerint - még ha valaki egész vagyonát elosztja a szegényeknek, s odaveti testét, hogy elégségek az emberek szolgálatára, ha isteni szeretete nincsen, semmit se ér. Az apostoli szolgálat az istenszeretetből fakad. Ezért mondta Jézus Péternek: „Ha szeretsz engem, legeltesd bárányaimat”. Az utolsó vacsorán is azért imádkozott, hogy „a szeretet, mellyel az Atya Őt szereti, mibennünk legyen” (Jn 17, 26).

3. AZ EGYHÁZ SZOLGÁJA

Röviden meg kell még említenünk azt, hogy kettős hivatalunkat: Isten és az emberek szolgálatát, szeretetét, csak az Egyházban, csak az Egyházzal, az Egyház szolgájaként valósíthatjuk meg.

Jézus tanítása szerint az Ő követőinek oly szoros életközösséget kell alkotniuk Vele és egymással, mint a szőlővesszők a szőlőtővel. „Amint a szőlővessző nem tud gyümölcsöt hozni önmagától, ha nem marad a szőlőtőn, úgy ti sem” (Jn 15, 3). Azért imádkozott az apostolokért és hívekért, hogy „mindnyájan egyek legyenek”.

Minden papnak magára kell alkalmaznia szent Pál szavait, amelyekkel az apostol életének értelmét megfogalmazta: minden tette, szenvedése „Krisztus testének az Egyháznak javára van. Ennek lettem szolgája” (Kol. 1, 24-25). Az apostol emberi testhez hasonlítja az Egyházat. Amint az emberi test tagjai, különböző feladatuk ellenére is, együttműködnek, ugyanúgy Krisztus testének tagjai is, bár különböző lelki adományokban részesülnek, teljes összhangban szolgálják a titokzatos test javát. „A Lélek ajándékait pedig ki-ki azért kapja, hogy használjon vele” (1 Kor 12, 4-31).

Szentelésünk napján erre figyelmeztet minket a püspök: „Sit odor vitae vestrae delectamentum Ecclesiae Christi; ut praedicatione, atque exemplo aedificetis domum, id est, familiam Dei”. Azért imádkozott, hogy az Isten népének vagyis az Egyháznak szolgálatára változtassuk át a kenyeret és a bort Krisztus testévé és vérévé.

Suhard bíboros röviden így foglalja össze, miért elképzelhetetlen Krisztus papja az Egyházból kivaszítva. „Nem úgy kell elgondolni a papot, mint független lényt, akinek Krisztus közvetlenül adja megbízását, hogy Alter Christus-ként Őt képviselje, és az Ő hatalmát úgy gyakorolja, ahogy jónak látja. Nem, a pap már a keresztség által az Egyház tagja lett, az egyházi rend szentségét is az Egyháztól kapta. Egyház nélkül tehát a pap szolgálata csak hamisítvány, utánczat. Mivel az Egyház folytatja Krisztus művét a földön, Jézus és az Ő titokzatos teste az egyetlen közvetítő Isten és az emberek között. Ezért mondjuk, hogy az Egyházon kívül nincs üdvösség”. Nincs igazi papi szolgálat, nincs igazi Isten és ember-szolgalat.

Az elmúlt két évszázad története megmutatta, hogyan vezetett az Egyháztól való elszakadás az Isten tagadásához. Ugyanakkor az ember szolgálata maradt az egyetlen eszménykép. Mi azt is láthatjuk, hogyan jut el az Egyháztól, Istentől elszakadt emberiség az ember tagadásához, embertelen rendszerekhez. Ősrégi tapasztalat ez. Ha nem Isten szolgálata irányítja minden tettünket, akkor hamarosan a bálványimá-

dás és rabszolgaság az emberek osztályrésze. Mindegy, hogy minek hívják a bálványt: gyermekgyilkos Molochnak vagy kényszermunkákat kitaláló fáraóknak vagy modern államnak, diktátornak vagy saját vágyainknak.

Mivel a szolgálat könnyen változik rabszolgasággá, nem szívesen beszélünk róla. Eszünkbe juttatja ez a szó a tehetetlenül lázadó szolgát, vagy a kényszerből, szeretet nélkül dolgozó cselédet. Szívesebben halljuk, ha Isten fiainak, Jézus barátainak, az emberek testvéreinek neveznek bennünket. Pedig Isten fiainak, Jézus barátainak, az emberek testvéreinek ismertető jegye a szolgálat.

E néhány oldalon megpróbáltam bemutatni, hogy van egy ország, ahol a szolgálatot szabadon választja az ember, szeretetből. Ez az ország az Egyház, Isten országa, amelynek törvénye a szeretet. A szeretet gyakorlása pedig szolgálatot jelent: Isten és az emberek szolgálatát. Az Egyháznak feje Jézus, Isten legszentebb szolgálója, és az emberek jó pásztora. Minket arra hívott, hogy az Ő képviselői, eszközei legyünk az Isten és az emberek szolgálatában. Az Ő titokzatos testében, az Ő szeretetével eltelve teljesítjük szolgálatunkat, mert tudjuk, hogy Nélküle, Egyházán kívül semmit sem tehetünk Isten dicsőségére és az emberek megmentésére.

Ezért van szüksége a vilgának papokra. Olyan papokra, akik az Isten és az emberek szolgái az Egyházban.

Király István SJ

ELMÉLKEDÉS A SZENTSÉGLÁTOGATÁSRÓL

„Újjongás között felvonul az Isten, alleluja, harsonazen-
gés között az Úr, alleluja!”

Ascensio liturgiája csupa fény, derű, öröm. Mint ahogy a májusi ég kékjét ezer szállal szövi át a napsugár, mint ahogy a májusi rét zöldjét ezer színnel szinezik a virágok, mint ahogy a májusi erdő csöndjén ezer mádár ajka trillázik, úgy szakad föl a fény, a dal, az illat és újjongás a mennybemenetel ünnepén az Egyház szívéből. A győzelem öröme ez:

„Ne féljetelek, én meggyőztem a világot!”

A remény öröme:

„Elmegyek és ismét hozzátok jövök, alleluja, és örvendezni fog szívetek, alleluja!”

Az apostolok öröme:

„Azok meg imádva őt, visszatérnek Jeruzsálembe nagy örömmel...”

Az apostoloké, akik még nem ismerték a jövőt, és a Jelenések könyvét. . . De milyen más érzéssel tekintünk mi a mennybe emelkedő Krisztus után! Hitünk megkopott, reményünk elfáradt, az öröm régen elpárolgott a szívünkől a történelmi lét atmoszférikus nyomása alatt. A mennybemene-
tel fájdalmas, melankolikus húrokat pendít meg a szívünkben.

Jöjj, Uram Jézus! -

kiáltjuk az Apokalipszis ajkával. Mauriac nem is tud megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy Jézus végleg elhagyta a földet. És Papini, amikor végre ér Krisztus történetének, megrendítő zokogással kiáltja a távozó Krisztus után: Ritornate! . . . Ritornate! . . . Térj vissza még egyszer az emberek közé, akik szüntelenül meg akarnak ölni. . . Azóta millió Judás újra eladott egy jobb stallumért, farizeusok légiói és kaifások seregei gonosztavőnek ítélték, a simára fésült és borotvált Pilátus ezerszer odadobott a hóhérokra és számtalanszor fölhurcoltak a Golgotára és keresztre feszítettek rettegés kovácsolta és gyűlölet-edzette szegekkel. . . A föld nem egyéb, mint a nap jóvoltából megvilágított pokol. . . Soha még nem éreztük ennyire a természetfölötti üdvözítés égető szomjúságát, mint ebben a korban. . . Mi nem ünnepélyes eljöveteledet kívánjuk az eget dicsőségében, nem a színeváltozás tündöklését, sem az angyalok harsonáit, sem az utolsó eljövétel egész felséges szertartását. . . Mi csak Téged akarunk, a Te személyedet, a Te szegény átszúrt és sebekkel borított testedet, szegény mesteremberre valló szegényes köntösben, azokat a szemeket akarjuk látni, amelyek áthatolnak a kebel falán és a szív húsán, és gyógyítanak, mikor haragosan belénk vágnak és megvéreznek, mikor szelíden ránk simulnak. . . Kétségbeesésünkben már nincs egyebünk, mint a remény, hogy visszatérsz. . .

Ó ezek az érzések a mi érzéseink, ezek a mi szívünkől kiszakadt vallomások! Az utolsó évszázadok eszmei harcai elcsigázták idegeinket. Fáradtak vagyunk, nagyon fáradtak. Az individualizmus és kollektívizmus végletei között hanyódva irtózatosan magányosok lettünk. Amott az ember önmagát imádta, emitt pedig saját műveinek imádásába süllyedt. A régi stiliták tornyot építettek, hogy közelebb legyenek az Istenhez. A nietzschei ember is tornyot épített maga alá, de nem azért, hogy Istenhez legyen közelebb, hanem, hogy távolabb legyen az embertől. Megszűnt ember lenni és Isten mégsem lett belőle. Magányának tornyában megtébolyult. De a földre is hiába térünk vissza, ott sem találunk többé embert. Csak Harcost, Munkást, Katonát, Ideológust, mindegyik szeme a célon, eszmén, földadaton. A testek közelsége azonban még nem jelenti a lelkek közelségét. Az alkatrészek közelsége sohasem képes betölteni szívünk igényeit. A Törvények, Rendeletek, Parancsok, Célok, Feladatok, Tervek és Rációk erdejében iszonyatos egyedüllét fogja el az embert. Szívünk talán még sohasem vágyó-

dott annyira az ember után, aki semmi más, csak Ember! És aki bennünk se keresi a Jelvényt, a Pártot, az Osztályt, az Eszmét, hanem csupán az embert. A történelem mindennap új szenzációt hoz, a tudomány mindennap valami új fölfedezésre bukkan, az élet megszervezése lépten-nyomon valami új megoldást talál... és a sok valami között mindig égetőbb szomszágunk támad Valaki után... Valaki után, aki számára a sok valami között mi se leszünk egy újabb valami, hanem valaki!

Vagy sikerül kielégítenünk ezt a vágyat, vagy meghal a szívünk. Az akciók és reakciók földrengései, szirénák harsogása és tömegek felvonulása tényleg apokaliptikus méreteket öltött. Életünk eloldódott s a szívünk gazdátlaná lett a viharban. Elegünk van a harsonárból. Valóban nem a tündöklő eljövetelet várjuk, nem az ítélet borzalmas nagyszerűségét és nem a színeváltozás ujjongó örömét áhítazzuk, hanem a sebekkel borított Testet, a lándzsával átdöfött Szívet szegényes köntösében... azokat a hallgató szemeket, amelyekbe beletűkrözhetjük hányatott életünket... a közelséget szomjazzuk. Legtitkosabb vágyunk, - magunknak se mertük talán még bevallani - hogy újra gazdája legyen a szívünknek. Valóban soha még ennyire nem volt szükségünk az örökmécs szelíd fényére s az adoratíók gyógyító csendjére. Elmélkedjünk tehát az Oltáriszentségről.

A kegyelet szentsége

El lehet gondolni a földet virágpompa nélkül, s az erdőt gerlebúgás nélkül. El lehet az életet is képzelni költészet, művészet, szépség nélkül. De akkor a föld nem lesz az, aminek Isten teremtette, s az élet se olyan, amilyennek Isten gondolta. Ember is van, akiből hiányzik a mély kedély, finom, emelkedett érzés, nincsenek szárnyalásai és ünnepnapjai, De az az ember, akit Isten saját képére és hasonlatosságára teremtett. És válás is lehet, ami csak áldozatot, leborulást és rettegést ismer, de az az Isten elől rettegeve bújkáló Ádám vallása, nem azé az Ádámé,

„aki Isten képére teremtett igazságosságban és az igazság szentségében.”

És „per absurdum” el lehet képzelni katolikus lelket is, akiben csak hit, szolgálat, belátás és akarás van, de nincs unctio, ritmus, dallam. Lehet papi lélek, amelyben csak rációk, motívumok, deliberációk és propositumok dolgoznak, de hiányzik az élet édessége, hiányzik a szív melege és a lélek áradása. Isten ura, célja, parancsolója, de nem atyja. Eltölti lelkét a religio, de hiányzik a pietás.

Ó, a nagy dolgok sokszor kicsinyességeken múlnak. Lehet egy pompásan megszerkesztett gépezet a maga egészében és részleteiben is egyaránt tökéletes, de ha az olajozás hiányzik, hamarosan vége lesz. Shakespeare

Coriolanusáról minden dicséretet elmondtak. Valóban talpig férfi. Eszményi ember. Ekkor valaki halkán megjegyzi: csupán egy csepp olaj hiányzik belőle. Kemény, gyöngédség nélkül, acél, rugalmasság nélkül. Csikorog. Most még csak csikorog, hamarosan elpattanik.

Ó lelkem, mondd miért nem találsz örömet vallásos életedben? Miért úntat, fáraszt, idegesít az imádság? Miért menekülsz mindántalan a világba vígasztalásért, mikor úgy is tudod, hogy üresen és kedvetlenül térsz majd megint vissza önmagadba? Miért nincs semmi lendület papi életedben? Mert elpárolgott a pietás belőled! Az unctio olaja hiányzik!

Mi hát a kegyelet? Szent Tamás szerint a vallásosság erénye Istenben a teremőt és urat tekinteni. Ah, ez kevés szívünknek, nagyon kevés. A Teremtő előtt meghajol az ész, az Úr előtt leborul az akarat, de a szív vár valakire, a szív gazdátlan marad.

„Mit álltok itt tétlenül?”

Istenem, mennyi szív vár valakire, ahol elszegődjék. Ekkor jó a pietás és elvezet ahhoz az Istenhez, aki az Atyánk. Lelkünk eltelik finom érzékkel, a szívünk szerető és figyelmes készséggel. A valakihez tartozás belső boldogsága fűt. Isten az Atyám és a személyes kapcsolat intim édesége sugárzik belőlem. A kenet illata árad szét életemben. Isten és én ott-hon vagyunk egymásnál. Igen, a vígasztalások hiányozhatnak, hosszú szárazság kínozhatja a lelkem, de áhítat nélkül nem lehet élni.

A szív csak akkor él, ha gazdája van, s ha él, akkor árad is. Aki-nek Isten valóban atyja, annak az ember édes testvére... A pietás nemcsak a fiúság, hanem a testvériség lelke is. Aki-nek szívét a pietás dobogtatja, az mindenkinek mindene lesz. Örülni tud az örvendezőkkel, sírni a szomorúakkal. Világosság sugárzik belőle és készség. Az ilyen lélek túljutott saját határain. (II-II. 8. 121, al. ad 2 ct 3.) A gazdátlan szív ezzel szemben megkeményedik és üresség ásít belőle. Talán a legnagyobb csapás az ember életében a keményszívűség.

Akkor már nem bánt a bűn és nem fáj a mások fájdalma. Ha egyszer Isten nem atyja szívemnek, janicsár lélek lesz belőlem. És hol csörgedez a kegyelem forrása? Ah, dehogy csörgedez! Ömlik, árad, záporoz! Az öröklámpa fénykörében, a szentségház hallgató csendjében.

a) Mennyi poézis, mennyi finom szépség ünnepel az oltár körül! Mennyi szende szépséggel simulnak a fehér orgonák az aranyos gyertyatartók közé! A szeretet micsoda bíbora, illatos, mámoros elragadtatása izzik a rózsák kelyhében! S a délceg liliomok édes, fényes, könnyes áhítata! Hát nem érzed-e, amint mozdul benned a lélek? Fehér terítők tündöklő tisztasága s az oltárterítő aranyos felirata: „Üdvözlégly Oltáriszentség!” S hogy

hangolja, símogatja szíved húrjait! Igaz, mindez poézis. De még valami más is.

b) Az édes és szűz Egyház szeretete, finomsága, csókja. Minden virágot a szeretet szedett csokorba. És mennyi áhítat van belehintve egy-egy antipendium arányába, és mennyi kegyelet! Ki nem érezné Mária Magdolna keneteinek édes illatát? És ki ne küzdene könnyeivel, ha megpillantja a nagycsütröttöki oltárt és rajta a jegyes szeretetének virágerdejét. Búcsúzásba ájuló szeretetének virágkönyzeit. „Amit egynek teszten a legkisebbek közül. . .” Hát van kisebb, igénytelenebb és kiszolgáltatottabb a fehér Szentostyánál? Szeretetemre, kegyeletemre, áhítatomra van bízva. A mennyei Atya Egyetlenjét, a Szűzanya Szemefényét, az Egyház legnagyobb kincsét bízta rám. Ha a papnak pókhálós a szentélye, piszkos, elhanyagolt az oltára, nem ember az, nem, nem!

c) Tovább hatolok a titok mélyébe. A pietás a testvériség lelke is. És ha Jézus a testvérem, akkor az Atyja az én Atyám is.

„Vettétek a gyermekkézfogadás lelkét, amelyben azt kiáltjuk: Abba! (Atya!)”

Kitől kaptad a finomság lelkét? Jézustól. És honnét árad állandóan? Az Oltáriszentségből. Ha definiálni akarom a legszentebb Szív életét a szentségház csendjében, e két szóval kifejezhetem: az Atya tisztelete.

A szentmisében áldozat, a szentáldozásban táplálék, a szentségházban áhítat.

„Meghallgattatott az ő hódolatáért.”

Minden közbenjárásának és engesztelésének alapja az a mély tisztelt és gyermeki hódolat, amely eltölti lelkét Atyjával szemben. Jézust a nagytanács angyalának mondjuk. Miért ne mondhatnánk az áhítat anyagjának is?

Igen, igen, itt olvad meg szívem keménysége, itt oldódik meg nyelvem némasága, itt gyógyul akaratom bénasága. Itt a könnyek adományának forrása, itt az édes illatú szent kenet, mely megtölti lelkem ürességét. Ó lelki gyermekség áldott iskolája, itt maradnak mindig kékszeműek a vágyaim! „Bemelegyék az Isten oltárához, az Istenhez, ki ifjú örömmel tölt el engem.”

Az egyesülés jele

Szent Ágoston ugyan más értelemben használja e szavakat, de bizonyára nem tiltakoznék e magyarázat ellen sem. Azon a könnyektől hatalmas tavaszi estén, mikor Jézus búcsúzó szavai hullottak bele az éjszaka

bársonyába, mennyei Atyja iránti hódolata és tanítványait ölelő szeretete újra megtestesült. S ez a második megtestesülés, ha szabad e szót használni, az Oltáriszentség. Akkor is tavasz volt, mikor a Szűzanya suttofta opálos könnyeivel küzdve: Ime az Úr szolgáló leánya... s abban a pillanatban Isten és ember egyesült a szent szíve alatt. Most is tavasz, titokkal túlcsondult tavasz volt, mikor Jézus suttofta könnyeivel küszködve: „Mert ez az én testem...” S ebben a pillanatban Isten és ember lángoló szerelme egyesült a szent színek alatt.

De mikor a szent színekbe zárta s a fehér fátyol mögé rejtette, ott az utolsó vacsorán tüzes, balzsamos, kenetes Szívét kitérta és titkát megmutatta. Az Oltáriszentség ennek a nagy szerelemnek ostensoriuma. Színté látjuk a pietast, amint unitas lesz belőle. „Atyám!.. én téged megdicsőítettem a földön, a munkát elvégeztem, amit reám bíztaál... Megismertettem nevedet az emberekkel, akiket a világból nekem adtaál...Tieid voltak és nekem adtaál őket... és az enyéimnek mind a tieid és a tieid az enyéimnek... amint Te Atyám énbennem és én tebenned, úgy ők is egyek legyenek bennünk... Atyám! akiket nekem adtaál, akarom, hogy ahol én vagyok, ők is velem legyenek...” (Jn. 17.)

Igen, Atyám - mondja Üdvözítőnk, - Te mindig ott vagy, ahol én vagyok s azt akarom, hogy ők is ott legyenek, ahol én vagyok. Ezért alapítom e nagy Szentséget. Te övelük és ők teveled bennem találkoznak. Az egység jele.

Ki nem döbbsent volna meg, mikor először e szavakat olvasta: Atyám, akarom!

Eddig mindig azt hallottuk isteni Mesterünk ajkáról, hogy eledele a mennyei Atya akarata, azért szállt alá az égből, hogy annak akaratát cselekedje, aki őt küldötte, nem keresi a maga akaratát, hanem atyjáét. Most pedig a szeretet szent tüzeben égve kiáltja: Atyám, akarom!

Nem óhajtom, nem kérem, nem könyörgöm érte, hanem: Atyám, akarom!

Mi hát a te egyetlen akaratod, te mindhalálíg engedelmes Szív? Az, hogy ahol te vagy, ott legyünk mi is. És hol vagy Jézusom? Az Oltáriszentségben. „Atyám, akiket nekem adtaál, akarom, hogy ahol én vagyok, ott legyenek ők is!” És a megtestesülés titkának utolsó láncszeme: az istenség és örökkévalóság Jézus Szívében és az Oltáriszentségben a tér és idő foglya lett.

Miért? Miért? Hogy vonatkozási pont lehessen a porszemek számára. Először ember lett, aztán az utolsó vacsorán térden csúszott apostolai előtt s végül, mikor az Oltáriszentséget alapította, így térden csúszva egészen a szakadék szélére csúszott, az isteni végtelenség eljött utánunk oda,

ahol a mi létünk a nemlét mélysége fölött lebeg. Az ige igenlést, a táplálék éhes ajkat akar, a jelenlétnek pedig jelenlét a vonatkozási ellenpontja. Földre jöttél Uram, hogy ahol Te vagy, mi is ott lehessünk Veled.

Az egység jele! Ó Uram, Te egykor megfeddtél minket, mivel folyton jeleket kívántunk tőled. De hiszen tudod, hogy mi szegény érzéki lények a jelek rendjében élünk. Érzéki valók vezetnek az érzékföltretek felé s a láthatatlant látható jelzések közvetítik. Hiszen azért öltöttél Te is testet s azért maradtál közöttünk szentségi jelek alatt. Hát az angyal nem ezt hirdette már a pásztoroknak? Ez lesz számotokra a jel, gyermeket találtok jászolba fektetve és pólýába takarva. S az agg Simeon vajon nem ezt jövendölte Rólad, hogy jel leszel? Bocssás meg Uram, jelek kellene nekem, jelzések, szimptomák. Sokszor biztosat szeretnék tudni: hogy vagyok az Istennel? Milyen közel vagyok Hozzá, vagy milyen távol vagyok Tőle?

Nos, ez lesz számomra a biztos jel: oltárszekrénybe fektetve; fehér ostyába takarva vár engem az Isten. Amennyire szeretem a szentségi Jézust, annyira szeretem az Istent, amennyire szeretem közelségét, annyira vagyok közel Istenhez. Valóban a szentségi Jézus jel számunkra. Arról panaszkodom, hogy a kísértés nagy és kevés az erőm. Nem vagyok képes hősies erőfeszítésekre. Hát arra se vagyok képes, hogy átsétáljak a tőlem húsz lépésre valósággal jelenlevő Jézushoz? De mikor olyan unott és üres a lelkem, semmi mondani valóm nincs a számára! Hát akkor ne mondjak semmit, csak legyek jelen az Ő jelenlétében, hallgassak az Ő hallgatásában. Ha már ezt a néhány lépést sem teszem meg, akkor ez a jel - nagyon szomorú jel - annak a jele, hogy nem kell nekem az Isten.

A szeretet köteléke

Éppen ezért maradt közöttünk édes Üdvözítónk, hogy ide eljussunk. Mert a hit szeretetből él, a szeretet pedig közelségből. Hogy ajkammal érinthessem, vagy hogy legalább a szemem függeszthessem rá. Szívemnek egy ajtó kell egy finoman libbenő fátyollal, hogy mögötte érezzem, sejtsem a valóságot. Ember vagyok és nem angyal. Izlelni, ölelni, csókolni akarom azt, akit szívem szeret. Letérdelni előtte és nézni... nézni könnyes szemekkel és pihenő kebelrel... Suttogni előtte édes, szenvedélyes titkos ígéket... Szerelmet vallani és a szívet ostromolni. Hódolni és hódítani. Vitézséget vinni és mécszet gyújtani előtte... lehozni a csillagokat érte. Aztán zengjen, zúgjon az orgonán minden pedál, manuál, regiszter, dalolni vágyom, újjongani és zokogni s végül elcsuklani egy halk pianisszimóban! Szeress... Szeress!

Ember vagyok és nem angyal! Minden emberi szív így érez és így beszél, ha szeret. Hát csak az isteni szeretet nem ittasulhat meg a szere-

tet borától! Az Apostol sem volt angyal, hanem ember s azért kiáltotta: „mutasd meg nekünk az Atyát és ez elég!” Mert szeretjük, látni akarjuk, nézni Őt, közelségét érezni. „Fülöp, aki engem lát, látta az Atyát!” És Téged, ó édes Jézusom, hol láthatunk? Közelségedet, szerető szíved lüktető melegét hol érezhetjük? Itt a szeretet Szentségében! Joggal mondhatjuk erre is az apostol szavait: Hogyan szeretheti valaki az Istent, akit nem lát, ha nem szereti az Oltáriszentséget, amelyet lát?

Ó, a nagy szeretet nagy misztérium! Mennyire kell védeni és gondozni! Milyen kiszámíthatatlan és bizonytalan! Milyen hamar kihűl és milyen szenvedélyes! Sokszor azt sem tudjuk biztosan, szeretjük-e azokat, akik a közelünkben élnek. Hát akit nem látunk, aki távol van tőlünk. Ó Istenem, az egész világirodalom telve van az emberi szív tragikus hűtlenségével! Mert általában a szeretet előbb hal meg, mint az élet. Már pedig Isten maga a szeretet s csak az marad Istenben, aki szeretetben marad. Igen, ez a mi nagy kérdésünk: hogyan lehet az Isten szeretetét megőrizni a szívünkben?

Mi élteti az emberi vonzalmak tüzeit? Apró figyelmességek. Mert ezek nem csupán jelei, hanem főntartói is a meglevő szeretetnek. Amíg keressük és kitaláljuk, mi okoz örömet Szívének, amíg szeretünk Hozzá menni, nála lenni és vele beszélgetni, addig él, növekszik és mélyül a vonzalom. Talán a természetfölötti szeretet más törvényeknek hódol?

Ránézek a keresztre:

„Szeretett engem és átadta magát értem!”

Ránézek az Oltáriszentségre és suttogom:

„Szeretett engem és átadta magát nekem!”

Mennyire szeretett! Főntartás nélkül adta magát nekem. Az én templomban elsősorban hozzám jön, az én oltáromon engem vár mindenki előtt. Igazán az Oltáriszentségben érzem, hogy az Isten szeretete nem elvont, hanem reám vonatkozó személyes szeretet. S ez a szeretet mágnés a szívemnek.

„Krisztus szeretete sürget engem!”

Vonz, húz, hívogat. Kívánczom hozzá és szívesen vagyok nála. Díszítem oltárát és csókolom köntöse szegélyét. Vajon el lehet képzelni, hogy Jézus meleg Szívének mindegy, megyek-e hozzá, vagy sem, szeretek-e nála lenni, vagy nem? Nemcsak Neki, de nekem se mindegy. A szív kiütésének, a lélek megkeményedésének, a kegyelem elapadásának legbiztosabb útja, ha elhidegülök az Oltáriszentség iránt.

Úgy látogass meg minket, miként mi tisztelünk Téged!

P.F.

EGY PAPTANÁR A „RÉGI JÓ VILÁGBAN”

Hatvan évvel ezelőtt Rosty Kálmán neve közismert volt az országban. Ma már azok sem tudják, ki volt, akik szép fordításait éneklik a Hozsannából: „A fényes Isten-arcot”, „Ó dicsőséges...” A reá való visszaemlékezés nem lesz haszon nélkül: példájából tettekben nyilvánuló hazaszeretetet, magyaros Mária-tiszteletet, a lelkek gondozásában apostoli buzgóságot tanulhatunk.

Rosty a Gömör megyei Rozsnyó szülőtte volt; előkelő protestáns családból származott. 1832. júl. 1-én látta meg először a napvilágot. Szülei öntudatos protestánsok voltak és nem tudták neki megbocsájtani, hogy nemcsak katolikus, hanem jezsuita is lett.

Az alacsony termetű, heves vérmérsékletű fiú a helybeli gimnáziumot látogatta. Már mint diák, szívesen verselgetett. Nevelője, Greguss Ágoston, és anyja szívesen támogatták a „múzsafi” szárnypróbálgatásait. Ha egyik-másik verse különösen jól sikerült, mindannyiszor egy-egy máriás-talér volt a jutalom.

1848 lelkesedése az akkor 16 éves diákot is magával ragadta. Megyéje tüzérsapatába lépett, és ebben mint tüzemester küzdött a magyar szabadságért. A balsikerű budaméri csata után csapata feloszlott. Rosty viszont a könyveihez. De nem sokáig ülhetett mellettük. Amikor 1849-ben a keleti veszedelem rázúdult hazánkra, két katolikus paptanárával együtt a honvéd csapatokhoz sietett és a debrői csatában harcolt az oroszok ellen. Egyik paptanára a csataterén esett el; Rosty sokáig gyászolta.

A szabadságharc tragikus bukása után Eperjesen, majd később Budapesten jogot tanult. Hamarosan ügyvédbojtár lett. Erre az időre esnek komolyabb kísérletei a szépirodalom terén. Egyik novellája: A vörös barátok, nyomtatásban is megjelent. Ebben éles támadást intézett a katolikus Egyház intézményei ellen. Kiváló stílusa miatt mégis díjat nyert. Több francia regényt fordított magyarra. Első sikerei a szépirodalom rendszeres művelésére serkentették. Nagy terveit teljességbe is mentek, de egészen másként, mint ahogy ő gondolta.

A család jó ismerőse, egy egri kanonok, rábírta a protestáns fiatalembert, hogy a kat. Egyház tanítását és történelmét tanulmányozza. A híres Ravignan hitvédő művei is kezébe jutottak. Előítéletei lassan szertefosz-

lottak. Járogatni kezdett katolikus istentiszteletekre és egy szép napon világosan meglátta hivatását: katolikussá és jezsuitává kell lenned. Hivatásában megerősítette találkozása a rend egyik legkiválóbb tagjával, későbbi generálissal, P. Beckx-szel, aki éppen akkor tárgyalta a prímással a jezsuiták Magyarországra való visszatelepítéséről.

1852.dec.24-én boldogan készült a hitvallás letételére, amikor váratlanul édesanyja lép be a szobájába két rokona kíséretében. Megkezdődött a kemény harc a szív és a kegyelem közt. Úgy látszik anyja még azt a kijelentést is tette, ha katolikus lesz, nem lesz tovább az ő fia. És győzött a kegyelem, győzött az ifjú Rosty kemény állhatatossága. De a hitvallást a közbejött látogatás miatt egy nappal el kellett halasztania: szent István vértanú napján tette azt le a prímás kezébe. Mivel a jezsuiták újoncháza még nem nyílt meg, a prímás egyelőre felvette őt az esztergomi szemináriumba.

1853.aug.10. volt az az emlékezetes nap, amikor a rend visszaállítása után az első magyar átlépte a nagyszombati újoncház küszöbét. Remekbefaragott, cicerói ékesszólású beszéddel akarta a rektort köszönteni. Még be sem fejezte az első körmondatot, az osztrák származású rektor félbeszakította: „Jól van, fiam! Ezt majd felmondja mások.” Rosty nem éppen buzdítólag hatott a hideg zuhany. Vacsora után így szólt kísérőjéhez: Azt hittem, a jezsuiták jobban megbecsülik a latin ékesszólást. Kísérője azzal vígasztalta: lesz még elég alkalma kiténtetnie magát a szónoklásban. 10 nap múlva Szent István király ünnepén, vette fel Rosty a rend ruháját.

Egy évi bölcséleti tanulmány után előljárói Kalksburgba küldték nevelőnek. Itt írta a Szent István király c.drámát, amelyet később, 1860-ban ugyanott elo is adtak. Sőt később Apponyi gr. bőkezűségéből ki is nyomtatták. Nagy esemény volt Rosty életében, hogy 1859-ben jelen lehetett Pozsonyban Pázmány sírjának felnyitásánál. Viber püspök levette Pázmány fejéről az egyszerű jezsuita birétumot és azt Rosty fejére tette ezekkel a szavakkal: Úgy hirdesd majd te is Isten igéjét, mint ahogyan ő hirdette!

1862-ben Szcitovszky prímás pappá szentelte Esztergomban. Bár maga a prímás hívta meg szüleit fiuk első szentmiséjére, nem jöttek el. 1865-ben Kalocsára került a rend intézetébe, ahol mint tanár, nevelő és lelkipásztor működött egészen haláláig. A rend generálisa külön levélben kérte meg, hogy tegye le az állami tanári vizsgát: „pro tua erga Matrem Societatem caritate et generositate Hungarica”. Rosty nem állhatott ellen a kérésnek: 43 éves korában letette az osztrák-magyar rendtartományból első gyanánt a tanári vizsgát. Az iskolában főleg magyar irodalmat és történelmet tanított.

P.Rosty fő jellemvonása az apostoli buzgóság a lelkekért.

Mennyire szép vonás már az is, hogy 20 éven át mindig ő készítette elő a kis tanulókat az első gyónásra és áldozásra! Fáradhatatlan gyóntató volt; mindig sokan keresték fel gyóntatószékét. Ezenkívül mint kiváló hitszónok működött. Szünidőkben az volt az üdülése, hogy járta az országot: szentbeszédeket tartott, lelkigyakorlatokat vezetett vagy más lelkipásztori munkát végzett. Emellett mindig akadt ideje irodalmi működésre is. Ha nappal nem, hát éjjel. Mert Rosty atya keveset aludt. Mikor a ház lakói már szundikáltak, nagy dírrrel-durral ajtót-ablakot nyitott és ment a kápolnába imádkozni. Hajnalban 2-3 óra körül már ébren volt; ismét ajtót-ablakot nyitott, azután végezte imáit, munkáit.

Igen termékeny írónak bizonyult. Szent Alajos élete c. műve akkor az ifjúság kedves olvasmánya volt. Megírta a Magyar Szentek legendáját; ezt a művét a pesti egyetem díjjal tüntette ki. A „Magyarországi Mária-kegyhelyek története” is az ő tollát dicséri. Igen sok teológiai, aszkétikai, történelmi és irodalmi értekezést írt, továbbá 2ő iskolai drámát, amelyek mind az ő rendezésében kerültek előadásra. Több mint ezer költeménye jelent meg a különböző lapok hasábjain. A kalocsai kollégium 2 kötetben adta ki szép Mária-verseit „Magyarok Nagyasszonya” címen. Költeményeit persze nem a jelen ízlés szerint kell megítélni. Akkor szerették és az iskolákban sokat szavalták a Rosty-költeményeket. Az 1889-ben Leipzigban megjelent „Geschichte der Weltliteratur...” Rostyt a magyar vallásos költészet legkiválóbb képviselői közé sorozza.

1903-ban, névünnepén, szinte az egész ország ünnepelte az 50 éve működő szerzetest és 40 éve dolgozó tanárt. Az ünnepre 162 sürgöny és 236 üdvözlő levél érkezett. Tisztelői egy bankban Rosty-alapítványt tettek le, amelynek kamatait azok a kalocsai diákok kapták, akik a magyar nyelv ápolásában kitűntek.

A nagy Mária-tisztelő 73 éves P. Rosty az Immaculata jubileumára még maga rendezte meg és adatta elő drámáját: Magyarország felszabadulása a török iga alól. Az új évben, 1905-ben, az a megiszteltetés érte, hogy a tartományfőnök magával vitte Rómába a kassai vértanúk boldogávvatására. Ez volt január közepén. Hazatérve a legjobb egészségben folytatta tanári és egyéb teendőit. Febr. 6-án azonban hirtelen magas láz lepté meg és az akkor igen veszedelmes orbánc hamarosan a sír szélére vitte. Mély áhítattal vette fel a betegek szentségét, Nemsokára, 1905 febr. 16-án, Isten és a Nagyasszony lelkes harcosa nyugodtan jobb létre szenderült. A jelenlévő előljárók kijelentése szerint halála „rendkívül épületes” volt.

B.

A SZENTÍRÁS TELJESEBB MEGÉRTÉSÉHEZ

Simor György, S.J.
Fordham University
New York, U. S. A.

Ki hitte volna, hogy még az öreg Szentírásban találkozunk új felfedezésekkel? Hála a Biblia tudományos kutatásának, a szentírástudomány többet haladt az utolsó félszázad alatt, mint az elmúlt századok alatt egybevéve. Ezt a fiatalos és tudományos felkészültségű kutatást a hivatalos Egyház nemcsak eltűri, de erősen sürgeti. Erről meggyőződhet, aki elolvassa XII. Pius „Divino Afflante Spiritu” kezdetű enciklikáját.

Megjelenése óta (1943) a szentírástudomány minden civilizált keresztény országban új erőre kapott. Az Egyesült Államok és Kanada tudósai világviszonylatban is az első között haladnak ezen a téren. A „Catholic Biblical Association of America” adja ki az elsőrangú „Catholic Biblical Quarterly” szaklapot. Ugyancsak ez a tudományos társaság közli részletekben a Szentírás modern angol fordítását, amelyet az eredeti szövegek alapján készítenek. Újabban pedig két említésre méltó vállalkozásban működnek közre a Biblikus Társaság tagjai, akik közül csak néhány nevet említünk meg: David M. Stanley, SJ, Carroll Stuhlmueller, C. P., Roderick A. F. MacKenzie, SJ, William G. Heidt, OSB., Ignatius Hunt, OSB., Bruce Vawter, C. P. és mások.

Az egyik újkeletű vállalkozás célja az Ó-Szövetség teljes szövegének és korszerű magyarázatának kiadása. A 90-100 oldalas füzeteket a Paulista Atyák adják ki 75 centes árban. - A másik ilyen kezdeményezés pedig a Colledgeville-i bencés apátság kiadásában közli az Új Szövetség fordítását és modern magyarázatát. A közel 100 oldalas füzetek ára példányonként 30 cent csupán.

A Magyar Papi Egység olvasóinak be szeretnénk mutatni e sokatigérrő irányzat szellemét. Az Egyesült Államok jobb főiskoláin és egyetemlein az egyházi és civil hallgatók hasonló felkészültségű és szellemű szentírás-magyarázatot kapnak. Reméljük, hogy rövidesen nemcsak a papság, de a hívek széles rétege is jobban és teljesebben megérti az Isten üzenetét, a Szentírást.

Izlelőtől a Catholic Biblical Association füzetsorozatában megjelent „Jonas and the whale” című tanulmányt ismertetjük.

JÓNÁS ÉS A CETHAL

Szinte mindenki tudja, hogy Jónást elnyelte a cethal. Ez azonban nehézséget támasztott nemcsak az elnyelt Jónás számára, de az elbeszélés olvasói részére is. Látszólag sokkal többet törődtek a cethallal, mint Jónással.

Pedig a cethallal kapcsolatban csak egy probléma akad: az irány, amerre úszott. A másik probléma ez a morcos próféta, aki az Úrral vitába szállt, és aki szemére hányta, hogy jót tett. Aztán különös Ninive pogány lakosságának megtérése, amint egy idegen bejelentette nekik, hogy el fognak pusztulni.

De maradjunk Jónás könyvéél. Pár perc alatt mindenki elolvashatja. Ez a körülbelül 2-3 oldalas ó-szövetségi szöveg tartalmazza talán minden idők egyik legismertebb elbeszélését.

Az elbeszélés Krisztus előtt a VIII. században játszódik le. Megértéséhez ismernünk kell az akkori történelmet. Abban a korban két folyó-medencei civilizáció küzdött egymással a vezető szerepért: a Nilus menti és a Tigris-Eufrátesz környékbeli. A Nilus völgyében a piramis építők elkorcsosult utódai a múlt dicsőségében sütkéreztek, de semmit sem tettek saját korrupciójuk orvoslására. A Tigris-Eufrátesz völgyében pedig a világtörténelem egyik legbüszkébb népe, a szírek laktak. A tőlük hátramaradt romok még ma is látni őket, amint keményen, mereven és tervszerűen menetelnek a győzelem felé.

A két nép között hatalmas sivatag terült el. Csak egy aránylag keskeny földszalag kötötte össze a két civilizációt: Palesztina. Ott akkor arámiak, kánaánbeliek, föníciaiak és főleg izraeliták laktak. A VIII. században ez utóbbiak voltak Palesztina legerősebb népcsoportja. Királyuk, II. Jeroboám a világi hatalom és jólét szempontjából még Salamont is felülmúlta.

A Biblia viszont nincs valami jó véleményvel II. Jeroboámról. A néhány rövid mondat, amivel érintézi, kiemeli, hogy Izraelt sok súlyos bűnbe vitte. A „hivatalos” prófétákat a kormány lefizette, s így azt mondták, amit a korrupciós vezető akart. Az Úr viszont küldött két hűséges prófétát, Ámoszt és Ozeást, akik bűnbánatot és megtérést sürgettek, de nem sok eredménnyel.

Jónás is próféta volt. Nem a kormányt, hanem az Urat akarta szolgálni. Ámosz és Ozeástól eltérően Jónásnak könnyű sikere akadt, mert a nemzeti aspirációknak adott kifejezést (Kir. IV, 14, 25).

Egy szép napon aztán végetért a könnyű élet. Az Úr szólott Jónáshoz: „Kelj fel és menj a nagy városba, Ninivébe és hirdesd: gonoszságod feljutott hozzám.” (Jónás I, 1-2).

Jónás, a nagy hazafi, parancsot kapott, hogy nemzete legádázabb ellenségének fővárosában prédikáljon. Az eddig könnyűsikerű próféta most reménytelen küldetés előtt állt.

Az Úr parancsának vétele után Jónás azonnal a kikötővárosba, Joppéba sietett, és az első Tharsis-felé menő hajóra jegyet vett magának. - Tharsis, sokak szerint, Spanyolországban volt, - Ninive pedig Mezopotámiában. Jónás tehát pontosan az ellenkező irányba igyekezett. Helyesebben Jónás az Úr elől akart menekülni! Elege volt az isteni prófétálásból. Most olyan messzire el akart szökni, hogy még maga az Úr se találja meg. (I, 3).

Csakhogy ez nem volt ám olyan egyszerű. Valahol a tengeren az Úr már várt Jónásra, méghozzá egy hatalmas tengeri viharral. A hullámok mindig nagyobbá nőttek, az orkán szele pedig már-már széttepte a hajót, amelyben Jónás utazott. A hajósok rengeteg árút a tengerbe dobtak, hogy hajójukon könnyítsenek. A hajósmesterség minden bölcseségét kimerítették, de a vihar csak nem állt el, és a veszély nőttön-nőtt.

Ezalatt Jónás elég furcsán viselkedett. Behúzódott a hajó belsejébe és mélyen elaludt. (I, 5)

A hajósok már arra gondoltak, hogy feladják a hajót és a vízbe vetik magukat, amikor észrevették, hogy valaki hiányzik a fedélzetről. A hajó parancsnoka meg is találta Jónást, felverte álmából és felszólította, hogy hívja segítségül a saját Istenét, hátha az megmenthetné őket. (I, 6) Mire Jónás a fedélzetre ért, a hajósok már azon a véleményen voltak, hogy ilyen hatalmas viharnek komoly oka kell, hogy legyen. Valaki nagyon felbosszanthatta az istenséget. Sorsot vetettek és a sors Jónásra esett.

Mindenki megrökönyödve nézett erre a furcsa utasra, aki ekkora viharért volt felelős. Mindjárt neki is estek és faggatták, hogy kicsoda, mi csoda, honnét jött és hová megy. (I, 8) Jónás mindenre megadta a választ, és hitét a mindenható Istenben megvallotta (I, 9). Sőt azt is bevallotta, hogy miatta keletkezett az orkán, s kérte őket, hogy dobják a tengerbe, hogy a vihar megszűnjék (I, 11-12).

Ez viszont még a pogány hajósoknak is sok volt. Nem akarták ok egyik utasakat sem megölni. Inkább megegyeszer nekifeküdtek az evezésnek, és emberfeletti erőfeszítéssel igyekeztek a hajót és sajátmagukat megmenteni. A kísérlet azonban eredménytelen maradt, a veszély pedig fokozatosan nőtt. Erre mégis gondolkozni kezdtek Jónás ajánlatán (I, 14). Fel is kapták tehát, és a háborgó tengerbe dobták. Amint Jónás eltűnt a hullámok között, a tenger elcsendesedett. A hajósokat pedig elfogta az igaz Isten félelme, annyira, hogy még áldozatot is mutattak be neki. Jónás bizonyosan jól esően könyvelte volna el, ha megtudta volna, hogy pogány barátai megrémtek.

Ahogy az elbeszélésben a hajósok szerepe végetért, megjelent a cethal. Az igazat megvallva a Szentírás nem említ cethalat, csupán „nagy halat”. Itt csak szokásból **maradunk** a cethal mellett. - Persze ez nem volt akármilyen cethal, amely csak úgy céltalanul úszkált volna a vízben. Ezt a nagy halat az Úr maga rendelte oda, hogy Jónást elnyelje. A cethal három nap és három éjjel szállította Jónást (II, 1). Mikor aztán kötelességét teljesítette, Jónást kihányta a szárazra (II, 11).

A háromnapos utazás alatt Jónás megint különösen viselkedett. Ahogy a hajón a tomboló orkánban nyugodtan tudott aludni, most meg egy kis zsoltárt szerkesztett az Úrhoz. A kis kompozíció tulajdonképpen különféle bibliai idézetekből áll. A különös az egészben csak az, hogy Jónás zsoltára nagyon úgy hangzik, mintha a furcsa utazása után írta volna (II, 3).

JÓNÁS ÉS NINIVE

Az Úr másodszor is meghagyta Jónásnak, hogy menjen Ninivébe prédikálni (III, 1-2). A viszontagságos hajó- és cethal utazás után Jónás beletördött küldetésébe. Hosszú sivatagi gyaloglás után végre előtűntek Ninive hatalmas tornyai. Ninive, az elbeszélés szerint, olyan nagy város volt, hogy három napig tartott, amíg az ember végigment rajta (III, 3).

Ugyan mit prédikálhatna egy zsidó próféta az idegen pogány városban, amely az igaz Istenről még soha nem hallott. Jónásnak nem sokat kellett mondanivalója felett gondolkozni. Még mindig nagyon rosszkedvű volt, és mintha az isteni üzenet is alkalmazkodott volna hangulatához: „Még negyven nap, és Ninive elpusztul!” (III, 4).

Jónás nem kis megvetéssel hirdethette Ninive utcáin a végső pusztulás közeledését. De utóvégre is ezek pogányok voltak, és Jónás szerint csak azt kapják, amit megérdemeltek. Hogy ezek is emberek voltak, apák, anyák és ártatlan gyermekek, mindez nem számított Jónásnak. Utcáról-utcára járva dörögte vérfagyasztó jóvendölését, és nem kis kárörömmel várhatta Ninive pusztulását.

De íme, valami rendkívüli dolog történt a városban. Ilyesmi még nem fordult elő, és nem fog előfordulni soha, amíg a világ világ lesz. Szodoma és Gomorra lakóit két angyal sem tudta megtéríteni. Ámosz és Ozeás nem volt képes Bethelt jobb belátásra bírni. Krisztus Urunk szinte hiába prédikált Kafarneumban és Bethszaidában. Viszont az elképzelhető legrosszabb szónok, aki csak pusztulást hirdetett, aki az akkori világ pogányságának középpontjában prédikált, azt látta, hogy minden hallgatója megtért, - sőt még a ninivei állatok is bőjtöltek (III, 7-9).

A nagy vezeklés láttára az Úr megszánta a várost és elhatározta, hogy mégsem pusztítja el Ninivét (III, 10).

Jónás azonban még mindig várta a város végét. Izgulva számolta a napokat. Végre elérkezett a negyvenedik nap is. De a nap ugyanúgy felkelt és le is tűnt mint máskor. Nem történt semmi. Ez viszont semmiképp sem tetszett Jónásnak. Keserűen hányt a Úr szemére, hogy nem tartotta meg szavát. Ugye jól sejtette, hogy ez fog bekövetkezni, és nem hiába akart Tharsisba menekülni. Jónás főkéfoga az Úrral az volt, hogy a bűnbánó pogányoknak megbocsájtott (IV, 1-2). De vagy elpusztítja az Úr Ninivét, vagy ha nem, akkor inkább ő akar meghalni (IV, 3).

Ki is ment Jónás a város szélére. Ott faágakból hevenyészett fedelmet készített magának, és várta a város pusztulását. Persze nem lehetett valami kényelmes dolog a tűző napon naphosszat üldögélni. De ahogy az Úr Jónás szállításáról gondoskodott, úgy most is segített rajta. Egy folyondárt rendelt, amely gyorsan benötte Jónás egyszerű rőzsekunyhóját. Így most már kényelmesebben várhatta Ninive ítéletét. (A magyar fordítások folyondár helyett tökök említenek) (IV, 6).

De az Úr újabb meglepetést tartogatott Jónás számára. Egy férget rendelt oda, amelyik megette a folyondárt, úgyhogy Jónás megintcsak sült a meleg napon. Halálosan neki is keseredett megint (IV, 8). S mikor az Úr megkérdezte tőle, hogy joggal haragszik-e a folyondár elszáradása miatt, - Jónás türelmét veszítve vágott vissza: „Méltán haragszom mindhalálig!” (IV, 9).

Talán jobb is lett volna, ha meghal Jónás, semhogy ilyen szűkkelűen, keményszívűen és gyűlölettel eltelve éljen. Az Úr ki is oktatta elfogult prófétáját. Tudtára adta, hogy Ő, az Úr igenis megértő és megbocsájtó, főleg a bűnbánókkal, egyszerűekkel és tudatlanokkal szemben (IV, 10-11).

JÓNÁS MENTALITÁSA

Most már csak azt szeretnénk tudni, hogy mindez mit jelent? Elég nehéz megérteni Ninive területi nagyságának leírását, és még nehezebb a bőjtölő állatokat elképzelni, nem is említve a többi „furcsaságot”. A figyelmes olvasó bizonyos irónikus humort vehet észre az egész elbeszélésen keresztül. És valóban, volt is abban irónia, hogy a választott nép Izraelben evett, ivott, zsarolt, dorbézolt és vétkezett (13. zsoltár 2, 3), és senki bűnbánatra nem gondolt. De a pogány, elvadult Ninivében a királytól kezdve az utolsó állatig minden és mindenki bánatot tartott. Isten legádázabb ellensége megtért, csak dédelgetett saját népe vétkezett ellene. De az elbeszélés nem ezt akarja kiemelni, hanem azt, hogy az Úr nagylelkű és megbocsájtó a pogányokkal szemben is; igen, még állataikat is beleértve.

Figyeljük csak meg, hogy az idegengyűlölő, nacionalista Jónás elindult a saját választott irányba, Isten azonban a cethal által az ellenkező

irányba kényszerítette. Jónás szerint minden pogányt el kellett volna pusztítani, az Úr szerint pedig szeretni kell őket is. Jónás saját korának gyermeke volt, az Úr pedig minden idők tanítója.

Isten Ábrahámában nemcsak a zsidókat, de minden népet megáldott (Gen. 12, 3). A századok folyamán azonban Izrael ezt az igazságot elfelejtette. Talán a félreértett és nem egészen helyesen felfogott ígéretek torzították el Izrael tisztánlátását. A tény mindenestre megvolt. Nacionalista rövidlátással csak Izrael népet gondolták az Úr gondviselésére méltónak, a többiek pedig csak bosszúra és pusztulásra voltak jók.

Ez volt Jónás mentalitása is. Számára képtelenségnek tűnt fel a pogányoknak való prédikálás. Viszont elismerte, hogy az Úr mindennek Ura. Csakhogy a niniveiekre ezt úgy értette, hogy az Úr elpusztítja őket. S megharagudott az Úrra, mert elnéző volt és könnyen megbocsájtott a pogányoknak.

Az Úr megleckéztette nemzeti önteltségben szenvedő prófétáját a folyondárral és a féreggel. Jónás valóban megörült az árnyékot adó zöld futónövénynek. Ez a kis kényelem jól esett neki Ninive bűnös földjén. És megnyíre jólesett az Úrnak a niniveiek bűnbánata!

Jónás könyvének elbeszélése találóan egy nyílt kérdéssel fejeződik be, - amire csak egy válasz lehet: az Úr kivétel nélkül mindenkit üdvözíteni akar.

JÓNÁS KÖNYVE

Jónás könyvét választottuk tanulmányul, mert például szolgálhat a Szentírás más részeinek a megértéséhez is. Először is a „könyvet” nem Jónás írta, hanem valaki más írta ő róla. A valóban fontos kérdés azonban az, hogy történet-e Jónás könyve, vagy sem?

Legtöbben, legalább is napjainkig, mint történetet fogadták el. Viszont ha nem az, akkor mit gondoljunk Ádám-Éváról és a többi furcsa és csodálatos szentírási leírásról? Tény, hogy a modern szentírás kutató számára sokkal több tudományos tény és eszköz áll rendelkezésre a Szentírás megfejtéséhez, mint elődeinek volt. Itt főleg az irodalmi műfajoknak sokat emlegetett kérdésére gondolunk. Abban mindenki egyetért, hogy a problémákra nincsen egyszerű és könnyű válasz. - Jónás könyvével be szeretnénk röviden mutatni, hogy a katolikus szentírás kutató miképpen közelíti meg a kérdést.

Mint másutt, a tudomány itt is a tényekre épít. A tényeket megtaláljuk a Szentírásban, a történelemben, a régiségtan különféle ágában, a régi nyelvek és irodalom tanulmányozásában, stb.

Jónás könyvével kapcsolatos tények a következők: Tudjuk, hogy egy

Jónás nevű próféta élt Izraelben Kr. e. a VIII. században (4 Kir. 14, 25). Mindössze ennyit tud a történelem Jónásról. Az előző korok legjobb zsidó és keresztény írója a rövid könyv tartalmát mint Jónás életének egy epizódját fogadta el. Viszont, ha az egészet behelyezzük a valódi történeti keretbe, akkor elég sok súlyos és zavaró akadályba ütközünk, amely a történetiség ellen szól.

Először is a Szentírás nem sorolja Jónás könyvét a történeti könyvek közé, hanem a próféták írásai közé. Aztán hiányzik belőle a történeti tények igazi ismerete, amit egy történeti műtől elvárhatnánk. Pl. ki volt az a ninivei király, aki a bűnbánatot elrendelte? Szíria királyait elég jól ismerjük. Nevüknek listaja és uralkodásuknak története birtokunkban van. IV. Salmaneszter (Kr. e. 781-772) és Asur-dan (Kr. e. 771-754) uralkodott akkor, amikor Jónás Ninivében járhatott volna. A Szentírás másutt megadja az idegen királyok nevét, itt nem. Jónás könyvében még a király címe is helytelen. A szírek uralkodójukat mindig „Szíria királyá”-nak nevezték, és a Szentírás másutt így is hívja őket. Itt viszont „Ninive királyá”-nak címezik.

A könyv szerint „Ninive nagy város volt.” A könyv nem azt monja, hogy most nagy város, hanem hogy volt. Tudjuk, hogy Ninive Kr. e. 612-ben pusztult el, körülbelül 150 évvel a próféta halála után. Miért beszélt a nagy városról múlt időben? - Az egész szíriai történelem nem tud semmit a zsidó vallásra való áttérésről, amit Jónás könyve említ. Nem is valószínű, hogy ilyen áttérés megtörtént volna. Abban a korban vallások váltakoztak ugyan, de nem a megtérítés, hanem a meghódítás következtében. A legyőzött istenségeket a győztesek istenségei váltották fel. A zsidóságra való áttérés zsidó győzelmet vagy uralmat jelentett volna Szíria felett. Ennek pedig még csak a valószínűsége is ki van zárva Jónás idejében. Szíria erős és hatalmas volt II. Jerobám egész uralkodása alatt, és húsz évvel később Jónás egész nemzetét megsemmisítette.

Arra sem gondolhatunk, hogy Ninive Jónás rendkívüli prédikálásának hatására tért volna meg. Jónás szinte sértő modorban bejelentette, hogy negyven nap múlva elpusztul a város. Krisztus Urunk egészen más egyéniség volt, rengeteg csodát művelt a nép között, amely századokon át várta jövetelét. Úgy beszélt, mint senki más előtte. És mégis csak nagyon keveset térített meg. Ezzel szemben Jónás lehetetlen modorával és pusztulást hirdető mondasával az akkori világ leghatalmasabb városát megtéríthette volna, úgyhogy elhagyták bűneiket és egy idegen valláshoz csatlakoztak!

És mit gondoljunk Jónás zsoltáráról, amit a cethal gyomrában szerkesztett? Igaz, kigondolhatta esetleg ott is. Mégis különös az, hogy nem azért könyörög az Úrhoz, hogy szabadítsa ki a cethal gyomrából, hanem helyette sokat emlegeti, hogy „köszönöm Uram, hogy megmentettél”. Sok-

kal érthetőbb a kis zsoltár, mint irodalmi kísérlet, mintsem egy spontán imádság.

A könyv nyelve nem a Jónás korabeli héber nyelv. Jónás könyvének nyelvezete néhány évszázaddal fiatalabb és modernebb, mint maga Jónás.

Egy későbbi korban valaki ugyan átírhatta az elbeszélést modernebb héberre. Megváltoztathatta a neveket, címeket és általában átdolgozhatta az egész elbeszélést. Tegyük fel, hogy mindez megtörténhetett volna, de nem tudjuk, hogy valóban megtörtént-e.

Eddig néhány történeti nehézséget soroltunk fel, amely együttvéve elég súlyos ahhoz, hogy Jónás könyvét történeti műként ne fogadjuk el.

Ha Jónás könyvének prófétája nem is illik bele II. Jeroboám korába mint történeti személy, viszont nagyon szépen beleillik a fogság utáni korba, mint egy irodalmi műfaj szereplője.

Az irodalmi élet a zsidóknál Kr. e. az V. században nagyon eleven volt. Éppen akkor tértek haza a babiloni fogságból. Maga a fogság nagyon mélyen megrázta a népet. Mint nemzet végük volt. Kerestek tehát valamit, ami összetarthatná őket, és így fordultak a régi írástudókhoz. Jórészt a kor-
nak megfelelően átírták és újból kiadták. A fogságnak sok tapasztalata és tanulsága sokszor nyomot hagyott az így átszerkesztett könyvekben.

Közvetlen a fogság előtti idők prófétáinak egyik lényeges tanítása az volt, hogy az üdvösség nemcsak a zsidóknak, hanem a pogányoknak is szólt. Izaiás és Jeremiás telítve vannak ezzel a gondolattal. A fogság alatt ez a tanítás megérelődhetett a lelkekben. Aztán a pogányok között való élés is közelebb hozta a zsidókat az idegen szemszédokhoz. Ruth könyve is, amelyet ekkor írhattak, ezt a felfogást tükrözi: Isten kegyes a pogányokhoz. Ugyanez a lényege Jónás könyvének is.

De nemcsak a tanítás, hanem az irodalmi műfaj is szépen beleillik az említett korba. Több tanító és példázó elbeszélés született akkoriban, amely mind tartalmaz valami történeti magot. Ilyen pl. Tóbiás és Judit könyve. Mint ilyen Jónás könyve is könnyen érthető.

Jónás könyvének elbeszélésében éppen olyan gyakorlati képtelenségeket találunk, mint amiket könnyen elkövethet az, aki kb. 3 évszázaddal a saját kora előtti dolgokról ír. Pl. egyszerűen nem valószínű, hogy Ninive „három nap járásnyi” nagy város volt. Viszont megérthető, mint a zsidók emlékezetében megmaradt és eltúlzott szörnyű benyomás és emlék. Az a részlet pedig, amely Ninive királyának és főembereinek eljárását említi a bűnbánati rendelkezéssel kapcsolatban, nem egyezik a szír adminisztrációról ismert tényekkel. Viszont nagyon jól megfelel a Kr. e. V. századbeli perzsa szokásoknak, amely korból, szerintünk Jónás könyve származik.

Könnyen feltehető, hogy a fogság után egy vallási tanító a saját ko-

ra számára ki akarta emelni, hogy Isten a pogányok megértését is kívánja, és megszerkesztette ezt a példabeszédet. S hogy elbeszélésének reálisabb ízt és nagyobb nyomatékot adjon, az egészet az elmúlt idők egyik sikeres prófétája köré szőtte.

Most pedig vizsgáljuk meg, hogy álláspontunk ellenkezik-e hitünk tanításával. Igaz, hogy a múltban a könyvet szinte mindenki történeti műnek tartotta, de nem gondoljuk, hogy ez a hivatalos hagyományt érintené. A zsidók sohasem sorolták Jónás könyvét a történeti írások közé. S legalább egy egyházatya nem tartotta a könyvet annak.

Végül egy ellenvetést is meg kell válaszolnunk. Krisztus Urunk Jónás esetét a saját feltámadásával hozta párhuzamba. „Jónás jeléről” beszél (Mt. 12, 40). Viszont Krisztus Urunk nem Jónás esetének történetiségét állította. A szöveget nem mint bizonyítékot, hanem mint párhuzamot használta, ill. olyan hasonlatnak, amelyet hallgatósága jól ismert. Az Úr azt is mondta, hogy Ő a Jó Pásztor, amiből nem következik, hogy valóban nyáját legeltetett. Elmondta az irgalmas szamaritánus példabeszédét, s tudjuk, hogy az említett szamaritánus nem létezett. Hallgatósága tudta, hogy a jó Istenről beszélt.

Az előadottak után ki szeretnénk emelni azt, hogy az Egyház XII. Pius „Divino Afflante Spiritu” enciklikájának szellemében sürgeti a Szentírás korszerű tudományos kutatását, és jószívvel vesz minden megalapozott feltevést és az új megoldást. A 2000 éves Egyház mindig eléggé fiatal marad ahhoz, hogy az Isten szavát újabb, erőteljes munkával kutassa és mindig teljesebben megértse.

* * *

ÚJ IRÁNYOK A FILOZÓFIÁBAN ÉS A TEOLÓGIÁBAN

(A papi önképzésről tartott lelkipásztori konferencia előadásának vázlatos ismertetése).

Talán a papi önképzés problémájának szimptomája, hogy olyan valakit kértek meg erre az előadásra, aki időben még a legkevésbé távolodott el a teológia iskolapadjaitól... Ez a tény és a szűk keretek megszábják a stílust: a tanult lecke minél átfogóbb és világosabb visszaadásáról van szó.

Az előadás négy egyenlőtlen részre oszlik: az újdonságokkal való foglalkozás szükségessége, - az újdonságok közös gyökere és alapvonásai, - új irányok a filozófiában, - új irányok a teológiában.

+

Érdemes elmélyíteni magunkban az újdonságokkal való foglalkozás szükségességét, hiszen, mint a gyakorlat mutatja, nem könnyű dolog tanulni, miután egyszer már „befejeztük tanulmányainkat”, miután elhagytuk a szellemi munkát annyira megkönnyítő csendet és az állandó zaklatástól mentes szemináriumi kereteket. Főleg nem könnyű mindig újat felvenni, és a régitől, amit talán évtizedeken át vallottunk vagy gyakoroltunk, többé-kevésbé elbúcsúzni.

Pedig ez az állandó haladás-alkalmazkodás kötelességünk, amint a tanító és kormányzó, sőt a megszentelő Egyháztól nem kegy az, ha betölti lényegével járó feladatát ezen a téren. A „továbbélő Krisztusnak” nyilván lényegi jegye a Megtestesülés alkalmazkodása: „mindenben hozzánk hasonló lett” (Zsid. 4, 15.), amint azt az Apostol jól megértette: „a zsidók között zsidóvá lettem... a törvény alá rendelték közt, mint a törvény alá rendeltje... a törvényen kívül állók közt, mint aki a törvényen kívül áll... a gyöngék közt gyöngévé lettem...” (1. Kor. 9, 20-22.) Az Egyházban, Krisztus Titokzatos Testében nekünk is kötelességünk és hivatásunk: azt, ami örök, beletestessíteni az időbe és a térbe.

Minél kevésbé haladunk az idővel, annál haszontalanabbá lesz egyébként igyekezetünk, hisz mindig kevesebben és mindig kevésbé értenek meg minket azok, akikhez szólunk. A teológia igazságai mindig ugyanazok maradnak, ez kétségtelen. De a pap hivatása nem abban áll, hogy egyszerűen felmondja hívei előtt a teológiai tankönyvekből megtanult leckét. Találónan fejezi ki ezt H. Rahner: „Amint nem kémikusokat alkalmazunk szakácsnak, így nem használjuk igehirdetésre az iskolateológiát a maga legyöngyített, lesaványított formájában. Amint nem mondjuk, hogy a csillogó harmat, amely nyári éjszaka után a virágok szirmain ragyog - H₂O (noha ez teljesen igaz), éppenúgy nem tudjuk az emberszíveket azzal a ténnyel megragadni, hogy a megszentelő kegyelem egy accidens physicum”. Viszont amint hallgatóink világához közel akarjuk vinni az igazságokat, azonnal felmerül az újdonságok, új megfogalmazások kérdése.

Végül: részt nem venni a haladásban, súlyos felelősség is. Minden ilyen értelmű konzervativizmus növeli a nehézkedési erőt nemcsak a vezetésben, ahol egy bizonyos óvatosságnak és lassúságnak komoly szerepe van, hanem az Egyházban annyira szükséges közvéleményben is (XII. Pius). Márpedig ha az utóbbi nem egészségesen, a változott helyzetnek megfelelően reagál, súlyos katasztrófáknak lehet előidézője: nyugati gondolkodás a keleti szakadás korában, a germán jámborság iránti megnemértés a reformáció idején, elmaradottság és féltékenység a modern tudományok kivirágzása-kor (Galilei-eset), az alkalmazkodás elvetése a missziós mozgalom hatalmas fellendülését törte le évszázadokra, a trónhoz való ragaszkodás a de-

mo kráciával szemben a francia forradalomkor, a polgári világba való be-
gubózás a szocializmus kialakulásakor...

+

A gondolkodás új irányai egy közös forrásból származnak. Ezt az új beállítottságot talán két érték kihangsúlyozása jellemzi a legjobbban: a szabadságé és az őszintesége.

Amikor a külső körülmények (a két világháború, diktatúrák, kiterjedt gazdasági krízisek, stb.) az embert lemeztelenítették, eddig soha nem látott mélységekben felfedezi igazi, megfoszthatatlan, lebombázhatatlan nagyságát: személyi méltóságát, amely szabadságában gyökerezik és kulminál. A szabadság fogalmának és élményének gazdagodási folyamata ugyan ősrégi, korunkban azonban ugrásszerűen fejlődött. Példárá az egész mai élet: politika, társadalom, művészet, bölcelet, fiatalság, etikett, stb. Az ember eltárgyasítása és eltechnizálása (internálótáborok, „emberanyag” kollektív tömeg...) ellen lázadva, a szeretet, az élet, a találkozás a föl-szabadult ember új élményei. - Ennek a fejlődésnek értéke a felelősségtu-dat, erkölcsi érzék, bűn és erényfogalom, a felebaráti szeretet és az Isten-nel való kapcsolat szempontjából kétségtelen.

A modern beállítottság másik nagy vezércsillaga az őszinteség. Lázad a „világos fogalmak, szabályos kifejezések gögije” ellen: az igazság teljessége kifejezhetetlen (hiszen csak addig teljes, amíg nem ab-sztrahál-tuk az életben megvalósult összefüggéseiből, ezek viszont megszámlálha-tatlanok), az igazság kérdései nem pro-blémák (etymológiai értelemben), hanem misztériumok, amelyekbe mindenestül bele vagyunk merülve. Tör-jük fel a megszokott kifejezések, élettelen meghatározások dióhéját, hát-ha így jobban hozzáférhetünk a keresett maghoz (pl. a formák ábrázolását elvető művészet, a bölceletben a definíciók és szillogizmusokkal szembeni gyanakvás és az irodalmi kifejezésforma elterjedése, az életben undor mind-attól, ami leplezni képes és nem engedi a dolgokat mez-telenül szemlélni, a beszédstílusban a „barokk” mint peioratív értelmű kifejezés, stb.) Ez a felfogás lázadó volta ellenére is talán egy alapvető alakra vezethető visz-sza: a szellemnek magasabbrendűsége (s ezért szavakban kimeríthetetlen volta) az új felfedezés még nem tudatosított értéke.

+

A modern filozófiának nem egyetlen képviselője az exisztenci-
a liz mus. Említésre méltó irányzatok rajta kívül az újszolasztika, a fe-nomenológiai irány (Husserl, Max Scheler, Nikolai Hartmann), a szabadság-
filozófia (Henri Bergson). De mindezek az iskolák többé-kevésbé az antro-pológiai irányzatba torkollanak, ennek viszont legelterjedtebb és ma legin-kább ható formája az exisztencializmus.

Ezzel a szóval tulajdonképpen inkább egy bölcséleti beállítottságot, mint rendszert, új „iskolát” jelölünk. Az egzisztencializmus szóvivőinek sokrétű, sokszor nagyon egyéni filozófiájában mégis egységes alapvonásokat fedezhetünk fel. A német idealizmus (Hegel) a szükségesszerű fogalomösszefüggések, az univerzálé egyeduralkodója áll. Ennek reakciójaként az egzisztencializmus az egyes ember önálló, sajátos, levezethetetlen voltát és az egyéni szituációk időtől, tértől, személytől jellegzett egyediségét hangsúlyozza ki. Ne azonosítsa senki se egy négyszavas vagy négysoros definícióval azt, hogy én szenvedek, haldoklom vagy szeretek. Hiába mondja meg becsületesen a fizikus, hogy a piros szín nem azonos a fehérrel, hanem annak csak egy összetevője, és hiába sorolja fel a fehér szín valamennyi összetevőjét, mégis mást mondott, mint ami nekem a fehérség, a fény, sőt: más este mint reggel és más ha fáradt vagy friss vagyok...

A bölcseletnek nem a „bölcséletet érdeklő kérdéseket” kell tárgyalnia. Én bölcselkedem, s az engem érdeklő kérdés: az Én az adott helyzetben. Magamnak is és szituációm alapvető összetevőinek is a lényegéhez tartozik, hogy egymásba kapcsolódjanak. Meghamisítanám tehát a kérdéseket, ha tárgyiasítva (elvonatkoztatva személyi összefüggéseitől) magam elé dobnam (objektívnám) és úgy elemezném, mintha semmi köze sem volna hozzám. Erre is szükség van, ez a technika útja. De ez csak a birtoklás halálraítélt világában mozog, amely ezer darabra törve (anyagi világ, képességek és ösztönök konfliktusa, stb.) a nemlét félelmével van körülvéve, és önmagában csak undort, vagy végső fokon kétségbeesést kelt bennünk, mint minden leltározható, véges dolog. Ha más nem létezne, a valóság értelmetlen volna. Akkor a kétségbeesésen és öngyilkosságon kívül csak Jean-Paul Sartre megoldása lenne lehetséges: világos tudattal, leplezés nélkül és szabadon vállalni az adott tényt, a bezárt, determinált értelmetlenséget. De létezik más is, mint ez a kivetett egzisztencia, mondja a keresztény egzisztencialista, Gabriel Marcel: a nem-technikának felsőbbrendűségét fölismerve eljuthatunk a Létre, ami a Teljesség, az Együttlét, a Szeretet, ami az önmagában értelmetlen egzisztenciát mintegy a szeretet gesztusává téve értelemmel tölti meg.

(Ezt a néhány mondatban adott ízelítőt, amely rövidege miatt szükségképpen eltorzítja az egyes részleteket, a következő művekkel lehet legkönnyebben kiegészíteni: „Der christliche Existentialismus. Die Philosophie von Gabriel Marcel.” és „Gabriel Marcel: Philosophie der Hoffnung. Überwindung des Nihilismus. (List Bücher 84)“)

+

Az újabb idők teológiájának szellemébe nagyszerű bevezetést nyújt H. R a h n e r : Eine Theologie der Verkündigung című könyve;

az újdonságok rendszerezése és összefoglalása megtalálható Maltha könyvében: Die neue Theologie.

Az új irányzat alapvető jellemvonásai három csoportba oszthatók:

- Intuicionizmus jellemzi a mai teológiát. A témákat egészi-ségükben, konkrét individualitásukban, finom különbségeket hozó járulékaikkal együtt szemléli, s gyanúperrel él mindazzal szemben, ami messze távolodik a konkrétumtól („Häresie der klaren Begriffe”). A közvetlenséget igyekszik megvalósítani és meglátni: jobb a liturgiát megélni, mint szillogizmusokat gyártani, többet ér a „sentire cum Ecclesia”, mint az izzadtságos exegézis, a parabolák olvasása, mint a dialektikával való foglalkozás. A kinyilatkoztatás sem pusztán tétel-gyűjtemény; mindinkább kidomborodik benne az a szempont, hogy személytől személyhez szóló megnyilvánulás, Isten ön-közlése. Az új teológiai gondolkodás affektív is, mint minden intuición: nemcsak az értelemmel, hanem egész személyével akar a teológus „találkozni” az igazsággal, a Biblia és az Egyházatyák példájára.

- Konfuzionizmus a másik jellemzője a modern teológiának. A régebben polgáriasan megkülönböztetett területek minél teljesebb együtt-látására, egybefonására törekszik, hűen konkrét-intuitív beállítottságához, amely az éles megkülönböztetéssel szemben inkább az összefüggéseknek tulajdonít jelentőséget. Így közelíti meg a természet-természetfeletti, filozófia-teológia, hit-tudás, biblia-hagyomány, tekintély-élet, egyén-közös-ség és a hasonló pólushárkat. Gondolkodásának egyik kulcsa a participatio fogalma, amely az arisztoteleszi formákkal való éles elválasztás helyett inkább a plátói megkülönböztetést szereti, ahol az alsóbb résztvesz a felsőbbben, s így a felosztások nem adaequatok, hanem egymásbafonódnak.

- Harmadik és utolsó jellemvonásként említhetjük az evolúcionizmust (az előbbieken alapján talán történelmi, időbeli konfuzionizmusnak is nevezhetnénk). A megismerés folyamata a történelemben nem más, mint élő továbbfejlődés: a szellem mindig új formákat keres és új szempontokat fedez fel. Nem jó ezért túlságosan hosszú időn át pusztán negatív beállítottsággal szemlélni az eretnkségeket sem, hanem meglátásaikat (nem tévedéseiket) mielőbb be kell építeni és felhasználni. A teológia örök hivatása: mindig visszanyúlni az eredeti forráshoz és befejlődni a jövőbe, mert a megmerevedett formák a szellem halálát okozzák.

Befejezésül az eddigieket illusztrálására néhány példát hozok a teológiai szakok különféle területeiről.

Az istenérvek kérdésében a találkozás személy-kategóriája kerül előtérbe. Isten létének bizonyítása nem azonos szerkezetű egy ismeretlen égitest létezésének bizonyításával, mert az előbbi egy implicit ismeret

kifejezett felvillantása magam előtt. („Istent nem lehet megállapítani, mint egy dolgot: Ő mint alany nyilvánítja ki magát.” - Weterman.)

A morálisban az új szempontok egész tömege jelentkezik, amelyek az eddig e téren elfoglalt alapbeállítottságot is érzékenyen érintik. Érdekes újdonságnak mondható a földi élet boldogság-hivatásának éles hangsúlyozása: „Azért vagyunk a világon, hogy Istent szolgáljuk, s ezáltal itt a földön és a másvilágon boldogok legyünk.” (Az új holland katekizmusból.) - A személyes hivatás alapvető jelentőségét fedezi fel az erkölcsi életben a katolikus „Situationsethik”, amely minden befurakodott legalista felfogással szemben csak a személyes szeretetből (a törvény szerint) végzett cselekedetnek tulajdonít igazi értéket. - Az erkölcsstan új felfogására jellemző az is, hogy a jelenleg létező elismerten legjobb összefoglaló munka ezen a téren (Häring: Das Gesetz Christi) a konfuzionizmus szellemében törekszik a morálist újra dogmatikus és szentírásbeli keretbe ágyazni.

A devóciók terén jellemző példa a Jézus Szíve tisztelet. A szentimentális és üzleti szellem, amellyel előző korok körülverték, egyesek szerint reménytelenné teszi ennek az ájtatosságnak a jövőjét. Ugyanakkor P. Stierli alapos munkái kimutatják, hogy a szív fogalma a Szentírásban a személyt jelenti, s ezzel a mai, személy-központú gondolkodás számára a legidősebbé válik a Jézus Szíve tisztelet.

Az Egyház helyzete a dogmatikában, a laikusok helyzete az Egyházban, a látható Egyházhoz látható és láthatatlan módon való tartozás, Krisztus Titokzatos Testének viszonya a teljes egészében megváltott reális egységű emberiséghez: megannyi problémája a modern Ecclesiológiának. - Sok problémát vet fel a demokráciában élő ember számára az egyházi tekintély. Ezt élesen meg kell különböztetni a régi uralkodók udvari formáitól (pl. döntések hozása megokolás nélkül). Az egyházi tekintély túlzott gyakorlásának tulajdonítják sokan a „subcután eretnokségek” (Kryptohäresie) elharapózását: az elitéléstől való félelem a gondokozókat mintegy „földalatti mozgalomba” kényszeríti, másokat pedig arra bír, hogy (legalábbis modern gondolkozó hallgatóság előtt) ne beszéljen olyan problémákról, mint amilyenek a pokol vagy a tisztító tűz léte és természete, a búcsúk, angyalok, sátán, böjt, egyházi könyvindex, szerzetesi állapot, stb. - Az Egyház tévedhetetlensége mellett ma sokkal élesebben kihangsúlyozzák mindazt, ami benne tévedésnek alávetett, mint régebben, amikor még sem a történelmi kutatások nem voltak mai fejlett állapotukban, sem az emberek nem vették maguknak a bátorságot, hogy a kérdéseknek utánanézzenek.

A szentírástudomány terén nem is kell említeni, mennyi újdonságot hozott a szerzőkkel és szerzőséggel kapcsolatban a történelmi ku-

tatás (a legtöbb zsolotár nem Dávidtól származik), a megértéssel és magyarázattal kapcsolatban pedig a műfaj tisztázása.

Talán a legerősebben forrongó és fejlődő fejezet a mai teológiában a „De novissimis” traktátus. Hogy csak néhány példát említsünk: a régi lymbus-felfogást mind nagyobb gyanakvással szemléljük; a tisztítóház időben való elképzelését megoldhatatlannak látják; mind több követője van az „optio finalis” elméletének (a ratificatio vagy utolsó választás a halál pillanatában, amely az időtlen átmenet metafizikai pontja), a feltámadás problémáját úgy próbálják megoldani, hogy a lélek adja a test azonosságát, vagy a lélek maga „teremti” új, de azonos, mert saját testét...

+

A szellem világát állandó fejlődés jellemzi, s a fejlődéssel igyekeznünk kell lépést tartani, amennyire csak lehetséges. A filozófia és teológia új irányjaival szemben azonban egy még fontosabb követelménynek is eleget kell tennünk, mint az újdonságok megismerése. - Amikor (természetünknek megfelelően) nevetünk vagy bosszankodunk a tényen, hogy a modern világ minden változása, és a pápák többszöri felszólítása ellenére is a női szerezetek ruha-reformjának egyetlen eredménye néhány centiméter szövet megtakarítása, akkor sem a tény, hanem a tény által megmutatkozó beállítottság az, ami megdöbben minket. A filozófia és teológia forradalmi haladása tőlünk is elsősorban a megértés, nyitottság, befogadóképesség és alkalmazkodás erényeinek nagyfokú gyakorlását kívánja meg.

Morel Gyula SJ

XII. PIUS PÁPA AZ ÚJ UTAKAT KERESŐ TEOLÓGUSOKKAL KAPCSOLATBAN:

„Az Egyház többi fiai legyenek tudatában annak, hogy ezeknek az Úr szőlőjében dolgozó vállalkozó szellemű munkásoknak törekvéseit nemcsak méltányos és igazságos lelkülettel, hanem a legnagyobb szeretettel is kell megítélniök. Borzadjanak vissza attól az oktalan ügybuzgóságtól, mely azon az állásponton van, hogy minden újdonságot magáért az újdonságáért támadni és gyanúba fogni kell.”

„Horum autem strenuorum in vinea Domini operariorum conatus non solummodo aequo iustoque animo, sed summa etiam cum caritate iudicandos esse ceteri omnes Ecclesiae filii meminerint; qui quidem ab illo haud satis prudenti studio abhorreere debent, quo quidquid novum est, ob hoc ipsum censetur esse impugnandum, aut in suspicionem adducendum.”
(Divino Afflante Spiritu, 1943. AAS 319. old.)

A MUNKÁSPAPOK MOZGALMA

2. A munkáspap-mozgalom válsága *

Ha a kínaiakat kereszténnyé akarjuk tenni, először nekünk, keresztényeknek kell kínaivá lennünk. Ha az elpogányosodott munkásvilágot újra kereszténnyé akarjuk tenni, először nekünk is a munkásosztály tagjaivá kell lennünk. - Lényegében ezt tanította Abbé Godin a szentpáli missziósely alapján és saját tapasztalatai nyomán. Nap nap után látta, hogy a nem-munkást mennyire idegennek tekinti a francia munkás és mennyire nem szívesen hallgat a szavára.

Az első munkáspapok, az úttörők megkísérelték, hogy teljesen asszimilálódjanak. Többnyire polgári családokból származtak és bizonyos büntudattal, kisebbségi érzéssel lépték át a két társadalmi osztályt elválasztó határvonalat. Úgy érezték, hogy nekik, a tőkésvilággal hosszú ideig hallgatólagos szövetségben élő Egyház fiainak kell jóvátenniök egy évszázados igazságtalanságot és egy szakadékot feltölteniök.

A munkások fogadtatása is gyors asszimilálódásra sarkalta őket.

„Pap vagy? Vallási propagandát jössz csinálni? Vagy újságíró vagy és cikket, könyvet akarsz írni rólunk?” Az efajta gyanakvó kérdésekre csak tetteikkel lehetett cáfolatot adni.

Mit jelentett 1948 és 1954 között Franciaországban százszázalékos munkásnak lenni? Főleg hármat: gyárban testi munkát végezni, a szakszervezeti küzdelemben részt venni, a politikai munkásmozgalmat tevékenyen támogatni. Ebben az időben azonban a francia dolgozók többsége a CGT (Confédération Générale des Travailleurs) nevű, kommunista irányú szakszervezethez tartozott, mert az vívta legeredményesebben a szociális haladásért folytatott harcot. A francia munkás általában elvileg nem kommunista, de a választások idején a kommunista pártra szavaz. El kell ismernünk, hogy a Párt és a CGT kiválóan megszervezett, elsőrangú mozgalmi emberekkel rendelkező hatalom. A francia kommunista militáns idealizmus és bátorság dolgában nem egyszer a legjobb katolikus világi apostolokkal vetekszik, kockázatot szívesen vállal és a hosszú évekig tartó ellenzéki harcra sem fátad bele.

---

*Az 1. részt lásd a MPE 14. számában.

A munkáspapok első pillanattól kezdve ebbe a légkörbe kerültek és ezzel a kommunista elittel ismerkedtek meg. A CGT emberei kezüket nyújtották a papnak és a pap, már pusztán emberi megbecsülésből is, a kinyújtott kezét nem utasíthatta el. A kommunista taktika azonban ezt a rokonszenvet lassanként mozgalmi célokra próbálta kihasználni.

„Te képzett, tanult ember vagy. - vetették fel a kérdést. Többet kapsz, többet is kell adnod. Ha rád szavaznak, elfogadod-e az üzemi bizottsági tagságot, vagy a szakszervezeti megbízott állását?”

Sok munkáspap az ajánlatot elfogadta. Úgy érezték, hogy a szolidaritás megköveteli, hogy az irányukban megnyilatkozott bizalomra szolgálatvállalással válaszoljanak, mert másként nem tekintenék őket százszázalékos munkásnak.

A baj akkor kezdődött, amikor ezt a centrifugális erőt nem tudta már ellensúlyozni a centripetális erő. Vagyis: a munkásvilággal kifejlődött egyre szorosabb kapcsolatokat nem ellensúlyozták a hierarchiával legalább ugyanolyan szorosan fenntartott kötelékek. Pedig a munkáspapok elsősorban az Egyház küldöttjei voltak. Nem lett volna szabad tehát bekövetkeznie annak, hogy a püspökök, az Egyház irányító, tanító és megszentelő hatalmának felelősei a munkásmissziók úttörői számára egyre távolabbi, idegen személyekké váljanak. Amint majd látjuk, a felelősség ezért nem mindig a munkáspapokat terhelte.

A munkáspapot ezer veszély fenyegette, de saját erején és Isten kegyelmén kívül úgyszólván semmi sem védte. A plébániai közösség, a fogadóórák rendszere, a napi szentmise és breviárium, a lelki gyakorlatok, a keresztény hívősereg közvéleménye sokmindentől megvédi a hagyományos keretekben dolgozó lelképásztort. A munkáspapnak, aki valástalan légkörben, emberfeletti testi, szellemi és szociális munkát köteles elvégezni, mindemellett önmagának kellett újabbnál-újabb eszközöket találnia papsága megvédésére.

De térjünk vissza a szakszervezeti problémára. A Mission de Paris elsősorban a párizskörnyéki fém- és nehéziparban kezdte el tevékenységét. Köztudomású, hogy ezekben az üzemekben a keresztény szakszervezet, a CFTC (Confédération Française des Travailleurs Chrétiens) még ma is csak nehezen tud gyökeret verni és a kommunista CGT csaknem egyeduralmat élvez. A munkások meg vannak elégedve a CGT-vel, megszokták. Amikor tehát szakszervezeti megbízottnak vagy „permanent”-nek (állandó szakszervezeti képviselőnek) választották meg a munkáspapokat, a CGT kereteibe juttatták be őket. 1954-ben a Mission de Paris-nak 3 papja vállalta el a „permanent” tisztséget.

1948-ban, erősen baloldali indításra, megszületik a nemzetközi

békemozgalom. Az első nagy kongresszust Varsóban tartják, majd két év múlva, 1950-ben megszerkesztik a „Stockholmi Kiáltványt”, amely tiltakozásra szólítja fel a népeket az atomfegyverek ellen. A szöveg igen egyoldalú és Amerika-ellenes. A francia munkáspapok egy része a munkásmozgalom-nyomására a kiáltvány mellett foglal állást és részt vesz az aláírásgyűjtő akcióban.

A békemozgalom Amerika-ellenes jellegét az az incidens mutatja legjobban, amely 1952 május 28-án történt Párizsban. Ezen a napon érkezett meg a francia fővárosba az Atlanti Szövetség új főparancsnoka, Ridgway tábornok. A békemozgalom és a szakszervezetek tüntetésre szólítják fel a munkásokat. A jelszó: „Ridgway Párizsban háborút jelent. Ridgway menjen haza!” A tüntetők és a rendőrség között összetűzésre kerül sor. Egy munkás halálos sebet kap. Több rendőr megsebesül. Vaktában letartóztatnak néhány tucát tüntetőt. Közöttük két munkáspapot. Néhány rendőr, - nem tudni: antiklerikalizmusból, vagy merí a két pap keményen tiltakozott a durva módszer ellen - kegyetlen ütlegelésben részesítette őket. Másnap a sajtóban olyan botrány robbant ki ebből, hogy az ügy kivizsgálása után Feltin bíboros, párizsi érsek is kénytelen volt nyilvánosan állást foglalni.

„Sajnálattal vettem tudomásul, írja, hogy ebben a tüntetésben munkáspapok is részt vettek. Azonban nem nyugodhatok bele abba, hogy a rendőrség bárkit is olyan bánásmódban részesítsen, amely sérti az emberi méltóságot.”

A bíboros, bár helytelenítette, hogy papjai politikai mozgalmakban vegyenek részt, mindig megértéssel kezelte a munkáspapjait. Sajnos, nem mindegyik püspök követte a példáját. Voltak, akik a munkásvilágot egyáltalán nem ismerték és így feszélyezve érezték magukat, hogy a munkáspapoknak irányítást adjanak. Következően hol a merevséget, hol pedig az engedékenységet vitték túlzásba. A szakszervezeti kérdésben sokszor elmulasztották a pap felelősségvállalásának világos határait megszabni. Egyébként a hozzáértőbb püspökök általában engedélyezték, hogy a pap szakszervezeti munkát vállaljon, ha máshol nem lehet, a CGT-ben. Ennek az a megfontolás volt az alapja, hogy a munkásoknak az örök boldogságról csak az beszélhet sikeresen, aki földi boldogulásukért is bátran síkraszáll.

A gyárak világát nem ismerő püspökök csak későn kezdtek nyugtalanlankodni munkáspapjaik lelki élete miatt. Hajnalban kelni, elmélkedés lehetősége nélkül a gyárba rohanni, ebédszünetekben az emberekkel lenni, munka után csak akkor tudni misézni, amikor valamilyen beteglátogatás vagy szociális szolgálat nem veszi el az időt, vasárnap a kis katolikus csoportnak istentiszteletet tartani, azután menni a 99 elveszett után: mindez egyéni lelki töltekezésre nem igen hagyott időt.

Franciaországban sértés elutasítani azt, aki „Gyere be velem egy pohárral!” - felkiáltással barátságosan hátbaveri az embert. A munkások társaságát, közeledését, csodálatát szintén nem kerülhette el a munkásként élő pap. Így az érzelmi és testi vonzalmak is a rendesnél nagyobb kísértést jelentettek. Hányszor kellett hallaniuk ilyenfajta kijelentéseket: „Ti nem vagytok igazán munkások, mert nem éltek családi életet. Ti nem tudjátok, mennyi gond van asszonnyal, gyerekekkel!”

A legnagyobb veszélyt azonban az ideológiai elhajlás jelentette. A hit terjesztését egyre inkább egy későbbi szakaszban látták csak lehetségesnek. Úgy érezték, hogy itt és most a földi boldogulásért folytatott harcot kell vívniuk. A hitigazságok hagyományos megfogalmazását idejétmúltnak érezték. Az Egyházat inkább társadalmi tényezőnek tekintették és külön választották a Corpus Mysticum-tól. Ez utóbbit többen a proletár osztállyal azonosították. A „Világ proletárjai egyesüljetek” és a krisztusi „Mindnyájan egyek legyetek” tragikusan kezdtek rímelni ebben az új és zavaros „teológiában”.

Felmerül a kérdés: az itt vázolt, főként a Mission de Paris papjai között, elég sok árnyalati különbséggel jelentkező irányzat mellett volt-e más irányzat is?

Volt. Elsősorban az, amelyet P. Magand SJ képviselt az északi szénbányák jezsuita munkáspapjai között. Ő határozottan különbséget tett munkásosztály és munkásmozgalom között. Az előbbinek, szerinte, a pap teljes mértékben tagjává válhat, az utóbbit azonban, amennyiben marxista tévedések fertőzték meg, nem szabad követnie. A pap, még ha munkássá is lett a munkásokkal, elsősorban közvetítő Isten és ember között. A világi ügyek nem az ő hatáskörébe tartoznak. Magand atya egyszerre lett tagja a CGT-nek, a CFTC-nek és a szocialista FO szakszervezetnek, de azután mindegyikből kilépett.

Ehhez hasonló elvi álláspontot foglaltak el a Billy-Montigny-vidéken dolgozó bányász-jezsuiták is. (A bányászok itt nem teljesen pogányok. 2 százalékuk templomba jár és a gyermekek 80 %-át megkeresztelik.) Az atyák közösségben élnek. Mindnyájan a bányában dolgoznak. A helyi plébániával összeköttetésben állnak és oda irányítják a megtért munkásokat. A példaadás mellett szóval is hirdetik a hitet. A körülményekhez képest szép eredménnyel.

Az Alpok völgyzárógátjainál dolgozó munkáspapok és a Marseilles-i Loew atya is a közösségi életben látták a lelki kitartásnak a biztosítékát.

„Állítom, írja ez utóbbi, hogy amikor a munkások kezdettől fogva látják, hogy a papmunkatársuk papi kötelezettségeinek is eleget tesz, nagyonis megértik, hogy a világi harcban nem vesz részt, vagy csak mint pap vesz részt.”

A Père de Foucauld szellemét követő PETITS FRÈRES DE JÉSUS közösségben élnek, gyárban dolgoznak, este közösen elmélkednek, szakszervezetekben pedig „permanent” szerepre sohasem vállalkoznak. Mindig azt vallották, hogy az osztályharcot nem lehet a krisztusi szellemmel összeegyeztetni és hogy a mozgalmi harcokban fontosabb a szellem, mint az eredmény.

Az események ez utóbbi irányzatnak adtak igazat. A Mission de Paris legtöbb papja a marxista behatás és az egyedülállót súlya alatt nem bírta tovább a küzdelmet.

A marxizmus természetesen nem közvetlenül, nem keveretlen állapotban, nem mint filozófiai rendszer gyakorolt hatást rájuk, hanem az úgynevezett „keresztény progresszizmus” szűrőjén keresztül, mint egy korszerű magatartásnak, alkalmazkodásnak és taktikának az elmélete.

Azt a tényt, hogy az Egyház elítélte az ateista kommunizmust (Divini Redemptoris), a progresszisták történelmi példákkal próbálták zárójelbe tenni. Így okoskodtak: 1815-ben az Egyház elítélte a liberalizmust, mert vallásellenes gyökerekből táplálkozott. 1939-ben viszont már egyes teológusok a liberalizmus és a kereszténység közötti alapvető rokonságot bizonygatták (pl. az „emberi személy jogai”), gyakorlatilag pedig az Egyház lassan kiegészített a liberalizmusból született kapitalizmussal. Hasonlóképpen: ma az Egyház elítéli a kommunizmust ateista gyökerei miatt, de ki tudja, hogy egyszer nem fog-e kiegészíteni egy többé-kevésbé semleges vagy „megkeresztelt” marxizmussal.

A hasonlat nyilvánvalóan sántít. Míg a liberalizmus alapelveibe foglalta a vallásszabadságot és gyakorlatilag is többé-kevésbé tiszteletben tartotta, addig a kommunizmus alapelveiben tagadja Istent és lassú halálra ítéli a vallást. Másrészt a liberalizmus sohasem volt dogmatikusan és politikailag centralizált hatalom. Liberális Moszkva nem létezett. Tévedés és gondolatcsúsztatás az is, hogy az Egyház hivatalos tanításában valaha is kiegészített volna a liberalizmussal vagy a kapitalizmussal.

A keresztény progresszizmus francia képviselői között P. Montuclard domonkos szerzetes emelkedett ki különösen. 1951 végén „Les événements et la foi” (A döntő események és a hit) címmel könyvet jelentetett meg, amelyben így foglalta össze a gondolatát:

„A kommunizmus nélkül a munkásosztályban csak üresség, sztagnálás és kétségbeesés lenne... Az Egyház eddig emberen aluli nívóra helyezkedett, hogy onnan emberibb magaslatra emelje az emberiséget. Ma az emberiség önmaga erejéből emelkedik fel és csak akkor fog ismét az Egyház iránt érdeklődni, ha már az emberi értékeket meghódította. A munkásosztály is csak akkor lesz ismét kereszténnyé”... „Addig szívünkben lefojtva,

rabságban kell tartanunk az Evangéliumot, mert a vallásos elvek csak akadályozzák a munkásság felszabadulási harcát.”

1953 márciusában ez a könyv indexre kerül. P. Montuclard-t saját kérésére Róma megfosztja papi hatalmának gyakorlásától és laikus állapotba helyezi.

A munkáspapok válsága is ekkor következik be. 1953 folyamán Marseille-ben az Actio Catholica-ban apostolkodó munkások panaszt tesznek a püspöknél három munkáspap ellen marxista agitálás miatt. A püspök kivizsgálja az ügyet, majd többszöri eredménytelen figyelemztetés után megvonja tőlük a küldetést. Erre ketten közülük belépnek a kommunista pártba, a harmadik aláveti magát a püspöki felszólításnak.

Ugyancsak 1953-ban a Mission de France Lisieux-i szemináriumában 19 kispap visszautasítja a szubdiakonátust, mert püspökük nem hajlandó ígéretet tenni nekik, hogy felszentelésük után mint munkáspapok kapnak beosztást.

Rómában a különböző kongregációkban kevesen értik meg igazán a válság gyökereit. Nem kitalált dolog, hogy sok egyházi hivatalnok a munkáspap-mozgalomnak még az elvét is elvetette. Egyikük kijelentett, hogy a munkásság megtérítésére felesleges a munkáspap; elég katolikus bölcsődékkel, napközi otthonokkal, ministráns-szervezetekkel és Actio Catholica-val apostolkodni.

1953. júliusában, miután marxista folyóiratokat találtak a Lisieux-i kispapok könyvei között, Pizzardo bíboros visszavonja azt az engedélyt, hogy a kispapok próbaidőre gyárakba menjenek. Augusztusban pedig bezáratja a szemináriumot, hogy átszervezését könnyebben meg lehessen valósítani.

Ezalatt a párizsi apostoli nuncius, Mgr. Marella egybehívja a francia püspöki kart és keményhangú üzenetet közöl velük, amely lényegében a következőket tartalmazza: A munkáspapok megbotránkoztatják a keresztényeket, veszélyt jelentenek a fiatal papság számára és fenyegetik az Egyház hagyományos módszereit. Tehát a püspökök azonnal rendeljenek vissza minden munkáspapot.

A nuncius közbelépését a püspökök többsége megalázzónak és túlzónak tartja. Úgy érzik, hogy ez az eljárás lélektanilag hibás: a francia karakter nehezen hajol meg a parancsolómód előtt. Ennek ellenére a százszázalékos engedelmesség álláspontjára helyezkednek.

1953. november 5-én Feitin, Liénard és Gerlier bíborosok, a párizsi, északi és lyoni iparvidékek érsekei XII. Pius pápánál jelentkeznek kihallgatásra. A Szentatya megértőnek mutatkozik. Amikor a három egyházfő kifejti, hogy ők a munkáspapság elvét jónak, hasznosnak és szükségességnek látják, különös tekintettel a francia munkásságra,

és hogy csupán módszereiben kell megreformálni, a pápa beleegyezik, hogy 3 órára csökkentett napi munkaidővel továbbra is a gyárakban maradhassanak a munkásmisszió papjai. (Sajnos ezt a csökkentett munkaidőt a legtöbb francia munkaadó nem fogadhatta el).

Eközben a Mission de Paris igen éleshangú nyilatkozatot tesz közzé, amelyet - mint az később bebizonyosodott - a munkáspapok egy erőszakos kisebbsége fogalmazott meg. Az, aki a főszerepet játszotta, azóta aposztatált.

„Az Egyház magatartása kapitalista és burzsoá... Az osztályharc tapasztalati tény (un fait) és elkerülhetetlen. Az emberi személy méltósága megköveteli... Az osztályharcban a munkáspapoknak is részt kell venniük, különben nem számíthatók a becstületes munkások közé”. Lényegében ilyen és hasonló mondatokat tartalmaz ez a nyilatkozat.

A marxista behatástól mindvégig őrizkedő munkáspapok nevében a vízierőműveknél dolgozó csoport egészen másként foglalt állást:

„A proletárok világába az Egyház küldött minket. Ha az Egyház visszarendel, nincs többé értelme, jogalapja annak, hogy ott maradjunk.”

Bár ezek a papok a mozgalom megszüntetését nem helyeselték, példás hősiességgel azonnal engedelmeskedtek a római intézkedések nevében nyilatkozó püspökeiknek.

1954. március 1. az a határidő, amelyet a gyárak elhagyására kitűztek. Ezentúl tilos a napi 8 órai munka. Azok számára, akik nem engedelmeskednek, fegyelmi eljárást helyeznek kilátásba.

A határidő eltelte előtt egy hónappal 73 munkáspap aláírásával tiltakozó levél érkezik a püspöki karhoz: „Nem értjük, hogyan lehet az Evangélium nevében megtiltani a papoknak, hogy sokmillió elnyomott ember sorsát megosszák és kivegyék részüket ezeknek a harcából”. Hozzáteszik, hogy a csak napi 3 órát dolgozó papot a francia munkás sohasem fogja teljes érvényű bajtársának tekinteni.

A határidő letelte előtt 30 munkáspap aláveti magát a felszólításnak. A többieket a főpásztorok egyházi büntetésekkel készülnek jobb belátásra bírni, ezt azonban meglepő módon éppen a római hatóságok akadályozzák meg.

1954. novemberében az ellenszegülő munkáspapok „F e h é r k ö n y v e t” adnak ki. A könyv egyoldalú és marxista szellemű, olyannyira, hogy a közvélemény, amely Rómával szemben a munkáspapok pártján állott, kezd kiábrándulni. 1956-ban újabb 40 munkáspap veti alá magát a püspöki felhívásnak. Azoknak a száma, akik makacsul továbbra is a gyárakban maradnak, körülbelül 50. Ezek közül huszan aposztatálnak és megnősülnek. (Összegezve: 70 engedelmeskedik, 30 „igent” mond az Egyháznak és

„nem”-et a püspöki intézkedésnek, 20 aposztatált).

Ha a válság mérlegét kell felállítanunk, a három bíboros véleménye szolgálhat alapul. Ezek szerint:

1) A munkáspap-mozgalom gondolata nagy és korunknak megfelelő gondolat. Megvalósítása, mint minden ami új, kockázattal jár.

2) A munkás-élet és a papi hivatás elvben nem zárják ki egymást, azonban gyakorlatilag nehéz összhangba hozni őket.

3) A francia munkáspapok esetében ezt a nehézséget még növelte a marxista behatás. Sokan közülük idealizmusból és nem a „békepapok” megalkuvásából, a munka civilizációjáért folytatott harcban a marxista mód-szereket követték, anélkül, hogy a kommunizmus elméletét és gyakorlati embertelenségét ismerték volna. Így többen, amikor úgy érezték, hogy a „szociológiai Egyház” és a munkásosztály között választaniuk kell, a munkásosztályt választották.

4) Mindez valószínűleg nem öltött volna ilyen tragikus méreteket, ha jobb felkészültséggel, egységesebb és erélyesebb vezetéssel, közelebbi püspöki „gondviseléssel” s ellenőrzéssel indult volna meg az egyháztörténelem egyik legmerészebb mozgalma. Így a kommunista párt sem kürtölhette volna világgá propagandájában: „Azért jöttek közénk, hogy megtérítsenek. Valójában mi térítettük meg őket”...

A válság és a „sebészeti beavatkozás” ellenére a mozgalom óriási eredményeket ért el. Felrázta a közvéleményt és a katolikus felelősök lelkiismeretét. Így megvalósította a szentéletű Suard bíboros prófétai szavát: „Ti lesztek az egyháziak élő rossz-lelkiismerete.” Egyedül Isten a tudója annak, hogy hány ateistát térítettek meg ezek az önmaguk hitéért is kétségbeesett harcot vívó apostolok.

És ezért nem is kell múlt időben beszélnünk. A válság a múlté, a mozgalom a jelené és a jövőé. Megtisztulva, megszilárdulva ma új utakon készülődik a mozgalom.

3. A munkás-misszió új utakon

Először is a Mission de France-t szervezték újjá. Egy évi szünetelés után 1954-ben a szeminárium újra megnyílt. Lisieux helyett a Yonne-megyei Pontigny-ban. XII. Pius pápa „Omnium ecclesiarum” című apostoli levelében (constitutio apostolica) új státust ad a Missziónak. Pontigny jogilag „praelatura nullius” lesz. Ordináriusa, legfőbb felelőse: Liénard Lille-i bíboros-érsek. A szeminárium igazgatójává Morel szulpiciánus atyát nevezik ki, akinek egyénisége rendkívüli hitet és energiát sugároz. A 200 Lisieux-ben szabadságot kispap közül csak 70 jön vissza. 7 új

csatlakozik hozzájuk. A második évben 1956-ban azonban már 116-an vannak. Jelenleg a létszám némi hullámmzással állandó marad.

A szemináriumban a komoly teológiai és lelkeségi kiképzés mellett a testi munkának és szakmatanulásnak is fontos szerep jut. A modern filozófákat, közöttük elsősorban a marxizmust kritikával tanítják. A hittudományt nagyrészt a kor ateista irányzatainak figyelembevételével adják. A közösségben egyetlen alkalmazott sincs: mindenről a kispapok gondoskodnak.

A Mission de France-ban „inkardinált” kész papok száma 1961 februárjában: 320. Az elkereszténytelenedett falusi és városi központokban 4 tagú missziós közösségekben élnek, amelyekben egyházmegyei papok is részt vehetnek. Velük együtt a Mission de France 400 felszentelt pappal dolgozik.

Gyakorlati módszereiket nagyobb közösségi összejöveteleiken beszél meg. Rendszerint három szakaszra osztják fel a tevékenységüket.

1) Felveszik a kapcsolatot a maradék hívekkel és azokat apostoli szellemmel töltik el. Közöttük a középszerűséget nem tűrik. (Pl. sajtókezelő templomtatarozás, önkéntes hívek bevonása, liturgikus élet elmélyítése, új rendszerű hitoktatás, laikus hittanítók bevonása, a plébánia azonosítása a „mindenki otthonával”, stb.).

2) Megszervezik az Actio Catholica -t, a világi hívek missziós tevékenységét. (Szakszervezeti csoportok, harc a lakásínség ellen, iskolakérdés, stb).

3) Felveszik a kapcsolatot az elkereszténytelenedett tömegekkel. (A keresztelés mély, egyháztani értelmének hirdetése, családlátogatások, hitoktatás felnőttek számára, sajtó, részvétel a közmunkában, stb).

A Mission de Paris-ban 1960 végén a párizsi érsek külön engedélyével 12 munkáspap dolgozik, ismét napi 8 órai munkaidővel. A szakszervezetek tagjai, de vezetőszerepet nem vállalnak. Kettesével dolgoznak egy-egy gyárban. Munkás-plébániákon, nem-munkáspapokkal együtt laknak, mint a közösség tagjai. Így a hagyományos helyhez kötött módszerek és a missziós módszerek között kölcsönös kiegészítés viszonya fejlődik ki. Az új hivatások nem hiányoznak, de egyelőre az érsek nem akarja a 12-es létszámot túllépni. Sokan kissé ironikusan azt mondják, hogy ez a tizenkettő olyan, mint egy „volt harcosok bajtársi közössége”, mások azonban az új munkáspap-stílus csíráját látják bennük. Róma tud a dologról és hallgatólagos beleegyezését adja, még az 1959-ben megjelent szigorító rendelet ellenére is. Joggal tételezhetjük fel, hogy az Egyház felelősei egyáltalán nem vetették el végleg a munkáspapság gondolatát.

P. Loew Marseille-i munkásplébániája, a Prado papi kongregáció

lyoni közössége, ahol Mgr. A ncel segédpüspök, a Prado feje, cipésmunkával „keresi kenyerét” és mindazok a kezdeményezések, amelyek a munkáspapi életét a közösség és az erőteljes központi fegyelem alapjára helyezték, tovább működnek.

Meg kell említenünk még a Párizs melletti L' Haÿ - les - Roses - ban letelepedett bencéseket, akik a teljesen kontemplatív beállítottságú Pierre-qui-vire-i apátságából „szakadtak ki”, hogy a főváros egyik leghanyagoltabb munkásnegyedében keltsenek új életre egy halott plébániát. Jó bencésekhez méltóan a liturgia adaptálásával és kifejlesztésével kezdték a munkát, jó apostolokhoz híven pedig felújították az öskeresztény „Agapé” szokását. Minden vasárnapi szentmise után közösen reggelizik a hívő nép ezen a plébánián, ami annál is szükségesebb, mivel csaknem mindenki áldozik. Így lassan a szentmise „Corpus eucharisticum”-ja a „Corpus Mysticum” érzékelhető valóságba vezet. - Ezenkívül a bencés atyák erőteljes szervező munkával a környékről néhány év alatt úgyszólván teljesen kiszorították a lakásnyomort. A papok maguk is kivették részüket az építkező és tatarozó munkából. Egyszer egy kommunista militáns háza leégett. Másnap a bencések és a katolikusok ott voltak, hogy az újjáépítést megkezdjék: Így sok szélsőséges emberből tüntek el a katolicizmusról alkotott előítéletek.

A közösség alapítója, P. de Féligonde OSB mondta: „Meggyőződésünk, hogy a szociális problémákból kiindulva biztosan eljutunk a szociális harmóniához.” - Tíz év alatt L' Haÿ - les - Roses - ban a gyakorló katolikusok száma 250-ról 1200-ra emelkedett, s itt a „gyakorló” jelző gyakori áldozót, apostolkodó, közmunkát önként vállaló hívőt jelent. Elit-közösséget akarnak, amely kovász lesz a tésztában.

A mezőgazdaságban, a halászhajókon működő munkáspapokról külön fejezetet lehetne írni. A Mission de la Mer, a Frères Missionnaires des Campagnes, a vándoréleter élő Fils de la Charité: megannyi dicsőséges fejezetnek adhatnak címet. Őket úgyszólván semmilyen marxista behatás sem érte. Így egyházfegyelmi eljárás sem indult ellenük. Az ő csendes munkájuk törés és válság nélkül folyik tovább. Azok körében ébresztik fel a hitet, akik közül sokan a városokban telepednek le, hogy a paraszti világból kilépve az ipari munkásság sorait táplálják.

A háború óta Franciaországban olyan az Egyház missziós lendülete, mint egy megáradt folyóé. Semmiféle gyengeség, túlzott lelkesedésből fakadó túlzás, semmiféle emberi gyengeség vagy kudarc sem vethet gátat neki. Ma a munkáspapok mozgalma a lábadozás és az új munkára való felkészülés állapotában van. A szervezetlenség, a hiányos felkészültség, az ideológiai elhajlások gyermekbetegségek voltak. Megfogyva, megacélozódva,

a püspöki kar felelős és jóakarató irányítása alatt csak a jeladást várja az új mozgalom, hogy ismét elinduljon a koriátlan hódítások útján. Mint jó kovász a három véka lisztben, a munkáspapok mozgalma arra hivatott, hogy átjárja a Krisztust fájdalmasan nélkülöző munkásvilágot. Vannak ma még általánosan keresztény országok, amelyekben a munkásság is még elfogadja a vallást és a „gyári lelkészeket”. Isten a tudója, hogy elég mély-e a hitük ahhoz, hogy a nagy modern harcokat lelkileg túléljék. Ami Franciaországot illeti, ahol vallástalanná lett a munkásosztály egésze, a munkáspap mozgalmon kívül nehezen lehet elképzelni olyan erőteljes missziós irányzatot, amely meg tudná győzni a népet arról, hogy az Egyház ma nemcsak védekezni, de hódítani is képes. És a francia példa talán más, forradalmaktól megrendített országok egyházainak is okulására szolgálhat a jelenben vagy a jövőben.

Gánóczy Sándor

* * *

A LEKGYAKORLATOS MOZGALOM EURÓPÁBAN

Kétségen kívül áll, hogy az evangéliumi, nevezetesen papi lelkiség egyik fontos iskolája, fenntartója és előmozdítója a lelkigyakorlatok. Végzésükön és elnéleti tanulmányozásukon kívül nem érdektelen, hogy mi a helyzet a lelkigyakorlatos mozgalom szempontjából. A lelkiség elsősorban a kegyelem műve és a természetfölötti rendbe tartozik, azért statisztikai adatokkal ezt nem lehet kifejezni. Ezek az adatok mégis jellemzők, mert mutatják a lelkek érdeklődési irányát, az Egyház, a lelkivezetők erőfeszítéseit, mindent együttvéve: a Gondviselés útját. A természetfeletti világrendben a „benső” kegyelmek rendszeren „külső” kegyelmekhez vannak kötve, és ha nem is fedik teljesen egymást, legalább indikatív kapcsolat-
vannak.

Itt meg akarjuk világítani, hogy mi a helyzet lelkigyakorlatos szempontból Európa legjelentősebb országaiban. Teljes statisztikai képet nem tudunk nyújtani, de azt hisszük, hogy amit közlünk, az lényegében rávilágít a mai helyzetre.

Előre kell bocsanatunk, hogy a holland és francia helyzetképünk nem a legújabb, hanem 4-5 évvel ezelőtti tanulmány eredményeit adja. Ismerve azonban a lelkigyakorlatos mozgalom természetét, kimondhatjuk, hogy lényeges változás azóta nem állott be ezen országokban sem. Az olaszországi helyzetkép a legújabb fejleményeket öleli föl.

Taglalásunkban főleg két szemponttal foglalkozunk: a lelkigyakorlatozók toborzásával és a lelkigyakorlatok lefolytatásával.

HOLLANDIA

A holland lelkigyakorlatos mozgalomban a jezsuiták vezetnek. Lelkigyakorlatos művük ötvenegynéhány éves. Négy kitűnően felszerelt házában dolgoznak, amelyek az ország katolikus tartományaiban úgy vannak elhelyezve, hogy fekvésük, megközelíthetőség szempontjából a legkedvezőbb legyen. Befogadóképességük 70-80 személy, de a vezetők ideális csoportnak a 60-as létszámot tartják.

A lelkigyakorlatozók toborzása

A házak állandóan teltek, szinte zsúfoltak. Ennek az állandóan telt létszámnak és általában a holland lelkigyakorlatos mű sikerének nagy titka a lelkigyakorlatozótoborzás kitűnő megszervezése, amelyre a Páterek kezdettől fogva nagy gondot és sok fáradságot fordítottak. 50 év következetes, áldozatos munkájának eredménye, hogy lelkigyakorlatok végzése valósággal hagyománnyá vált Hollandiában. Ehhez megvoltak bizonyos alapfeltételek: egyrészt a hollandok szervezési és szerveződési hajlama, másrészt az a körülmény, hogy szervezőmunkája még meglehetősen érintetlen talajt talált, a vallási élet nem volt agyonszervezve, harmadszor sikerült a világi papok teljesmértvű együttműködését biztosítani. A lelkípásztorok hamar megértették, hogy a lelkigyakorlatok kitűnő segítség a plébánia hitéletének fellendítésére, ezért el is vállalták a propaganda- és toborzótevékenységnek nagy hányadát. A Páterek egyöntetű véleménye szerint a világi papság nagymértvű aktív bekapcsolódása nélkül a lelkigyakorlatos mozgalom soha sem lett volna azzá, amivé vált. A lelkigyakorlatos mozgalom ennek következtében úgy szerepel, mint a plébánia „felépítménye”.

A világi papok toborzó munkája mellett az évek folyamán egyre nagyobb szerephez jutottak a világi apostolok. Ezek a férfiak a volt lelkigyakorlatozókból toborzódnak és mint alkalmazottak, munkások, hivatalnokok saját üzemükben, hivatalukban, és ott is bizonyos szakcsoportban beszélnek rá és szervezik társaikat a lelkigyakorlatra. Akcióbalépésük azt eredményezte, hogy eredetileg a papi szervezéssel létrejövő „plébániai csoportok” (amelyekben a legkülönbözőbb hivatásbeliek voltak együtt) átalakultak hivatás csoportokká. A mostani kurzusok már szinte kivétel nélkül hivatás csoportok szerint alakulnak, a papok is eszerint küldik híveiket.

A munkaadók általában nem akadályozzák (a protestánsok sem) munkásaik részvételét a lelkigyakorlatokon, még akkor sem, ha emiatt 2-3 napra ki kell állniuk a munkából. Elég hamar megértették, mit jelent a lelkigyakorlat a munkások lelki nyugalma, a munkafegyelem és becsület szempontjából. Sok esetben még azt is megteszik, hogy a lelkigyakorlat miatt elmaradt munkanapokra megtérítik a munkás bérének 80 %-át. A lelkigyakorlatos házak építéséhez is jelentékenyen hozzájárultak.

Egy-egy üzemben általában egy főpropagandista dolgozik 2-3 segítőtárral. Gyakran mesélik, hogy eljönnek csoportjuk lelkigyakorlatának záróünnepélyére, ott felszólalnak, megköszönik a részvételt, egyszóval a lelkigyakorlat-zárás kedvező hangulatában igyekeznek kimélyíteni a baráti kapcsolatot, hogy a jövő toborzási munkáját elősegítsék. A Páterek nagyon szívesen látják őket ily alkalmakkor, ugyancsak a baráti kapcsolat ébrentartása végett. Ezenfölül egy nyári vasárnap délutánján az összes propagandistát összehozzák egy baráti együttesre, megvendégelik őket stb. Ez a megtisztelő bánásmód igen nagy hatással van a ragaszkodás és jövő munka szempontjából. A lelkigyakorlatos ház e nagy ünnepét megrendezik a papi propagandamű számára is, még nagyvonalúbban, egésznaposan, amelyen közös istentisztelet és elmélyítő előadás is szerepel. A lelkigyakorlatos ház legbensőbb baráti körének találkozása ez, a barátság jutalma a munkáért.

Minden lelkigyakorlatos házban egy Páter beosztásszerűen él a propagandának. Elsősorban ő tartja fenn a személyes kapcsolatot a papi és laikus propagandistákkal és látogatja a csoportokat. Amit a papok és propagandisták a maguk plébániáján, üzemében végeznek, azt ő körzetszerte teszi. Ez igen nehéz és áldozatos munka. Az embereket egyenkint, személyes meggyőződéssel kell rávenni a lelkigyakorlat végzésére, mert „senki sem lelkesedik a lelkigyakorlatért a végzése előtt, hanem csak utána”. Templomokban szentbeszédet tart a lelkigyakorlatokról. Az év elején végigjárja a körzetét, kihirdeti a kurzusokat, az alakuló csoportokat 3-4 hónappal lelkigyakorlatuk előtt meglátogatja. Kb. egy hónappal utána, amikor még nem múlt el egészen annak jó hangulata, újra fölkeresi, hogy fölelevenítse az emlékeket, a lelkigyakorlat gyümölcsét. Az év folyamán általában 2-3-4-szer végiglátogatja az egyes csoportokat. Ez az illető csoport rekollekciója is egyúttal: gyóntatással, szentbeszéddel, közös ájtatossággal. A propagandista Páter ezt az élő, baráti kapcsolatot tartja toborzás szempontjából a legfontosabbnak. Elsősorban a papokkal és a laikus propagandistákkal tartja fenn ezt a barátságot. Mivel egy jó propagandista nagy érték a Ház számára, igyekeznek megismerni családi, társadalmi körülményeit, esetleges nehézségeit és szükség esetén segítenek is rajta.

Mivel ilyen intenzív munkáról és állandó kapcsolatról van szó, természetesen, hogy ez csak bizonyos területen és korlátok közt lehetséges. Valóban, minden lelkigyakorlatos háznak megvan a maga kerülete. Püspöki határozat alapján propagandát csak ezen a körzeten belül fejthet ki (bár lelkigyakorlatozót, ha önként jelentkezik, bárhonnét felvehet). Ez a kerületi beosztás lehetővé teszi a konkurrencia elkerülését, a propagandista Páter számára a kerület jó kiismerését, alapos átgyúrását és a lehetőséget arra, hogy a kurzusokat megfelelőképpen ossza be az egyes csoportok számára.

Fontos probléma a lelkigyakorlat költségeinek előteremtése. A munkások közül sokakat főleg ez a kifizetendő összeg tart vissza a lelkigyakorlat végzésétől. Egyrészt nem keresnek a lelkigyakorlat alatt, másrészt kiadást jelent. Főntebb említettem, miként oldódik meg sokhelyütt a probléma első fele, t. i. a keresetelmaradás. Az ellátási díj előteremtésére is vannak megoldások. Először is, munkásoknál 5 guldenet megfizet a szakszervezet (az egész ellátás 13. 50 gulden); aztán lelkigyakorlatonként kapnak 1 gulden államsegélyt (4 gd = 1 dollár). Legfontosabb azonban, ami minden lelkigyakorlatozót érint, hogy a Páterek az egyes plébániákon megállapították a „Retraite-Penning”-et, a lelkigyakorlatos kasszát. Ez egy lelkigyakorlatos célra gyűlő pénzalap a plébánia kezelésében, amely évenként a hívek szabad hozzájárulásából jön össze azok segélyezésére, akik a következő évben lelkigyakorlaton vesznek részt. Ez a kassza annyi segélyt oszt ki az egyes résztvevőknek, amennyi éppen jut. Mindenesetre jelentékenyen előmozdítja a lelkigyakorlaton való részvételt a szegényebbek számára. Az összes Páterek igen nagy fontosságot tulajdonítanak ennek a kasszának. Van, aki az egész propagandaműben ezt látja a legfontosabbnak, már azért is, mert a hívekben igen gyakorlati módon tartja fenn a lelkigyakorlatos hagyományt. Ennek a hagyománynak fontos gyümölcse pl. az is, hogy minden község és városháza önként megküldi a lelkigyakorlatos háznak a katonai szolgálatra bevonuló fiatalok névsorát és címét. A Pátereknek egyéb dolguk sincs, mint megküldeni a meghívókat az egész Hollandiában ismert „Rekruta-lelkigyakorlatra”.

A lelkigyakorlat lefolyása

Egy-egy házban 7-8 Páter dolgozik. Ezek mással nem is foglalkoznak, mint lelkigyakorlat-adással. Egyik adja a lelkigyakorlatot, egy másik különösképpen segédkezik mellette, ő adja a napi 1 konferenciát. Ez egy gyakorlati instrukció, adására gyakran külsőket is meghívnak: pl. a katonai szolgálatra bevonulókhöz egy tábori lelkészt és katonaoorvost. A többi Páter főleg a lelkigyakorlatozók látogatásában és gyóntatásában segít. A lelkigyakorlat folyamán ugyanis mindenkit legalább egyszer meglátogatnak a szobájában, felajánlkoznak lelki problémái megtárgyalására, ha erre hajlandónak mutatkozik.

A világiaknak szánt lelkigyakorlatok két és fél naposak. Napi két-háromszori rekreáció rendszeresítve van. Ezeken kívül azonban komolyan veszik és ellenőrzik a szilenciumot. A Páterek szobái úgy vannak elhelyezve, hogy onnét könnyen szemmel lehet tartani a házat és parkot is. Aki akar, tarthat teljes szilenciumot is. A bánásmód és hangulat általában nagyon barátságos és családias. Semmiféle feszültség vagy elfogódottság nem

tapasztalható egyik részről sem. Az ebédlőben szilencium van. Az ülések itt nem egymással szemben, hanem egyirányban, az olvasóasztal felé néznek, mint egy előadóteremben. Ez a beosztás megkönnyíti mind a csendet, mind a felszolgálat. A szobában csak az elmélkedések utáni 15-20 perces konziderációk és éjszaka idején tartózkodnak, egyébként állandóan a földszinti közös helyiségekben foglalkoztatják őket.

Naponta négy elmélkedést és egy konferenciát tartanak. Kétszer van negyedórás magán lelkiolvasás, mindenki a saját könyvéből végzi, de közös helyen. Ugyancsak közösen végzik a keresztutat és a rózsafüzért is. Szentgyónás a második nap délutánján esedékes.

A lelkigyakorlatok rekreációs és két és félnapra lerövidített formáját a holland Páterek az ottani viszonyok és jellemhez alkalmazottnak ítélik. Kísérleteztek a három teljes napos kurzussal is, de ez világi emberek, főleg a fiatalok számára hosszúnak bizonyult, mivel elmélkedni nem tudnak, a harmadik napon fáradtak, unottak. A második napi gyónás után nehéz volt fegyelmet tartani. A kétnapos rendszerrel ezt elkerülik, másrészt viszont több kurzust tudnak beállítani és így több embert átformálni Szent Ignác iskoláján.

Az összes holland lelkigyakorlatos házak - a nem jezsuita kézen levők is - azonos rendszerrel és módszerrel dolgoznak. Többször ismételték előttem: „máshová nem érdemes elmenni, hiszen mindenütt ugyanazt fogja látni”.

FRANCIAORSZÁG

Franciaországban összesen öt lelkigyakorlatosházat látogattam meg. Ebből négy jezsuita vezetés alatt áll: Mouvaux (Lille), Clamart (Párizs), Chatelard (Lyon), St. Egreve (Grenoble) és egy világi papok kezében van: Chateauneuf de Galaure.

A francia helyzetet lelkigyakorlatos szempontból nem olyan könnyű áttekinteni és leírni, mint a hollandot. Míg ez utóbbiak a nálunk is ismert hagyományos módszerekkel és egyöntetűen dolgoznak, a franciáknál nehéz egységről beszélni. Ami van, az is egészen más természetű, sokkal tágabb értelemben kell venni. Talán így lehetne kifejezni: egységesek az útkeresésben, a próbálkozásban. A lelkigyakorlatosházakról is elmondható, ami a francia papság munkáját az utóbbi években jellemzi: rádöbbenek arra, hogy a hitetlenség, pogányság elöntötte az országot, most tehát igyekeznek menteni, ami még megmaradt, megakadályozni a pogányság térhódítását, visszaszerezni, amit lehet. Ez az igyekezet elsősorban próbálkozásokban, új utak, módszerek keresésében nyilvánul, bár egy-egy eredményesnek ígérkező eszközt igyekeznek átvenni és az apostoli tevékeny-

ségben általánosan alkalmazni. A franciák úgy is, mint apostoli munkások és mint közönség is individualisták, ezzel a helyzettel számolni kell. Tudják, hogy munkájukkal tömegeket nem érnek el, de nem is akarnak. Tudatosan egyéni, elit-munkát végeznek. Amikor az egyik házban, ahol átalakítási munkák folytak, megkérdeztem, hogy tekintettel a közellakó nagy tömegekre, nagy lehetőségekre, szándékoznak-e a házat bővíteni, azt felelték, hogy nem; ahhoz a természetű munkához, amelyet ők végeznek, a ház egészen megfelel.

Az individuális jelleg

a lelkigyakorlatosházban azonnal szembeszökik. Az elég kicsi épületben nem egy csoport végez egyszerre lelkigyakorlatot, hanem 3-4 kisebb csoport is - nem beszélve azokról, akik egyénileg lelkigyakorlatoznak. Ez utóbbiak főleg papok, de világiak is vannak állandóan. Mindenki akkor jön, amikor éppen ideje van rá. A világiak természetesen egy Páter pontjai szerint és vezetése alatt végzik a lelkigyakorlatot. A papok legtöbbször teljesen egyedül, csupán bent laknak a házban, gyónásukat végzik az Atyáknál vagy lelki és pasztorális problémáikat beszélnek meg velük.

Ebből az individuális jellegből problémák származnak a Ház vezetését illetően. Biztosítani kell pl. hogy az egyes, esetleg más fegyelmet követő, csoportok ne zavarják egymást az amúgy sem nagyra méretezett házban. Van úgy, hogy bár hely éppen volna, vissza kell utasítani egy rekollektóra jelentkező csoportot, mert zavarnák a szigorúbb szilenciumban végzőt.

Másik jellemző vonás a hollandoknál megfigyelhető specializáló törekvésekkel szemben: ennek ellentéte. Tudatosan és szándékosan és kizárólag „kevert” csoportokat találunk Chateaufort-ban, amint erről majd szó lesz. Specializálódáson a kurzusok műveltség, foglalkozás, kor és nem szerinti beosztását és azt érttem, hogy a lelkigyakorlat pontjai ezeket a körülményeket különösen figyelembe veszik.

Egy bizonyos „specializáló” irányzat mégis megfigyelhető, és jelenleg talán ez a legfeltűnőbb próbálkozás a francia lelkigyakorlatos házakban:

a jegyesek és házaspárok lelkigyakorlata.

Ez a próbálkozás 15-20 estendeje folyik, egyes helyeken még a háború előtt kezdték. Minden jezsuita Házban megy, mégpedig szép számmal és egyre sűrűbben. Adják páronkint és csoportosan. Tulajdonképpen egy újabb lelkeségi irányzatról van szó, azokkal a kérdésekkel kapcsolatban, melyek újabban az A.C. útján kerültek megvitatásra: mi a laikusok helye és szerepe Krisztus Titokzatos Testében, mi a laikus lelkeség, a laikusok

tökéletessége, és ezzel szoros kapcsolatban a házassági állapot lelkisége és tökéletessége. Gyakorlatilag az ijesztő válási járvány indította el az ilyen lelkigyakorlatok adását. Amit nem lehet megérteni az emberekkel kint a szentbeszéd és egyéb pasztorációs eszközök útján, talán sikerülni fog lelkigyakorlatos keretben. A válások okát u.i. nagyrészt abban látják, hogy a megkeresztelt, de vallásilag teljesen tudatlan, a házasság keresztény tartalmát nem ismerő házasságoknak rossz a fogalmuk a házasságról, azért annak terhét nem akarják és nem képesek viseini.

Tk.nem lelkigyakorlatról van itt szó, annak igazi értelmében, hanem rekolekciószerű tanfolyamról: mi a keresztény házasság. A jegyeseket páronként vagy csoportosan hívják meg kb. egy hónappal a házasságkötés előtt, általában 2 napra, de van ennél rövidebb rekolekció is, ha a jegyespárnak nincs több ideje. A férfiak mindig benn laknak a lelkigyakorlatosházban, a lányokat egy külön villaépületben helyezik el, ha a háznak van ilyen tartozéka. Ha nincs, egy közeli (apáca) penzióba mennek. A pontokaterdesen közösen hallgatják, szükség szerint férfiak- nők külön-külön, lehetőleg párbeszédese formában: kérdéseket tesznek föl és problémákat oldanak meg. Az igazságra, a helyes eljárásra való rávezetéssel dolgoznak. Sok példát, történetet hoznak, leveleket olvasnak föl rendszeren olyanoktól, akik már ott résztvettek a lelkigyakorlaton. Sürgetik az imádságos reflexiót a hallott igazságokról. Az ebéd közös, rekreáció is van, de azonkívül szilencium.

A tárgyalt témákra és beosztásukra nézve az egyes házak és Páterek szerint eltérések vannak, általában azonban a házasság teológiáját adják, kb. a következő vázlat szerint: A szeretet lényege: adni. Isten: a Szeretet, Isten szeretete irántunk, a mi istenszeretetünk. Hitvestársi, felebaráti szeretet. A keresztény házasság. Egysége, lényege, céljai. A házasság, mint Szentség, teológiája. A házasság lélektana. Egyesülés a házasságban: lelki, karakterbeli, testi. Termékenység: születésprobléma. Házassági tisztaság, önmegtartóztatás. Apostolság.

A jegyeslelkigyakorlaton nem tárgyalják a házasság minden problémáját, hanem csak annyit, amennyi egyelőre szükséges. A szándék ugyanis az, hogy a jelenleg végzők majd később visszatérjenek, és így fokozatosan kiképezzék őket a keresztény házasságra, oly mértékben, amint a különböző problémák jelentkeznek. Ezek volnának a „folytatásos lelkigyakorlatok”. Az egyik Páter négyszeri folytatást tervez, mindegyiket megfelelő tárgykörrel. Miután a csoport ezeken a fokozatokon végigment, (ami jónéhány évbe telik) a Páter alkalmasnak ítéli őket arra, hogy egy igazi ötnapos lelkigyakorlatot végezzenek. Itt is természetesen a gyöngye vallásos nevelést kapott házasokról van szó, akik pogány környezetben

élnék, de jóakarúak. Ezeknek iskolán kell keresztülmenniök, míg elméletileg és gyakorlatilag kiképződnek oly keresztény családokká, amelyek sugárzó központ tudnak lenni a félkeresztény vagy pogány környezetben.

Lyonban jelen voltam egy ilyen folytatásos-lelkigyakorlat második szakaszán: kétéves házások, a kétévelőtti jegyescsoportnak kb. a fele jött el. A többi akadályozva volt gyermekvárás, messzireköltözés vagy más oknál fogva, amint ez a fölolvastott levelekből kitűnt. Mindenesetre látszik, hogy ezek a fiatal házások komoly áldozatot is hoznak a lelkigyakorlatért.

Vannak a házás lelkigyakorlatok között nem-folytatásosak is, főleg olyanok számára, akik valamely okból egyénileg jönnek. Ezek rendszeren hívő katolikusok és a tökéletesebb életre törekszenek. A lelkigyakorlat is erre van beállítva: megismertetni a házassági tökéletességet. Segít megoldani a közös élet problémáit, a lelki egységet, megismerni egymást, megértetni, hogy a másoknak is vannak problémái lelki téren, tehát beszélni kell egymással lelki dolgokról, segíteni egymást, emelni a lelkiélet közös megbecsülését. Már itt, a lelkigyakorlat alatt kezdik megbeszélni egymás közt a hallottakat és egyéni észrevételeiket. Amit itt begyakorolnak, könnyebb lesz folytatni odahaza.

Az eddig ismertetett lelkigyakorlattípusok nem zárják ki természetesen egyéb férficsoportok lelkigyakorlatát. Azonban a diáklelkigyakorlatokat kivéve, ezek a csoportok szintén inkább gyér látogatottságuk és az alkalmyszerűség benyomását keltik, minthogy hiányzik a szervezés. Vikend-lelkigyakorlatoknak vagy rekollekciónak lehetne őket nevezni: nagyrészt szombat estétől vasárnap estig vagy hétfő reggelig tartanak. Látszik, hogy az emberek munkakörüket nem tudják otthagyni. Hétközben ezek a lelkigyakorlatosházak üresek.

A szilencium

elég mostoha bánásmódban részesül. A rekollekciók és egyéb lelkigyakorlatnak nem nevezhető összejövetelek meglehetősen zavaros és nehéz helyzetet teremtenek: mivel ezeken a csendet nem lehet megkövetelni, zavarják a teljes szilenciumban végzőket. Úgy láttam, hogy kisebb-nagyobb okból könnyen feloldják a szilenciumot még az igazi tridumnál is: pl. a csoporttal érkező világi pap sürgetésére, vagy a fiatalságra, összeismerkedésre való hivatkozással stb. Olyan világi papoktól sem kívánják meg a csend betartását, akik a Kódex által előírt lelkigyakorlatot végzik. Önkéntes papi csoportnál, vagy egyénileg végző felnőtteknél, házaspároknál igen. De még itt is gyakori, hogy az ebéd és vacsora után a lelkigyakorlatot adó Páter együtt rekreál lelkigyakorlatozóival. Nagy nehézség, hogy nincs hagyomány. Ami volt, a háborúban elveszett. Ezen többen sajnálkoztak.

Egy tapasztalt Páter, akit papok és világiak sokan felkeresnek tanácskéréssel, világosan kifejezte előttem az elvet: A lelkigyakorlatosház „külső irányítására” („direction extérieure”) nézve a legfontosabb a szilencium milleu-jét megteremteni, hogy ez áthassa a lelkigyakorlatozókat és így az imádságos reflexió lehetséges legyen. Ha a körülmények miatt ezt nem lehet mindig megkövetelni, az elv akkor is világos: a teljes szilencium megtartása felé kell haladni. A mouvaux-i gyakorlat az, hogy ha nem is írják elő a csendet, de buzdítanak rá mindenkit. A parkot kettéosztják, beszélgetést csak a Ház előtti részben szabad folytatni, míg mögötte mindig teljes csendnek kell uralkodnia. Ugyanez a Páter véleménye: a szilenciumnak és az összeszedettségnek igen fontos előfeltétele a megfelelően épített ház. Legyen világos szerkezetű, tágas folyosókkal, termekkel, elég nagy kerttel, hogy ne keltse a zsúfoltság benyomását; az emberek eléggé szabadon mozoghassanak és egyedül érezhessék magukat.

A lelkigyakorlatos-toborzásra

nézve is lényeges különbségek vannak a holland és francia helyzet között. Az egyéni lelkigyakorlatok, az alkalmosság, a jegyesi és házastársi lelkigyakorlatok sajátos toborzási rendszert teteleznék föl. A vallási helyzet, a lélektani előfeltételek, a felfogás: mindez mást és mást kíván. Egyik Páter így jellemezte előttem honfitársait: Ha valamire túlságosan rá akarják venni a francia embert, csak azért sem teszi. Tehát „toborzásról” alig lehet szó. Ami mégis van, az igen diszkrétan, meghívás formájában történik; de itt is egy már meglevő kapcsolat, ismeretség alapján. Minden házban kartotékrendszerrel dolgoznak: ez az alapja a lelkigyakorlatra való meghívásnak. Minden résztvevőről kartotékcédulát készítenek, amelyen feltüntetik többek közt, mikor végzett itt lelkigyakorlatot és milyen csoporttal. 2-3 éves időközökben megismétlik a meghívást egy megfelelő csoport lelkigyakorlatára. A kartotékkészlet lassan bővül, akár új jelentkezőkkel, akár olyanokkal, akiket más lelkigyakorlatozók beszéltek rá, akár úgy, hogy a lelkigyakorlatozók megadják ismerőseik címét, akikről föltételezik, hogy ők is részt vennének. Mouvaux-ban az újságok eljegyzési és házassági híradásaiból írják ki a címeket és eszerint küldenek meghívókat a jegyesi és házas lelkigyakorlatra. Az összes francia házak közül Mouvaux a legteljesebb ház. Itt fejtik ki a legnagyobb toborzó tevékenységet. Ez kizárólag levelezés útján történik. Hogy mennyi munkát vesz igénybe, az lemérhető az eredményből: a meghívó levelekre küldött pozitív válaszok arányszáma 5-10 %. Vagyis egy 20-30-as csoport összehozásához 200-300 sőt több meghívót kell szétküldeni. Vannak természetesen olyanok is, (egyesek vagy kisebb csoportok) akik önként, meghívás nélkül kérnek felvételt lelkigyakorlatra.

Az évi vagy évszaki lelkigyakorlatos programmot vagy egy-egy speciális kurzust a plébániai vagy egyházmegyei értesítőben közlik. Plakát vagy kisebb hirdetés formájában templomok bejáratánál, egyesületek hirdetőabláján is kifüggesztik.

Több toborzómunkával lehetne-e több eredményt elérni? Mouvaux példája mutatja, hogy igen. Két direktor kifejezte előttem, hogy bizony többet is lehetne tenni a toborzás terén, és az eredmény se maradna el. De ember nincs rá, meg nem is gondolnak rá. Megfelelő módszert kellene kitalálni, de a franciákkal igen nehéz boldogulni. Nagyon igényes a hallgatóság a lelkigyakorlatot adó Páter személyét illetően is: akárkit nem hajlandók meghallgatni. Rendesen kikötik, ki legyen az, máskülönben nem jönnek. A lelkigyakorlatosházak vezetősége tiszteletben tartja a hallgatóság ilyen természetű kívánságát. Sőt az volt a benyomásom, hogy túlzot-tan is. Az eredmény sokszor az, hogy a nagy respektussal mégsem tudnak eléggé imponálni.

Chateaneuf-ről

külön akarok megemlékezni, mint olyan házról, amely külön ka-tegóriához tartozik. Ez a ház, ha nem tévedek, különös isteni gondviselés alatt áll és sajátos hivatást tölt be.

Semmiféle intézményes toborzótevékenység nincs, elvégzik azt bő-ségesen a volt lelkigyakorlatozók, mint ahogy engem „toborzott” egy bel-ga fiatalember: egy órán keresztül nem beszélt másról, mint a chateau-neuf-i lelkigyakorlatról, a következő konklúzióval: „Oda pedig el kell men-nie!” A házban 60-70 férőhely van, de minden kurzusról 100-200-at visz-sza kell utasítani, oly nagyszámú a jelentkezés.

Istenhátamögötti hely, semmiféle térképen nem találtam meg, va-sútja nincs. Mégis tömegesen rohanják meg az emberek; nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy az egész világról. Az én csoportomban öt ország volt képviselve, köztük Kanada is. Két világi pap vezet, akik jól ismerik Szent Ignác lelkigyakorlatait. De csak nagyjából követik a szent ignáci módszert, a sajátos körülményekre való tekintettel. A lelkigyakorlat ötnapos, egytípu-sú, minden héten egy: Hétfőn estétől vasárnap délig. Naponta négy konfe-rencia, egyenkint ötnegyed- egyésháromnegyedórás tartammal. Előírt ref-lexió utána nincs, lehetetlen is volna. De azért igen buzdítanak az imád-ságra, és a Házban valóban komoly, imádságos szellem uralkodik. Mind az öt napon át teljes szilencium, ami itt természetes is. Ez a fajta így élő, e-rőtéljes tanubizonyosság az Evangéliumról. A keresztény lényegtanítást ad-ják: a s z e r e t e t e t. Mást nem is szabad adni, - mondják. A szeretet ki-vétel nélkül mindenkinek szól, azért ezen a lelkigyakorlaton mindenki részt-vehet. Ugyanabba a csoportba be is fogadnak minden kategóriából való sze-

mélyt: papot, szerzetest, világit, nőt-férfit, öreget-fiatalt. Csak arra vigyáznak, hogy sok pap ne legyen egyszerre (legfeljebb 10). A kérdéseket igazán széles skálán tárgyalják: ifjúsági, házasi, papi vonalon. A példákat minden kategóriából veszik, így sokkal változatosabb és érdekesebb. A hívek sokkal közelebb jutnak a paphoz, jobban belátnak életébe, így megszűnik számukra a „papi kaszt” lezártága. És ez a közelség a szeretet evangéliumi szellemében, kedvező alkalommal történik. Könnyen lemérhető, mily előnyös következményei vannak ennek a találkozásnak. Igen számos a nemkatolikus, hitetlen, sőt kommunista résztvevő - és ennek megfelelően rengeteg a megtérés, keresztség, ami aztán ebben a keretben és hangulatban óriási benyomást tesz a résztvevők lelkére. A lelkigyakorlatban igyekeznek elérni, hogy a résztvevők már ott éljék a szeretet életét. Valóban a kurzus végére, a szilencium ellenére, oly meleg, családias hangulat alakul ki, hogy az mindenkire ráragad és a szilencium feloldásakor valósággal kitör.

Ezt a lelkigyakorlatot „Retraite de Chrétienté”-nek nevezik, amelyben csak egyetlen specializálódás van: az evangéliumi kereszténység.

A lelkigyakorlaton erős liturgikus irányzat is érvényesül. Mindennap van közösségi szentmise. A rezponzóriumok, egyes miserészek felolvasása és az ének által egészen szorosan bevonják a híveket a szentmise hallgatásba. Ez az irányzat különben egész Franciaországban mindenütt megfigyelhető, de itt láttam legkövetkezetesebben és leghatékonyabban megvalósítva. A délutáni első konferencia után mindig kiteszik az Oltáriszentséget és kint marad vacsora utánig. Pénteken elvégeztetik a kereszttút, a szabadban, a mezőn, ahol egy embermagasságú keresztet hordozva kb. másfélkilométeres utat járnak be. Végén áldás van az ereklyés kereszttel.

A chateauf-neuf-i lelkigyakorlatos mozgalmat egy 30 év óta teljes paralízisben fekvő vak leány, Robin Márta indította el, akinek Abbé Finet, a ház igazgatója a lelkiatyja. Az illető stigmatizált, nem eszik, nem iszik, nem alszik, rengeteget szenved, minden csütörtök-pénteken átéli az Úr Jézus szenvedéseit. 1939-ben a német megszállás idején a ház építésétől kezdve a lelkigyakorlatadás módjáig mindent ő parancsolt meg Abbé Finet-nek - Isten akaratára hivatkozva.

(Folytatjuk)

+ + +
+ +
+

A R A N Y E S Ő

Délután háromkor idegesen csengettek az ajtón.

Tizennyolc éves fiú állt előttem.

- Lépjén az irodába, mindjárt végzek a telefonnal, - mutattam az oldalsó szobára.

- Nagyon sürgős! - nézett rám rémült szemekkel.

- Annyira sürgős, hogy a telefont sem fejezhetem be?

- Annyira sürgős! - kiáltotta és a szeme tele volt könnyörgő rémülettel.

A fiúhoz fordultam.

- Van egy lányismerősöm, akit feleségül akarok venni. Ő meg nem akar rám hallgatni. Fél órával ezelőtt kiadta az utamat, hogy többé nem akar látni.

- Ettől kár annyira megijedni!

- Egészen elvesztettem a fejemet. Hazaszaladtam és bevettem húsz altatót!

Most már én is megijedtem. Felhívtam a rendőrszobát, ahol azt tanácsolták, hogy hívjam a mentőket, de kijönnek ők is. A fiút pedig vigyem ki a kertbe és erőltessem, hogy járjon.

Jó zuhogó esőben, egyre jobban akadozó hangon elmondta egész baját s jókor értek ide a mentők, mert már ingadoztak a lépteit.

Egy óra múlva ápolónői ruhában egy éppen nem csinos lány jött és magyarázta, hogy miatta lett öngyilkos a fiú. Bevallotta, hogy elküldte magát; azt is, hogy nem szereti, mert „csúnya”. S míg ezt magyarázta, patokban csurogtak a könnyei. Talán felindulástól? Talán az ünnepélyes esemény hatása alatt? Hogyan irigylik majd barátnői, hogy miatta valaki öngyilkos is tudott lenni!

+

Késő délután betegeimet vettem sorba. Harmadiknak Matteo Esposito-t hagytam. Ezt a beteg öreg embert, aki elmúlt már hetven. Egy szál haja sem hiányzott, de olyan hófehéren fődte sárgás homlokát, mint valami pamutcsomó a homokos földet. Beteg volt már évek óta. „Arthritis” és olyan asztma kínozta, mintha az utolsó csepp oxigént szívná fel a levegőtlen világból.

Meglepetésemre kint találtam a verandán. Állig takaróba csavarva, nádszéken gubbasztott.

Szeme csillogott az örömtől. A veranda elé mutatott.

A pár lépésnyi téren szép zöld fű sarjadt és a bokrok igyekeztek kibogni az első zöld rügyeket. A sarokban lángoló sárga színben, mint vala-

mi vissza nem tartható kacagás egy aranyeső bokor kiáltotta színes diadalát a nedves szürke levegőbe.

Nézze, - újságolta a nagybeteg öreg ember - kinyílt az aranyeső.

Nagyon szép, - dicsértem meg én is a bokrot. Hogy érzi magát Eposító bátyám, szúrta a dicséret mellé a kérdést.

- Köszönöm, nagyon jól, bólintott. Olyan szép, annyi örömmel teli az életem, - már amennyi még hátra van belőle - tette hozzá akadozva és olyan fuldoklási rohamba kezdett, hogy azt hittem, menten otthal.

Kis idő múlva, mikor újra levegőhöz jutott, lassan, szemét egy percre sem véve le a sárga bokorról, inkább csak magának, újra megszólalt:

Olyan jóleső ilyen esős délutánon kiülni ide. Csupa mozgás az élet köröskörül. A szép tiszta kék eget esőfelhők takarják, mint valami jótékony függöny. A zöld fű felágaskodva, tele torokkal nyeli a lehullott eső cseppjeit. A gyerekek játszanak az utcán. Mindenki sűrög-forog. Mindenkinek van valami dolga, baja, elfoglaltsága és öröme. Az élet ott mozdul a felhőkben, a virágokban, a levegőben, a házakban, az emberekben. És én ennek része lehetek. . .

Bólintottam. Azon tűnődtem, hogy öreg, beteg, megkopott gépezet, Matteo Espositó, tudod-e, hogy már milyen kis része. . .

Ő az aranyesőt nézte, én az öreg ember arcát.

Talán Fra Angelico nézett így, mikor Madonnáit festette. Ennyi ártatlan derűvel és örömmel. Michelangelo tekintete lehetett tele így étellel, mikor Mózes szobra előtt megrázkódott és beszédre szólította márványát. Talán Botticelli szeme ragyogott így, amikor meglátta a Szépséget.

+

Este tíz óra lehetett, mikor az irodába hívott az ajtócsengő.

Az öngyilkossággal kísérletező fiú állt előttem.

- Kiengedtek a kórházból, - hebegte. Kimosták belőlem az altatót.

- S ilyen egyszerűen elengedtek?

- Nem. Előbb jól összeszidtak, hogy ne csináljak többet ilyet.

- Most mi a terved?

- Megyek haza és jól kialszom magam.

- Elkísérlek egy darabon. Egyikünknek sem árt a friss levegő.

Készakarva Matteo Espositó utcájába kanyarodtam.

- Nem erre lakom, - figyelmeztetett a fiú.

- Néhány lépés kitérő nem fog ártani, - nyugtattam meg.

Az esti lámpák sárga fényében ragyogott az aranyeső bokor.

- Ide nézz, te ügyetlen hős, erre a friss és boldog virágcsokorra, - mondtam. Mikor tél volt, nem virágzott ugyan, búslakodhatott is nagyon, de eszébe sem jutott húsz altatót lenyelni. Tudta, hogy tavasz lesz, napsü-

tés, öröm. Dideregve várakozott. És most nézz ezekre a sötét ablakokra. Mögöttük csaknem örökös álmatlanságban, hogy ne fojtsa az asztma, üldö-gél egy nagyon öreg és nagyon beteg ember. Ez az öreg, beteg ember meg-elégedett. Több: boldog.

Míg ezt mondtam, letörtem egy ágat az aranyesőből.

- Vidd haza, beszéljen neked tovább ez a sárga virág.

A fiú egy darabig a bokrot, az ablakot és a kezében lévő gallyat nézte. Lassú léptekkel megindult az utcája felé.

Cser László SJ

ELMENVÉN AZ EGÉSZ VILÁGRA...

Szinte szó szerint beteljesül Krisztus parancsa azokon a magyar kis-papokon, akik külföldön kaptak vagy kapnak hatalmat, hogy tanítsanak min-den nemzetet.

Távoli missziós munkára indulnak az ausztriai St. Gabrielben, Möd-lingben ezidén márc. 18-án szentelt SVD-s kispapok:

gr. Csáky Móric

Krump Tamás

Mészáros Ferenc

P. Csáky egyháztörténelmi továbbképzésre Rómába került, P. Krump és

P. Mészáros Flores szigetén kaptak missziósbeosztást.

Hirschl Józsefet jún. 29-én Eisenstadtban szentelték pappá.

Az egész világra szétszórtan szentelődik 7 jezsuita teológus, akik valamikor együtt szegődtek Krisztus szolgálatába:

Viola Kálmán máj. 1-én Lövenben (Belgium)

Somfai Béla és

Miklósházy Attila jún. 18-án Torontóban (Kanada)

Bernáth Kálmán júl. 31-én Dublinban (Írország)

Szebenyi András júl. 31-én Heythropban (Anglia)

Szilás László júl. 31-én Frankfurt am Mainban (Németo.)

Tegyey Gábor júl. 31-én Lyonban (Franciaország)

„Hogy mindháján egyik legyenek és így elhiggye a világ, hogy Te küldöt-ted őket...!”

o o o
o o
o

Dr. Tölgyes: Das Volk Mariens im Mittelalter

A külföld kevéssé vagy hamis beállításban ismer bennünket. Fontos feladatot vállalt tehát magára paptársunk, dr. Tölgyes Lajos „Das Volk Mariens” c. könyve megírásával. Az európai katolikus népek egységét akarja szolgálni azzal, hogy német nyelven bemutatja a középkor magyar történelmét, magyar szentjeit, nagy embereit, jelentős uralkodóit a katolikus történetfilozófia fényében.

A történelmi résznek (főleg Hóman-Szekfű alapján) nagy értéke, hogy helyreigazítja a múlt túlzottan nacionalista magyar történelemszemléletét (pl. Attila szerepe), ugyanakkor megcáfolja a külföldi téves véleményeket és határozottan rámutat a magyar múlt értékeire. Művének hátrányára válik, hogy különböző fajsúlyú forrásokból merít és ezeket nem mindig választja szét egymástól. Pl. a Szent István legendájából való részeket szívesebben olvasnánk csupán apróbetűs érdekességekként. Kissé félő, hogy a könyv ajánlása inkább elidegeníti a mai magyar ifjúságot, amelynek pedig szüksége lenne ilyen katolikus szellemű történelmi tanulmányok olvasására. A könyv modernebb köntösben jobban vonzaná az olvasót.

Hívjuk fel minél több külföldi figyelmét a műre és megfelelő ajánlás kíséretében adjuk magyaroknak is a kezébe. H. M.

PROHÁSZKA: NAPLÓJEGYZETEK KEDVEZMÉNYES ÁRON

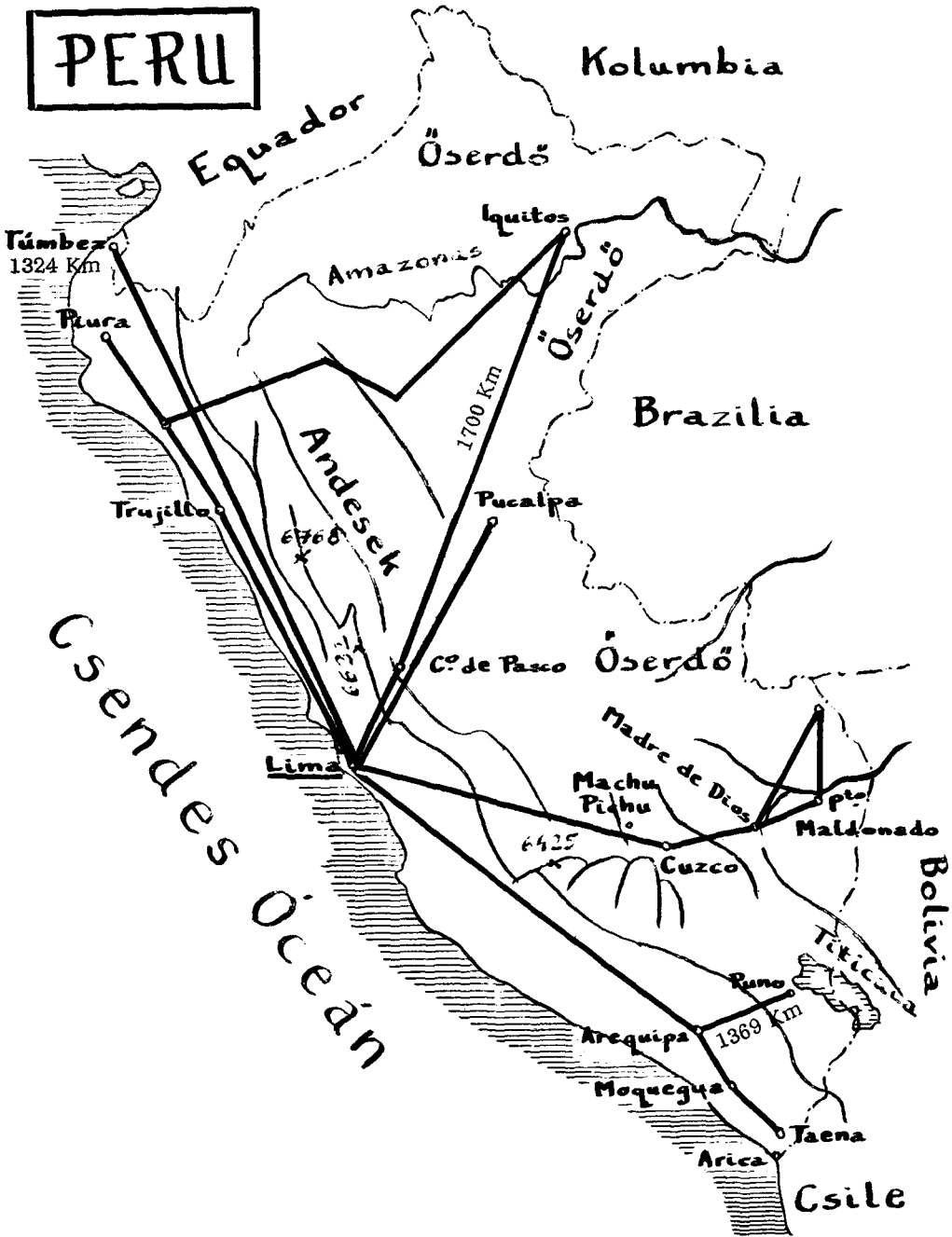
Az Opus Mystici Corporis Könyvkiadó a következő kedvezményt nyújtja:

Prohászka Ottokár: Naplójegyzetek

függelékében Schütz Antal teljes Prohászka életrajzával és a Naplók mutatójával még e nyáron kapható a 90 S bolti ár helyett 65 S áron. Megrendelhető: Opus Mystici Corporis, Wien IV/51. Postfach 30. Austria.

E mű az 1961 július 1-én működését megkezdő Széchenyi Könyvközösség első negyedévi tagilletménye. Mindazon paptársaink, akik a Széchenyi Könyvközösségbe belépnek, de e könyvet már megrendelték, ennek megfelelően az első évi tagilletménynek első negyedét ezzel már befizették, csak sziveskedjenek ezt a tényt belépésükkor közölni.

PERU

Az egy éve szétküldött „Kérdőívekből” kitöltve befutott 30 %. Feldolgozásuk most folyik. A beérkezett válaszokból máris egy roppant érdekes kép körvonalai bontakoznak ki. Jelenleg két választ közlünk. Egy délamerikai és egy európai. Ezek betekintést nyújtanak a magyar lelkipásztorok emberfeletti munkájába és egyúttal buzgó apostoli lelkületükbe, amellyel minden magyarnak utánaajárnak. Szerk.

Magyarázatok a térképhez:

Hosszúság: 2.098 km, 440 m.

Szélesség: 1625 km.

Területe: 1, 285. 256, 6 km². Tengerpart - Felvidék és őserdő.

Legmagasabb hegység: Andesek, 6768 m, örökös hó.

Az Amazonas folyó Iquitos-nál 4 km széles.

Cuzco fölött Machu Pichu több ezer éves romváros, 4000 m magasságban.

Areguipa: itt volt tavaly a földrengés a 5842 m-es tűzhányó tövében.

Madre de Dios-ban, Puerto Maldorado körül volt a borzalmas árvíz 1960-ban.

PERUI LEVÉL

Kedves Lacim!

Küldöm a kitöltött kérdőívet és mellékelek hozzá egy kezdetleges térképvázlatot is, hogy fogalmad legyen, milyen is az a terület, amelyet nekem többször is be kell nyargalnom. Mekkora a távolságok, melyeket nem a legmodernebb járművekkel, hanem primitív autóbuszokon, kimustrált repülőgépeken, öszvérháton, csónakon, az őserdőben pedig csak gyalogszerrel lehet megtenni. Rettenetesek a távolságok, és ha át akarunk menni Peru másik oldalára, át kell másznunk a Perut közepén átszelő Andeseken. Ez 4-6 ezer métert jelent. A térképen feltüntettem egy helyet, melynek a neve „Puno”. A Szaharánál is rettenetesebb terület, 4000 m magasságban fekszik. Szikla szikla hátán, porsivatag, ahol lélekzetelállítóan sűrű állandóan a dermesztő, csontokig ható hideg szél. Az ajkunk kicsere-

pesedik és vacogva reszketünk a pokrócok alatt az omnibusz 300 km-es útszakaszán. Még lélekzetvételre sincs erőnk, úgy nyomja a mellünket a rettenetes szélroham. Többször meg kell állni a kocsinak, mert az üvöltő, szélroham-fölverte por- és kőtörmelékfelhő éjszakai sötétséget borít ránk. Élőlény sehol. Itt-ott néhány négyzetméteren száraz, bozótos „oázis”, amely csodálatos módon valahogyan alúlról kapja a nedvességet.

Quincemill-től Maldonado-ra csakis repülőgépen juthatunk el. Mindenki imádkozik, szorongatjuk a rózsafüzért, mert nemcsak a tengerre kell menni, hogy megismerjük Isten hatalmát. Elegendő Peruban egyes helyeken repülőgépre ülni. Naponta történnek szerencsétlenségek, eltűnések. Az expedíció hónapokig kutatja a lezuhant Jet gépeket - reménytelenül. Peru olyan világrész, melynek legnagyobb része még mindig megközelíthetetlen. Ezt a területet leveled vétele óta, 8 hónap alatt, kétszer jártam be.

Kb. 3000 magyar él Peruban. Számuk állandóan változik. Az állam nem engedi a bevándorlást a vasfüggöny mögül. Katolikus 80 százalék. Tekintve a közlekedés szinte ősállapotát, a szétszéledt magyarság fölkeresése igen nehéz. Repülő- és autóközlekedés csak a nagyobb központok között van. Vasútja is kevés és rövidpályájú.

Dr. Juan Guevarra kardinális, igen jó barátja volt a magyaroknak, mert Mindszenty prímásunkkal együtt kapta a bíborosi kalapot. Minden nemzeti összejövetelünkön, miséinken, különösen a „Mindszenty-miséken” személyesen jelent meg, és ahol tehetett segített rajtunk. Halála után fiatal utódja, Dr. Juan Landazuri Riketts, igen megnehezítette nemcsak a magyar, de az összes nemzetiségek lelkigondozását. Túlságosan erős nemzeti felfogása miatt mindeztideig megoldatlanok az „Exul Familia” rendelkezései is. Nemzeti plébániák felállítását pedig még említeni sem szabad. Az apostoli nunciások, hogy a harcot elkerüljék, semmiféle szerepet nem vállalnak ezen a téren. Vallásos társulatot se engedélyez. Éppen ezért egyházközségünk sincs. Így, szervezés nélkül, természetesen lassan szétszóródnak a magyarok. De hiszen ez is a célja ezekkel a rendelkezésekkel. Hogy mentsem a menthetőt, továbbá, hogy összeütközésbe ne kerüljek az egyházi hatósággal, sok próbálkozás után most szervezem a „Mindszenty-Mozgalmat”, amely nem vallásos társulat, se nem politikai párt, hanem lelki-szellemi kapcsolat. Összetartani és lelki programot adva aktivitást vinni az itteni kevés, közepes, de mégis értékes magyarságba, amelynek nagyobb része még sírva-vigadva gondol vissza hazájára. Annál is inkább kell ez az aktivitás, mert az itteni, hihetetlenül lelkiszegény, üres babonával telített, csakis külsőségekre épített, de morál nélküli „kereszténység” és „egyházi élet” kilügző hatással van a még otthonról hozott, de már nagyon megfogyatkozott, megfakult vallási emlékekre is.

1950 májusában érkeztem Peruba, az akkori b. e. Guevarra kardinális, Lima érseke és Peru prímása meghívására. Csakis a magyarokért jöttem ide. Időközben azonban rendi előjáróm megbízott a perui Ferences Tartomány újoncházának rendbehozásával. Ez a munka 5 évig tartott.

Ideérkezésem után teli templom, gyónások, áldozások, hihetetlen lelkesedés jellemezte az itteni életet. Új beosztásom nagy csapás volt a fejlődő szervezkedésre. Csak a vasárnapi szentmisék és szentbeszéd maradtak meg a magyarok számára. Mint a tavaszi fagy, úgy hatott ez a lelkekre. A limai napnélküli világ pedig elsorvasztotta a szépen megindult hajtásokat. Ez nem költői kép! Limában május végétől december közepéig alig van nap. Sokszor hetekig csak egy-egy órahosszáig. Egyébként olyan borongós az idő, mint az itteni szegény lelkek.

Jelenleg a magyarok 25-30 százaléka jár templomba. Ennek az is az oka, hogy Lima az utolsó tíz év alatt hihetetlenül szétnyúlt és a magyarság az üzleti városrészé alakult belvárosból az új városrészekbe húzódtott. A vasárnapi, többszöri átszállást követelő buszközlekedés is nagyon megnehezítette a vékonypénzű limai magyaroknak ezt a kényszerutasítást. Így a közelebbi templomokba igyekeznek a hűséges katolikusok. Jelenleg pedig még joghatóságom sincs a magyarok részére. Csak a rendes jurisdictióval rendelkezem. Minden egyébre az illetékes plébánástól kell engedélyt kérnem.

Júliusban volt Piurán a nemzeti Eucharisztikus Kongresszus, amelyen a Szentatyát Richard Cushing kardinális képviselte. Utána Limába jött, hogy tárgyaljon az itteni nyomor enyhítéséről. De a lelki nyomor még nagyobb és ennek egyedüli megoldása: leváltani vagy kemény kézzel visszafordítani a kocsi rúdját és európai vezetőkkel helyettesíteni a „nemzeti” egyházi főméltóságokat. Ez nemcsak az én véleményem! Én kis pont vagyok, de vannak itt értékes emberek, akik velem együtt eszik a külföldiek számára kirendelt „menüt”. Időközben jött egy spanyol pap, akinek az lett volna a feladata, hogy a Délamerikai Püspökök alkotta „CELAM” rendelkezése szerint oldja meg az emigrációs kérdést. Látta a terveket és most, hogy kinevezése a kezében van, fölkereste az érseket és megkérdezte, hová tűntek el az általa felterjesztett kinevezések. Megmagyarázta, hogy jurisdictio nélkül lehetetlen dolgoznunk. Időközben az érsek a nunciussal megalkotta és törvényesítette az „Instituto Peruano De Migration e Integration” intézményét, hogy mégis legyen valami, csak hogy ne kelljen az Exul Familia rendelkezéseit alkalmazni. A direktor kinevezte a tanácsosokat, köztük engem is és bizalomra kért bennünket, mert egy beadvánnyal újra felkereste az érseket, hogy a mi elmaradt kinevezésünket sürgesse. Tehát egy lépéssel előbbre vagyunk. Az érsek annyira nacionalista, a prelátusok és pa-

pok sem különben, hogy első Peru, a többi utána. - Mivel az érsek semmi körülmények között sem akar hallani az úgynevezett „Parochia personalis”-ról, amelyre az Exul Familia utal, kellett valamit csinálnom, hogy összehozzam magyarjainkat, akiket elkeserített az évek óta húzóóó halogatás. Így gondoltam a Mindszenty-Mozgalomra. Végérvényesen átdolgoztam a programot perui szááj szerint. Irtam egy körlevelet a magyaroknak, amelyben vázoltam a helyzetet és bejelentettem, hogy amíg az egyházközséget meg nem alapíthatjuk, fogadják el a Mindszenty-Mozgalmat, amely még is összetart és akcióképessé tesz bennünket. A program szerint havonta megjelenik egy kis „Lelkész Értesítő”-féle. Még 1951-ben kaptam az akkori püspöktől, aki most trujillo-i érsek és őszinte magyar barát, egy „Impri-matum”-ot a Perui Magyar Kat. Kurir megjelentetésére, amely havi programot ad és kalendárium lesz számunkra. Az M. M. programja értelmében pedig megjelentetünk egy spanyol nyelvű kézíratos hirdatófélet, amely közölni fogja a magyarságot érintő és a kommunizmust ismertető megmozdulásokat. Mert spanyol ill. latin Amerika nem akar semmit sem tudni a kommunizmus veszélyéről.

Tartunk havi összejöveteleket (az itteni japánok felajánlották termeiket használatra), vallásos előadásokat, ismeretterjesztő konferenciákat, melyekre ittenieket is meghívunk; azért spanyol nyelvű előadás is lesz. Magyarországot ismertető, történelmi szerepét bizonyító előadások is sorra kerülnek. A M. M. keretében akarom megoldani a lelkipásztori teendőket is: hitoktatást, apologetikát felnőtteknek, könyvek-füzetek terjesztését. Itt térek ki az „Opus Mystici Corporis” kiadványokra. Igen köszönöm jószágodat, hogy ezeket elküldted. Könnyes szemmel olvastam azokat, mert mióta elszakadtam otthonról, nem olvastam ilyet magyar nyelven. Szeretnék belőlük minden család számára biztosítani. Hasonlóképpen minden aszszony kezébe egy Krisztusi erkölctant. Ti el sem tudjátok képzelni, mit jelent itt a világ végén a magyar könyv, magyar betű. Éppen azért magyar versekből már van egy kis kollekcióm, hogy majd az M. M. keretein belül, családi összejöveteleken ízelítőt adjunk a magyar nyelv kincseiből.

A „Papi Egység” remek! Hála Istennek, hogy van. Remélem így lassan összejövünk valamennyien és mindent megnyerhetünk. Jelenleg nem vagyok abban a helyzetben, hogy cikket írhassek, mert soha sincs biztos programom reggelente. Ezért kívánom; hogy minél előbb megérkezzen kinevezésem, hogy biztosítani tudjam a magam függetlenségét.

Egészségem? A reuma elmaradt, de igen gyenge a szívem, a sok-sok harctól és munkától. De amíg birok, állok a helyemen. - Bocsáss meg, hogy kibuggyant belőlem egy kis keserűség, de olyan jó, hogy ebből a ret-

tenetes magányból is elmondhattam valamit, ami a legnehezebb a lel-
kemnek. Imádkozzunk egymásért! Szeretettel köszönt és ölel öreg testvéred
Borsányi Balázs OFM

BELGIUMI BESZÁMOLÓ

Mint a Tournai-i egyházmegye magyar lelkésze, elsődle-
gesen foglalkozom a magyarokkal. Működési területem 4 év óta: Hainaut
megye Belgiumban. Az egész országban kb. 8000 magyar él. Működési te-
rületemen 1200. Ebből kétharmad rész a katolikus. Száznál több községben,
főleg bánya- és ipartelepeken vannak szétszóródva. 180 család mellett a
többség magános fiatal, kb. 800. A családok jelentik a kiegyensúlyozottabb
és vallásosabb réteget. Az egyedülálló fiatalok nagy része 56-os menekült.

Az újak vallási szempontból nagy tudatlanságot és közönyt mutat-
nak. Még ha istenhívőknek mondják is magukat, nem értik a vasárna-
pi misehallgatás kötelezettségét.

A magyar miséken a szétszóródás miatt kevesen tudnak résztvenni.
Ezért igyekszem a különböző helyeken szaporítani a misék számát.

Charleroi környékén havonta 2 szentmisét tartunk, átlag 30 részt-
vevővel. Nagyobb ünnepeken 90-nel. Anderlues-ben 8 szentmise volt az
elmúlt évben, átlag 10 hívővel. La Louviere -ben 10 szentmise, átlag
10, Hornu-ben 11, átlag 10 résztvevővel. Soignies környékén 4 szent-
mise, átlag 20, Turnai ban 3, átlag 12 résztvevővel.

Körülbelül 1000 magyar él Hainaut megyében. Ebből tehát 160-an
vesznek részt évente néhányszor magyar istentiszteleten.

Természetesen mindenkinek módjában áll résztvenni a vasárnapi
szentmisén a hozzá legközelebb eső templomban. A belga misékre általá-
ban kevesen járnak, bár pontos adataim nincsenek. Nem tudom, a magyar
misére járók közül hányan mennek templomba, amikor nincs magyar mise.

A vallásgyakorlás másik fokmérője a húsvéti szentgyónás.
Hainaut megyében 50 húsvéti gyónásról tudunk. Gyónási lehetőség havonta
van. A házasulandók rendszerint egyházi házasságot kötnek és gyermekei-
ket is megkereszteltetik. A keresztelest, egyházi házasságot, temetés szí-
vesen veszik azok is, akik nem gyakorolják vallásukat. Az elmúlt évben 7
keresztelest, 21 házasság, 7 temetés volt.

A vallási tudatlanság igen nagyfokú. Mégis kevesen érdek-
lődnek vallási kérdések iránt. 160-an hallgarnak évente magyar szentbeszé-
det. 15 olvas vallásos folyóiratot (A Szív, Fatimai Kálvária).

Látogatásaim során csak 15-en érdeklődtek vallási kérdések iránt, pedig az elmúlt évben 150 honfitársamat sikerült meglátogatnom. Kifejezetten lelkipásztori munkáim: misék, szentbeszédék, szentségkiszolgáltatás, család-,beteg-,börtönlátogatás kb.300 magyarra hatnak. Havi körleveletem 600 címre küldöm. A lelki segítségen kívül évente kb.180 fordul hozzám ügyes-bajos dolgokkal: állás-lakásszerzés, fordítás, tolmácsolás, nyelvkurzus, hivatalos ügyek intézése keretében. A megyémben lakó magyarok közül 600 tart velem valamilyen kapcsolatot. A másik 600-nak semmiféle kapcsolata sincs. A katolikus magyarok 10-15 százaléka igényli csupán a magyar pap lelki segítségét megyémben. Mivel híveim kivétel nélkül munkások, munkásifjak, a Keresztény Szakszervezet magyar tagozata foglalkozik anyagi, szociális és kulturális igényeikkel. A Szocialista Szakszervezetnek is vannak magyar tagjai. Keresztény részről alakult egy Magyar Klub a múlt év júniusában a magyarok szabadidejének egészséges kihasználására. Van még liberális és szocialista színezetű klub is, ami a csekély létszámú és szétszórt magyarokat világnézeti szempontból tovább osztja. Hitbuzgalmi egyesületünk nincs. A Keresztény Szakszervezet rendez alkalmi előadásokat. Kulturális lapjaink: a Magyar Ház és a Kereszt Népe.

Lelkiek helyett sok magyar anyagi segítséget vár a magyar lelkésztől. Kb. 100-an kértek tőlem olyan szolgálatokat, amelyeket rendes körülmények között nem a paptól kell kérni. Sokan pénzsegélyt is kértek, amit kölcsönnek neveztek, de sokszor elfelejtették, hogy vissza is kell fizetni. Voltak végül olyanok is, akik azt kívánták, hogy a pap honfitársai szolgálja legyen kulturális, szórakoztató és egyéb összejövetelek rendezésében. Én legfőbb célomnak Isten szolgálatát és a lelkek mentését tekintem. Ebben szeretnék továbbra is honfitársaim segítségére lenni.

Király István SJ

ARANYMISE

Karácsonyi Sándor ny. győri főesperes-helyettes, volt péri esperes-plébános, a nagybőjt folyamán mutatta be aranymiséjét a győri Szent Imre templomban.

Ambrus Tibor c.szerepi apát, kerületi esperes, hosszúpályi plébános, az év elején mutatta be aranymiséjét. Karácsonyra kapta meg apáti kinevezését. Aranymiséje első apáti miséje volt. Az aranymisén megjelent Hamvas Andre csanádi megyéspüspök is.

Kallós János tb.kanonok, esperesplébános, Monokon mutatta be aranymiséjét. Kézvezetője Brezanóczy Pál egri apostoli kormányzó volt.

MISSZIÓ

A SVÁJCI AK MISSZIÓSÉVE: 1960 - 1961

- Vakmerő merénylet sok keresztény „missziós-analfabétizmus” és közömbösség ellen. -

Mi a katolikus misszió?

Az Egyház azóta létezik, amióta Krisztus megalapította. De az Egyház nem egy csapásra jelent meg az egész földön. Úgy ahogyan Isten az ember megteremtése után azt a feladatot bízta rá, hogy „növekedjétek és sokasodjatok és töltsétek be a földet”, hasonlóképpen akarja Krisztus is, hogy Egyháza emberek közreműködésével terjedjen ki „a földkerekség legvégső határáig!”. Mindaddig, míg ez be nem teljesül, addig beszélhetünk misszióról, a leendő és növekvő Egyházzal. Hogy ezt a hatalmas feladatot teljesítsük, kell, hogy keresztény lelkiismeretünk nyugtalan legyen.

Ha a hithirdető misszióba megy a „nem-keresztények” közé, akkor elsősorban nem azért megy, hogy ott iskolákat állítson fel, betegeket ápoljon és kultúrát importáljon. Ezt is. Ez azonban a küldetésének csak egyik része. A hithirdető azért megy a „nem keresztények” közé, hogy Krisztus megbízásából és hatalmával az Isten országának örömhírét hirdesse, hogy a meghívottakat Isten népeként egybegyűjtse, hogy a „nem-keresztények” között meggyökereztesse az Egyházat, amelyben az üdvösséget elnyerhetik (Dr. Walbert Bühlmann missziológus gondolataiból).

Miért szükséges a Missziósév?

760 millió ember szabadult fel az elmúlt években a gyarmatosítás alól. Ugyanakkor ennek az embertömegnek joga van az igazi szabadságra, amelyet egyedül Krisztus tud neki megadni. Itt többről van szó, mint a „fejlődésben elmaradott népek” támogatásáról. Itt arról van szó, hogyan válhatnak Krisztus Titokzatos Testének tagjaivá Ázsiának és Afrikának ifjú népei!

Az aratás nagy. Milliók kerülnek a missziós Egyház hatáskörébe. Azonban ha a szükséges eszközöket nem teremtjük elő, akkor a kommunizmus gyűjti be a termést. De jaj nekünk, ha Ázsia és Afrika a kommunizmus áldozatává lesz!

Ezideig kb. minden ötödik svájci katolikus törődött a Világmisszióval, pedig a pápák ismételt az Egyház legfőbb feladata- és gondjaként jelölték meg a hithirdetést. Hiszen minden katolikus az egyetemes és apos-

toli Egyház hívének vallja magát és részesült a bérmálás szentségében, amely őt apostoli, azaz missziós érzelmű kereszténnyé képesíti!

Miben áll a Missziósév?

Imahadjárat! A svájci katolikus iskolák, ifjúsági egyesületek és plébániák szervezett „imaheteket” tartanak a missziós gondolat elmélyítésére és a missziók lelki támogatására: mert ez a legfontosabb és mindenki számára lehetséges.

Elméleti kiképzés és elmélyülés.

Jól szervezett felvilágosító munka folyik az egész vonalon az Egyház misszióstevékenységének megismertetésére - előadások, kiállítások, filmek stb. keretében. Jelszavuk: a missziós „analfabétizmusnak” el kell tűnie!

Áldozathozatal!

A katolikus hithirdetés számára nevétségesen kis összeg áll rendelkezésre. Ezért a svájci katolikusok elhatározták, hogy a németek példájára a nagybőjt folyamán gyűjtést (Opferaktion) szerveznek a következő jelszóval: „Wir tellen!” - Osztozunk! Megosztjuk, amink van.

Egy svájci véleménye a Missziósévvvel kapcsolatban

„Mi jóllakottak vagyunk, míg mások éheznek. Nemde minden kereszténynek magától értetődő kötelessége, azaz még több, belső igénye ilyen esetben segíteni?!”

Európa elveszítette vezetőuralmát. Ma más hatalmak irányítják a világ népeinek sorsát, amennyiben ez az emberektől függ. Mindezek ellenére nekünk európaiaknak nagy küldetésünk van: mégpedig az, hogy a kereszténységet ne csak szóval hirdessük, hanem éljük is azt. Tanúivá kell lennünk annak a tanításnak, amely szerint az Isten iránti szeretet parancsát közvetlen az emberszeretet követi. Ez a tanítás képmutatónak nevezi azt, aki csak szavakkal, nem pedig tettekkel gyakorolja vallását. Vegyük tehát egyszer komolyan a tényt, hogy a sárga és feketebőrű emberek, egyáltalán minden ember a mi testvérünk!” (Nationalrat Dr. Kurt Furgler nyilatkozatából).

Közli ...é...e...

A svájci katolikusok idej missziósévével kapcsolatos nagybőjti gyűjtése 12,300.000 svájci frankot hozott a katolikus missziók számára. Ebből minden katolikusra 6,5 frnak (40 osztrák Schilling) átlagösszeg hozzájárulás jut. Ez az eredmény - írják - felülmúlt minden eddigi svájci egyházi gyűjtést és minden dicséretet megérdemel.

Szerk.

Dicsértessék a Jézus Krisztus!
Főtisztelendő Páter!

Catholic Mission
Tien Chung
Taiwan (Formóza) 1960. okt. 30.

Mi Szatmári Irgalmas Nővérek (négyen) 1936-ban jöttünk ki Kínába. Eleinte minden jól ment, mert hazulról tudtak csomagot küldeni, de ez lassan-lassan elmaradt. Az utolsó segítséget a jó Hercegeprímásunktól kaptuk, mielőtt elfogták, azóta semmit. Míg Kínában voltunk, az iskolából és dispenzariumból fedeztük a napi kiadást, de mikor felborult a helyzet, elvettek mindent, ráadásul még 9 hónapra becsuktak, teljesen üres kézzel kerülünk ki Hongkongba. Itt a Maryknoll Atyák megszántak és meghívtak bennünket Formózára. Isten kegyelméből itt vagyunk most már 8. éve.

Megérkezésünk után pár hónap múlva leánykák jöttek és felvételüket kérték a Rendbe. Igen nagy örömmel fogadtuk őket és az ügyet fölterjesztettük Püspök urunknak. Ő is pártfogolta az ügyet és ezzel megindult az első formóza leánykák szervezete. A jó Isten nagyon megáldotta ezt, mert már 60-on felül vannak és kint a missziós területen is dolgoznak heten. Minden évben szépen gyarapszik a számuk, de amennyire nővünk, úgy szűkül a hely. Ez ugyanis öregmisszió és pár ősrégi bambuszház áll rajta, amit itt-ott egy kicsit megsároztak, hogy jobban bírja a vihart. Alacsony, kis ablakos szobák és kénytelenek vagyunk emeletes ágyakat beletenni. Ez azt jelenti, hogy aki az emeleten van, az beveri a fejét a tetőbe. Itt egy kis szoba, ott egy kis lyuk, az egész területen szanaszét. Bizony a rendet is nehéz így fenntartani.

Püspök urunk összegyűjtött innen-onnan egy kis pénzt, hogy hozzáfogjanak a noviciátus építéséhez. De a hely nem elég, először is területet kell venni. Ezt meg is vették, de számításon felül drágának bizonyult, mert a nagy népességgel a telkek ára is igen magasra szökött. Így a pénz ráment a földre.

Az egyházmegye nagy és mindenütt templomot, előadótermet stb-t kell felállítani, úgyhogy valóban képtelennek látszik a helyzet. De hogy még jobban be legyen tetézve, ugyancsak Kínából - Mugdenből - menekültek ki kínai Nővérek. Vannak vagy hetvenen. Eddig Róma segítette őket, de úgy látszik, ott is sokallják és most reá bízták a mi Püspök urunkra. Felépítettek egy gyönyörű 3 emeletes házat pénz nélkül és most azt a Püspök úrnak kell fedezni. Így elmondhatjuk, hogy a szegényt még az ág is húzza.

Ft. Páter, hogy a dologra térjek, arra szeretném megkérni, ha volna valami mód arra, hogy valahonnan egy kis segítséget kapnánk mi nincstelen magyarok, ezen Taiwani Nővérek első noviciátusának

felépítéséhez. Ha volna valaki nemeslelkű jótévő, vagy jótévők, ígéretül - míg a noviciátus állni fog - imába foglalják minden kívánságukat.

Nagyon szeretnénk őket jól kiképezni. Mert az elsők és ebben a nagy-pogány világban itt nem olyan könnyű megállni nekik a helyüket; rengeteg kísértésnek, gúnynak vannak kitéve. Ehhez nagyon erős felkészültség kell, különösen, amikor missziós munkába mennek.

Ezért szeretnénk mindegyikkel elvégeztetni a középiskolát is, mert megfelelő műveltséggel rendelkezve nem jönnek olyan könnyen zavarba és biztosabban meg tudják állni a helyüket. Csakhogy ez kimondhatatlan nagy áldozatokat követel! Jelenleg 47-en tanulnak és ennek költsége mind a missziót terheli. Az itteni nép nagymértékben anyagi és mindenből pénzt akar húzni, de legfőképpen a leánygyermekből. Ha nagynehezen lemond ennek a lehetőségéről, amikor beleegyezik, hogy leánya apáca legyen, akkor megtagad minden segítséget, úgy hogy jóformán azzal jönnek be a leánykák, ami éppen rajtuk van.

Küldjük őket iskolába. De a népesség annyira fölszökött, hogy az iskolák csak a legrehetségesebb tanulókat képesek befogadni, vagyis akik átmennek a fővételi vizsgán. 4 ezer tanuló közül fölvesznek legföljebb százat. Így a 47 tanuló 9 különböző területen tanul. Korán reggel 6-kor indulnak, ki vonattal, ki autóbusszal és megjönnek este nyolckor. Az ebédet magukkal viszik. Legtöbbször egy osztályban van 60 tanuló és azok közül 1-2 a keresztény, a többi mind pogány. Egész nap szívják azt a levegőt és ha megtudják, hogy a misszióból jár; akkor még külön köszörülnek rajtuk a nyelvüket és bizony van nekik mit zsebre rakni. Az idő, amit itthon töltenek olyan kevés, hogy jóformán alig jut valami a lelki dolgok elintézésére.

Mivel olyan kevés az iskola, a kormány állandóan nyaggat, hogy miért nem nyitunk középiskolát. Ugyanis Kínában is volt és elég jó hírnévnek örvendett. De ettől eltekintve, nekik is csak hasznot hajtana.

Ha meg lehetne oldani ezt a kérdést, egyenesen mennyei volna: mert több alkalom volna a hírhirdetésre, több hivatást lehetne szerezni a szerzet számára és egyben jövedelmező megélhetés volna a jövőt illetően a Nővérek részére. Így lassan önmagunkat tudnánk fenntartani. De mind ehhez pénz kellene, ami sajnos nincs és még a láthatáron sincs olyan nagybácsi, aki ekkora örökséget tudna ránk hagyni.

Az amerikai Providence Nővéreknek van itt a szomszéd fővárosban egy angolnyelvű főiskolájuk. Most szentelték fel a dísztermüket. A Szentegés Atyától kaptak rá 10 ezer amerikai dollárt, de ez csak egyharmadára lett elég, tessék elképzelni, milyen gyönyörű lehet. Az állami iskolák is mind Amerikától kapják a segílyt és olyan gyönyörű épületeket állítanak föl, hogy az embernek összefacsarodik a szíve, mert látja, hogy egyáltalán

nem arra tanítják a fiatalokat, hogy hálások legyenek, sőt inkább ellenkezőleg. Dehát ez az ő dolguk. Csak azt akarom ezzel jelezni, hogy mi mindenünnen lemaradunk, mint a borra való. Jóságos Szentséges Atyánk annyi segítséget adott ennek az egyházmegyének, hogy nem lehet még egyszer bekapogatni, hogy még mi is itt vagyunk. Az amerikai segély meg az állammal van összekötve és nem nagyon gondol a felekezetekkel.

Tetszik látni, így állunk mi itt ezzel a kis csapattal: üres kézzel és nem sok reménységgel! De azért jókedvűen megy a munka. Kérjük és ostromoljuk az Egek Urát, hogy tekintsen reánk is. Azt hiszem, hogy minket, magyarakat szeret kemény bölcsőben ringatni. Dehát Ő tudja, hogy mi válik javunkra. Mi bízunk és imádkozunk. És ha netán a mi gondolatunk nem egyeznék az Ővével, akkor abba is belenyugszunk és visszük tovább az ügyet úgy, ahogy Neki tetszik: elvégre az Ő ügye.

Ezzel a gondolattal kérjük a jóságos Ft. Páttert, hogyha van valami módja és még hozzá ideje is, és tetszik akarni, vagyis jobban kifejezve, ha lehetséges rajtunk segíteni, hogy fel tudjuk húzni vagy az egyik vagy a másik épületet, vagy mind a kettőt, igen nagyon hálásan köszönjük és egész életünkön át kérjük az Egek Urát, hogy áldja meg érte. De ha nehézségekbe ütközik, vagy éppen lehetetlen, akkor csak tessék a szemétkosárba dobni ezt a levelet és elfelejteni az egészet.

A jóságos Isten áldja meg minden fáradozásában, adjon sok-sok kegyelmet és türelmet nehéz elfoglaltságában.

Mi alázattal kérjük szent áldását és néha egy kis megemlékezést ró-lunk is az Úr előtt.

Maradunk mély tiszteletteljes kézcsókkal

Sz. M. Juventia szatmári Irgalmas Nővér

Cím; Sr M. Juventia Pákozdy, Catholic Mission, Tien Chung Changhus Hsien, Taiwan (Formosa).

MINDSZENTY OKMÁNYTÁR KEDVEZMÉNYES ÁRON:

Felhívjuk olvasóink figyelmét arra a nagy kedvezményre, melyet Dr. Vécsey József, a

Mindszenty Okmánytár

szerkesztője nyújt paptársainak. A három kötet kedvezményesen kapható 38 DM helyett 18 DM áron. Megrendelhető a szerkesztőnél: Dr. Vécsey József c/o Raffael Marschall, BREGENZ, Kloster Mehrerau. Austria.

HAZAI HELYZET

„Egyházüldözés az Egyház érdekében”: talán így lehetne tömören összefoglalni a rendszer új taktikáját. Lefogni a legbuzgóbb papokat, bebörtönözni a leghűségesebb híveket és a püspökök nyilatkozatán keresztül elhívetni a nyugati világgal, hogy az állam nem tett mást, mint nagylelkűen megvédte az Egyházat ellenségeitől. Az Egyház kétezer éven keresztül megérezte a véres üldözések sorozatát, de ennyi körmönfontossággal még soha nem találkozott. Horváth Richárd a Katolikus Szó febr. 19-i számában egyenesen kijelenti, hogy a papok lefogása az Egyház érdekében történt.

Józan ember sohasem ringathatja magát illúziókba az ateista kommunizmus végső célját és eszközeit illetően. De mégis megdöbbentően hatnak az otthoni események. Budapesten és a vidéken tömegesen tartóztatnak le papokat és buzgó világi apostolokat az elmúlt télen. A lapok erről ismételtelen írtak. Közben megdöbbentő nagy számadatokot is emlegettek, de ezeket az ellenséges szándékú propaganda dobta bele a köztudatba. A KATHPRESS március 22-i száma római forrásra hivatkozva 150-re teszi a letartóztatott papok és világi apostolok számát, ezt addig az időpontig minimális adatként elfogadhatjuk. A házkutatások száma Budapesten ennek a számnak többszöröse: ezek során Prohászka, Tóth Tihámér, Bangha könyveket, sőt katekizmusokat és hittrankönyveket is koboztak el.

Külföldön az események során az Univers című angol lap egy cikket közölt, amely szerint Grösz érsek levelet intézett Münich miniszterelnökhöz ily szöveggel: „Ezek az emberek éveken keresztül munkatársaim voltak. Vállalom értük a felelősséget. Ha őket elvitte a rendőrség, vigyen el engem is. Ha őket elítélik, vigyenek vissza engem is a börtönbe.” Később a Magyar Kurír a püspöki kar ellenkező tartalmú nyilatkozatát közölte egy püspökkari értekezlet alkalmából. E nyilatkozat szerint a püspöki kar az egész katolikus papság nevében elhatárolja magát azoktól az egyházi személyektől, akik ellen az eljárás indult, elítéli „bűnös magatartásukat”. A nyilatkozattal kapcsolatban a Vatikán szóvivője hangsúlyozta, hogy a Magyar Kurír nem a magyarországi katolikus Egyház hivatalos közlönye. A nyilatkozat szavai többek észrevétele szerint Horváth Richárd cikkére utalnak, aki a „Keresztény felelősséggel” című cikkben hajmeresztő arcátlanossággal egyenesen rosszalja, hogy az egyházüldözést nem a püspöki kar hajt-

ja végre, hanem ezt a piszkos munkát a kommunista állam kénytelen elvégezni. Az Új Emberben egy névtelen kommentár cáfolja külföldi lapok cikkeket a magyar egyházüldözésről, felszólítja őket, hogy ne írjanak erről a kérdésről és cinikusan megjegyzi: „Mindössze néhány, mintegy tucatnyi egyházi személyről van szó, az 5500 miséző, gyóntató és tanító pap közül, ... tehát a katolikus papságnak igazán elenyésző töredékéről”.

A később elfogottak közül a KATHPRESS fent idézett száma két újabb nevet közöl: P. Szunyogh Xavér Ferenc OSB és Halász Pius SOCist. nevét, akikkel kapcsolatban a KATHPRESS méltán hivatkozik arra, hogy a liturgikus mozgalom, illetve aszkétikus irodalmunk kimagasló alakjainak leartóztatása egymaga mutatja a politikai vádak tarthatatlanságát. Kétségtelen tény, hogy legderekbab papjaink törekvéséről volt szó, akik felelőségük teljes tudatában foglalkoztak a hivatalos templomi kereten kívül egyénileg is ifjúságunkkal, értelmiségünkkel - a korlátolt lehetőségek lehető teljes kihasználásával valószínű az Evangélium hirdetésének parancsát.

A Kurier cikke szerint 1961 június 10-én, a leartóztatott papok perének tárgyalásán Lénárd Ödön kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek. A bíró kérdésére: „Ön tehát illegálisan működött. Részesített fiatalokat is hitoktatásban?” - Így válaszolt: „Ebben a materialista társadalomban, amelyben élünk, az egyén nagy nyomás alatt áll. Egyes emberek számára, akik különösen ki vannak téve ennek a nyomásnak, lehetetlen, hogy gyermekeiket nyíltan küldjék hitoktatásra. Így tehát privát úton terjesztetem az Evangéliumot. De ha lehet privát zeneoktatást adni, miért legyen akkor megtiltva az Evangéliumot magánúton tanítani?”

Lapzártakor olvastuk a Reuter hírszolgálat jelentését a magyarországi per ítélethozataláról. Június 19-én nyolc papot és négy világi apostolt ítélték el 3-12 évig terjedő börtönre, polgári jogaik megfosztására és részleges jószágvesztésre. A legkeményebb büntetést a 12 évre ítélt Tabódy István lelkipásztor kapta, akit hazaárulással vádoltak. A cisztercita P. Barlay 8, a piarista P. Lénárd Ödön 7½, Emödi László 7, Ikvay László 6, Havas Géza 5½, Merényi Gyula SOCist. 4½ és Kölley György 3 évi börtönt kapott. A világi apostolok közül Földi Endre 6½, Nobilis Gábor 4, Hontváry Miklós 3½ és Gáldi Zoltán 2½ évi börtönbüntetést kapott. A Reuter hírtroda szerint az államügyész nyíltan bevallotta, hogy egyesek csak „lekipásztori ténykedéssel” vétektek a kommunista rendszer ellen.

A püspöki kart Kállai Gyula miniszterelnökhelyettes meghívta az Egyházügyi Hivatalba tárgyalásra. A rendszer kívánsága: aktív együttműködés az állam és az egyház között a magyar nép jellemének ártormálására. A püspökök kötelezték papjaikat a papi békemozgalomban való aktív részvételre. Vallásoktatásban csak azokat a gyermekeket részesítsék, akik-

nek mindkét szülője írásban kéri ezt a plébánián. A vallásokratás érdekében ne fejtessenek ki propagandát, a szószékről ne hirdessék, különösen pedig ne „zaklassák a szülőket” azzal, hogy őket még fel is keresik. Ez szerintük a lelkiismereti szabadság megsértése. A papok alkalmazását és fizetését magára vállalja az állam. A püspökök e követeléseket visszautasították.

Minden valószínűség szerint az egyházüldözés újabb hullámát Moszkva parancsa indította el. Általánosabb akcióról van szó, amely különösen Lengyelországban érezhető még. A Pravdában is éles támadások jelentek meg XXIII. János pápa ellen.

A magyarországi helyzettel kapcsolatban a március 25-i vatikáni nyilatkozat rámutatott arra, hogy a kormányzat a mai napig sem engedte meg, hogy a Szentatya által 1959-ben kinevezett két segédpüspök: Belon Gellért Pécsen és Winkler József Szombathelyen elfoglalja hivatalát.

Legjobb papjaink félreállításával egyidőben az Élet és Tudomány és az istentagadás hivatalos lapja, a Világosság mindjobban sürgetik a valóság elleni harcot. Buzdítanak az egyetemeken, gimnáziumokban a teista diákkörök megalakítására. A budapesti egyetem bölcsészeti, természet-tudományi és jogi karán már két-két ateista diákkört létesítettek. A káromlásnak egyik szörnyű faja a materialista „hiszekegy”, amely hitvallásunk kigúnyolása és így hangzik: „Hiszek az emberben, minden műnek mindenható teremtményében. És a technikában, amely mindenben uralkodik; amely fogantatott az emberi szellemtől, született a tudományoktól, kínozott az elmaradottság alatt, feltámadott a mi időnkben, a legnagyobb értéké emelkedett, úgyhogy egykor ítélkezni fog eleven és holt népek fölött. Hiszek az emberben lakózó értelemben, az uralkodó osztályban, a jóakarú emberek közösségében, egy jobb életben, egy nagyszerű jövőben és az anyag örökkévalóságában.”

Imádkozzunk testvéreinkért, hogy helytálljanak a szenvedésben és jobb híveink el ne fáradjanak, hitükben a nyomás alatt meg ne inogjanak, rendületlenül kitartva Egyházunk mellett.

„Lenn a sikamló tér, nyomás felül -
vész és gyalázat el ne rántsanak...”

ERDÉLYI HELYZET

A vallásellenes propaganda ide is mind erősebben áttérjed, de a sok viharban megedzett erdélyi lélek lankadatlanul küzd tovább. A vallásüldözés itt még a kisebbségi sorssal is párosul és ma nem lehet, mint Trianon után reménykedően tekinteni az anyaország felé sem.

Az egyházmegye kb. 300 papot számlál. Valószínűen 28-30 szenved börtönben. A békepapi mozgalomnak a papság eddig jobban ellen tudott áll-

ni, mint az anyaországban. Márton Áron, „Erdély Mindszentyje”, rezidenciájában van. Onnan csak a székesegyházig mehet. Máshová nem. Legfeljebb papi lelkigyakorlatok és rekollektciók tartása révén lehet kapcsolatban papjaival. Egy miniszteri osztályfőnök ellenőrzi.

1956-ig az egész országban csak egy szeminárium működött: a gyulafehérvári. Itt vannak valószínűleg a nagyváradi és szatmári egyházmegyékpapnövendékei is. Számuk az elmúlt tanévben 82 volt. Ujabbán az elmagyarosodás veszélye miatt két másik szeminárium felállítását engedélyezték: Jasiban a román és Temesvárott a német anyanyelvűek számára.

A szatmár-nagyváradi egyházmegyét Czumbel Lajos kormányozza. Őt még a börtönben vértanúhalált halt Scheffler János püspök nevezte ki utódjának, de csak az idén tudta átvenni a nagyváradi részek kormányzását, mert a román Pop Josif szentjobbi apátot tartották haláláig az egyházmegye ordináriusának.

+

Újból megjelent Sík Sándor Zsoltáros könyve a Szent István Társulat kiadásában. Mint ismeretes, a zsoltafordítást annak idején Sík Sándor végezte el a magyar püspöki kar által kijelölt zsolta-bizottság ellenőrzésével és a pápai Bibliai Intézet új latin szövegének figyelembevételével. Imakönyv alakban, egészvászonkötésben jelent meg. Ára 33 forint.

+

A Szent István Társulat kiadásában megjelent még Czapik Gyula elhunyt egri érsek által összeállított Temető-könyv. Ára 46 forint.

+

A pannonhalmi bencés főapátság világhírű könyvtárának hónapokig tartó leltározása befejeződött. Összesen 220 ezer könyvet számláltak meg.

GYÉMÁNTMISE

Bujnovszky Tamás szentszéki ülnök, ny. osztopáni plébános, Balatonlellén mutatta be gyémántmiséjét. A veszprémi apostoli kormányzó kanonoki címmel tüntette ki. A Szentatya apostoli áldását és fényképét küldte neki.

Krusniczky Kálmán c. esperes, bodonyi plébános, az egri főegyházmegye legidősebb szolgálatban levő papja, húsvéthétfőn mutatta be gyémántmiséjét. A gyémántmisén megjelent Brezanóczy Pál apostoli kormányzó, aki a kézvezetői tisztet is ellátta.

HALOTTAINK

- Keifes Károly ny. esperes, ötvenévi plébános (67, 44)
- Tóke István tb. kanonok ny. esperesplébános, a székesfehérvári egyházmegye papja (77)
- Sebestyén Antal pápai kamarás ny. esperesplébános Kisdorogon (88)
- Jakab Lajos premontréi tanár Szombathelyen
- Mátyus Imre berentei plébános (55, 30)
- Csúcs István székesfehérvári protonotárius kanonok c. prépost (87, 66)
- Sándor Lajos ezüstmisés áldozópap, horti kiségitő lelkész (64, 25)
- Böle Kornél domonkosrendi szerzetes Pannonhalmán (74, 57, 51)
- Mellau Márton pápai prelátus, a debreceni Svetits lánynevelőintézet 40. éven át volt igazgatója (77, 54)
- Horváth József pápai kamarás ny. esperesplébános (70, 49)
- Lepey Emil szentszéki tanácsos, ny. váci egyházmegyei plébános (81)
- Ócsay György váci egyházmegyes ny. plébános (72)
- Barborik István ny. piarista tanár (70)
- Cséplő Pál ciszterci rendi aranymisés áldozópap, székesfehérvári volt házfőnökhelyettes Pannonhalmán (82, 62, 57)
- Vlagyovits István ny. lelkész, nagyváradegyházmegyei áldozópap Gyulán, április 8-án
- Kecskés Károly pécsi egyházmegyes ny. lelkész (67), a Széher-úti kórházban
- Molnár Gyula pápai kamarás, Székesfehérvár-vasútvidéki plébános (58, 33)
- Rohonczi Péter Mór ciszterci áldozópap Székesfehérvárott (69, 44)
- Haug Nándor ny. plébános, pécsi egyházmegyes
- Sandrik Mihály ny. plébános, pécsi egyházmegyes
- Csokonay Béla ny. plébános, pécsi egyházmegyes
- Szell János ugodi plébános veszprémi egyházmegyes
- Pataki Ferenc zamárdi lelkész veszprémi egyházmegyes
- Ravasz István püspöki tanácsos, ságvári plébános
- Mundi János ajkarendeki lelkész
- Molnár Antal dr. igazgató-lelkész
- Pongrácz Tibor hajmáskéri lelkész
- Fürstein József dr. miklósi plébános
- Vereczkey Béla pápai prelátus, ócsai c. prépost főesperes ny. plébános Pestlőrincen (86)
- Seller Pál tápi h. plébános (65, 43)
- Vargha Theodorich volt ferences tartományfőnök, volt római egyetemi

tanár és dékán Budapesten. Április 28-án temették el (70, 53, 46)
R é v é s z Dezső dr. görögkatolikus plébános Windsor, Kanada (64, 30)
Az első világháborúban a gimnázium padjaiból vonult be, mint önkéntes. Elérte a főhadnagy rendfokozatot. Háború után a hajdúdorogi egyházmegyébe vétette fel magát. Tanulmányait Esztergomban végezte. Tokajban hitoktató, Makón káplán, Piricsen plébános. A második világháborúban tábori főlelkész, majd Ausztriában a menekültek lelképásztora. Ennek jutalmául esperesi címet kap. 1951-ben kivándorol Kanadába és ott előbb mint wellandi lelkész működik, majd 1957-ben windsori plébános lesz. Temetése április 13-án volt. A szertartást Borecky Izidor püspök végezte.

BÖLE KORNÉL

Az egész ország ismerte őt; hiszen a Credo és a Rózsafüzértársulat, amelyeknek vezetője volt, az egész országot behálózta. És ő járta is az országot. Számtalan misszió és lelkigyakorlat fűződik nevéhez. Nagy érdeme, hogy a férfiakat olyan ügyesen és eredményesen szervezte be a Credo egyesületbe. P. Bús Jakab jezsuita atyának is volt egy férfi egyesülete az „Ave” (Anyaszentegyházat Védő Egyesület). Ave: ez olyan szépen, lágyan csengő szó. A Credo: keményen hangzik, a betűit ropogtatni lehet, - szokta volt mondani Kornél atya. S a férfiak olyan élvezettel ropogtatják már magát a szót is, hogy elfelejtenek káromkodni. A követelmény nem volt sok. Az évi húsvéti szentáldozás és a havi gyűlés.

Több alkalommal volt a budapesti és vidéki rendházak élén mint perjel. Irodalmi munkássága is számottevő volt. Legutolsó munkái közé tartozott a Magyarországi Mária- emlékek összegyűjtése. Az is jellemző körülmény, hogy a nagy Mária-tisztelő az Angelus imádkozása közben halt meg.

Szinte az ő fáradhatatlan munkájának, imádságának köszönhető, hogy Árpádházi boldog Margitot az Egyház a szentek sorába iktatta.

Nem sokkal a szenttéavatás öröme után neki is, mint Margitnak, ott kellett állnia az ország romjain. A Rózsafüzér Királynője és a vezető szent Margit volt minden reménye. Credo! Meggyőződése volt, hogy a viharok elmúlnak és ők ismét megmentik a sokat szenvedő magyar népet.

Margit fiatalon, ő öreg korára vezetelt a nemzetért. A rendházakat elrabolták, a rendet feloszlatták, ő maga is a pannonhalmi szociális otthonban fejezte be életét.

Eihúnyt paptestvéreinket foglaljuk mementőinkba!

+ REQUIESCANT IN PACE! +

FELVÉTEL A MAGYAR SZENT BENEDEK RENDBE

A magyar Szent Benedek Rend külföldi tagozata szeretettel hívja tagjai közé azokat a fiatal magyarokat, akik szerzetesi, papi és nevelői hivatásban akarják szolgálni Istent és Egyházának, valamint édes hazánknak ügyét.

Szent Benedek a VI. század elején írt Regulájával indította meg azt a szerzetesi mozgalmat, amelyből a népvándorlás korában az európai barbár népek apostolai és nevelői származtak. A benedekrendi kolostorok nemcsak mint a keresztény hit és lelkiélet szentélyei, hanem mint az ember szellemi és anyagi művelődésének iskolái is, döntő hatással voltak az európai kultúra és a nyugati keresztény humanizmus kialakulására. A rend több mint tízezer szerzetesével és többszáz kolostorával az Egyház legnagyobb szerzetesrendjei közé számít, és a modern élet szükségleteihez alkalmazkodva világszerte ma is ugyanazt az eszményt szolgálja, amelynek révén másfél évezredes története folyamán oly sok jót tett a keresztény művelődés érdekében.

Magyar népünk apostolai, Szent István király térítő munkatársai is benedekrendi szerzetesek voltak. A Szentkirály által alapított Pannonhalmi Főmonostor, mint a bencés rend magyar ágának anyaháza, az általa vezetett két katolikus gimnáziummal, a körülmények adta lehetőségek között ma is hirdeti a keresztény hit és az emberi művelődés eszméit odahaza. Az egyházi iskolák államosításáig a magyar bencés rend tagjainak száma meghaladta a háromszázat, akik lekipásztori és tudományos munkásságuk mellett kilenc gimnáziumban - köztük az 1946-ban alapított csepeli gimnáziumban - nevelték a magyar ifjúságot a keresztény humanizmus szellemében.

Külföldön a magyar bencéseknek két új alapításuk van. A braziliai Sao Paulóban lévő Szent Gellért kolostor a közel ötszáz diákot nevelő brazilnyelvű Szent Imre gimnázium mellett ellátja a braziliai magyarság lelki és kulturális gondozását, vezeti az ifjúság cserkészmozgalmát és színvonalas magyar hetilapot szerkeszt. A kaliforniai San Francisco közelében alapított Szent István kolostornak pedig angolnyelvű középiskolája van. Tagjai a környék magyar és amerikai híveinek lelki gondozásában is tevékeny részt vesznek. Néhány rendtárs az Európában élő magyarok lelki és kulturális gondozásával, főleg a főiskolai és középiskolai ifjúság nevelésével munkálkodik az Egyház egyetemes missziós küldetésének megvalósításán.

A külföldre került fiatal magyarok közül néhányan már tagjai lettek a Rendnek. Mivel azonban az Úr szőlőjében sok a munka s a munkás sohasem elég, a Rend szívesen fogad további jelentkezőket, akik hivatást éreznek magukban arra, hogy a bencés kolostori közösség liturgikus imaéletével és imádsággal megszentelt munkájával keressék életük legfőbb céljaként Istent, s benne örök boldogságukat és embertársaik szolgálatát. Lehet jelent-

kezni nemcsak szerzetespapi, hanem egyszerű szerzetestestvéri hivatással is. Utóbbiak valamely mesterséget tanulnak ki, ha belépésük előtt ezt még nem tették volna meg, vagy rendi-iskolai adminisztrációs, illetőleg megfelelő képesítés esetén tanári munkabeosztást kapnak.

A komoly érdeklődők írjanak további felvilágosításért az alábbi címre:

P. Gerardo Békés OSB
Collegio S. Anselmo
ROMA, Via Porta Lavernale 19 (Italia).

FELVÉTEL A JÉZUS TÁRSASÁGBA

A Jezsuita Rend magyar rendtartományába pályázhatnak olyan ifjak, akik hivatást éreznek a szerzetesi életre. Akik szerzetespapok akarnak lenni, azoknak a belépéskor legalább középiskolai végzettséggel kell rendelkezniük. Akik segítőtestvéreknek jelentkeznek, azok a házimunkákban, irodákban és műhelyekben segítik a rendet céljának megvalósításában: Mindent Isten nagyobb dicsőségére és a lelkek megmentésére!

A Jezsuita Társaság a katolikus Egyház legnagyobb és legelterjedtebb szerzetesrendje. Jelenleg több mint 35,000 tagja van a világ minden részében. A jezsuita rend lelkipásztorkodással, hitterjesztéssel, tanítással és tudományos kutatással foglalkozik a modern technika minden eszközének segítségével. A rend tagjai kiváló alkottak a hittudomány, bölcselet és a tudomány minden egyéb ágában.

Az emigrációban élő 160 magyar jezsuita külön rendtartománybanszervezve működik 4 világrészben és 28 különböző országban. Egyetemen és főiskolán tanít 25, középiskolában 9, magyar lelkipásztorkodással foglalkozik 30, misszionárius 22, a római központban van 6, tanulmányait végzi 40 rendtag, segítőtestvérként működik 19, egyéb beosztásban van 9.

Az érdeklődők írjanak a magyar Tartományfőnöknek:

Rev. Andrew V a r g a SJ
Fordham University
NEW YORK 58, N. Y., USA

IMA A SZENTLÉLEKHEZ
a II. vatikáni zsinat sikeréért

Szentlélek Isten, akit Jézus nevében az Atya küldött, hogy állandóan az Egyházzal légy és azt csatlakozhatatlanul vezessed: áraszd, kérünk kegyesen az általános zsinatra bő ajándékaidat.

Tanítónk és édes Vigasztalónk: világosítsd meg egyházi Előljáróink elméjét, akik a római pápa szavát köveve, meghívásának eleget téve együtt lesznek a szent zsinaton.

Add, hogy ez a zsinat bőséges gyümölcsöt teremjen: az Evangélium világossága és ereje mind jobban áthassa az emberi társadalmat, a katolikus vallás és a hitterjesztés munkája életerősen haladjon előre és virágozzék, sikerüljön az embereknek az egyházi tanítás teljesebb ismeretére eljutniok és a keresztény erkölcsök megtartása üdvös előhaladást tegyen.

Lelkünk édes Vendége: szilárdítsd meg a lelkünket az igazságban, tedd szívünket fogékonyá az engedelmességre, hogy amit a zsinat el fog rendelni, azt őszinte alázattal fogadjuk és készségesen teljesítsük.

Azokért a juhokért is könyörgünk, akik már nem tartoznak Jézus Krisztus egyetlen aklához, hogy akik a keresztény nevet büszkén viselik, eljussanak végre az egyedüli Pásztor kormányzása alatt az egységhez.

Ismételd meg a mi korunkban is új pünkösöd által a csodáidat, és add meg Szentegyházadnak, hogy Máriával, Jézus anyjával kitarson az állhatatos imában és szent Péter vezetésével isteni Üdvözítőnk országát, az igazság és igazságosság országát, a szeretet és béke országát az egész világra terjessze ki. Amen.

+

Az Apostoli szent Penitentiaria 10 évi búcsút engedélyez a híveknek, ha ezt az imát legalább tökéletes bánattal a szívükben ajratosan elimádkozzák; teljes búcsút pedig a szokásos feltételek mellett úgy nyerhetnek, ha egy hónapon át naponta elimádkozzák. (AAS, 1959, 832)